

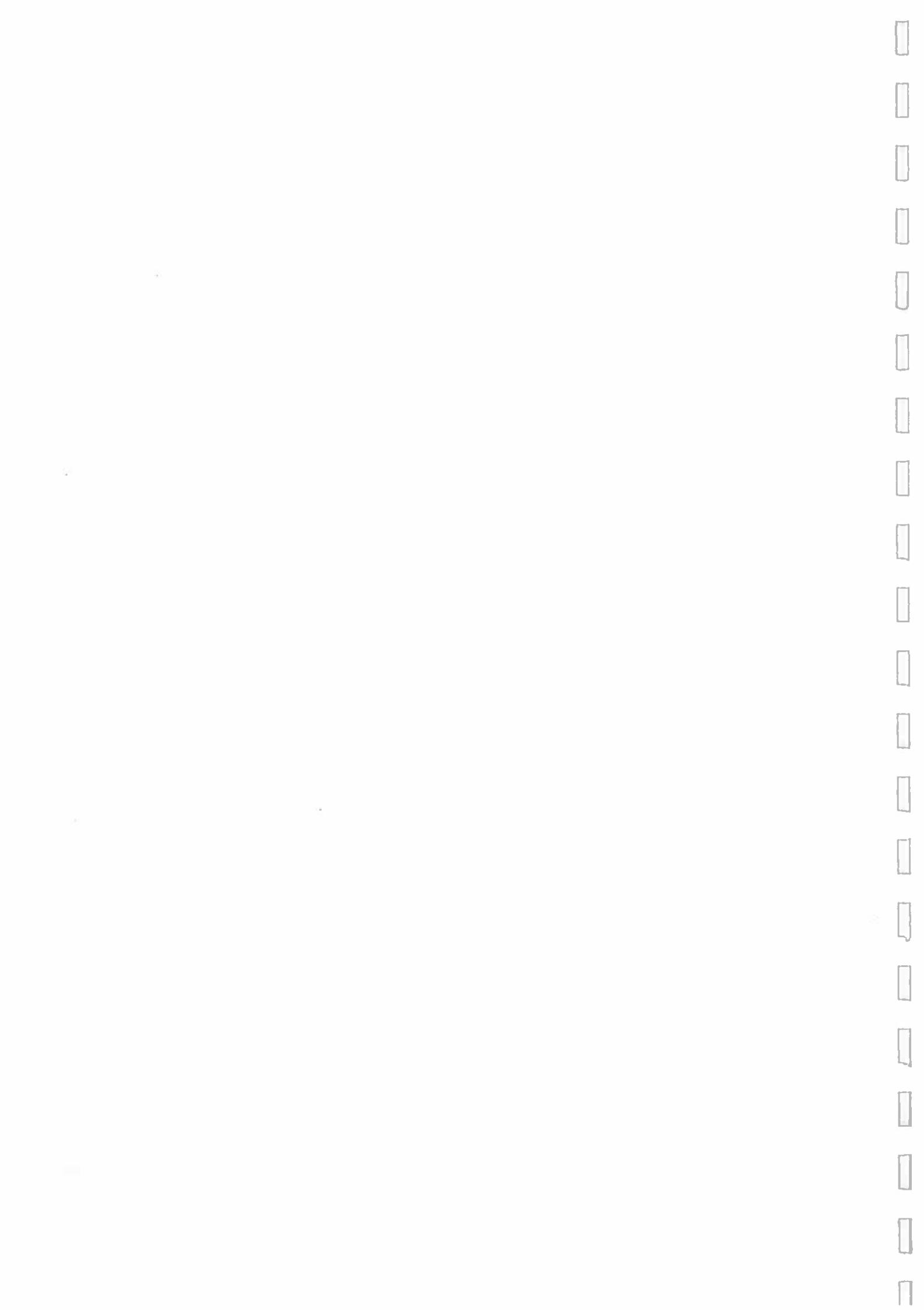
PLANI I PERGJITHSHËM VENDOR BASHKIA PRRENJAS (2016-2030)

5. VLERESIMI STRATEGJIK MJEDISOR

KY DOKUMENT U PERGATIT NGA:
Bashkia Prrenjas, A & E Engineering, Cooprogetti S.C.R.L

Ramzi Shkurt Dhurata

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

5.5. Kushtet Klimaterike	33
5.6. Kushtet hidrogeologjike të Bashkisë Prrenjas	35
5.6.1. Hidrografia	35
5.7. Rrëshqitjet dhe rrëzimet shkëmbore.	36
5.8. Boniteti i tokave	37
5.9. Popullsia dhe veprimtaria e saj.	38
5.10. Infrastruktura.	40
5.11. Mjedis biologjik	41
5.12. Zona të trashëgimisë kulturore e historike.	45
6. Analiza e problematikës mjedisore, burimeve ndotëse dhe efekti i tyre në territor dhe në shëndetin e njeriut.	48
6.1. Cilësia e ajrit	48
6.2. Zhurmat/ akustika.	49
6.3. Regjimi hidrik	49
6.4. Sipërfaqet e eutrofikuara	64
6.5. Rezervuaret dhe kapaciteti mbajtës i tyre.	64
6.6. Menaxhimi i mbetjeve	65
6.7. Zonat problematike të ndotura, “hot spot”-et.	66
6.7.1. Mbetjet ujore dhe ujrat e zeza	67
6.7.2. Toka dhe erozioni	68
6.7.3. Mjedis biologjik.	69
6.7.3.1. Biodiversiteti, fauna, flora, ekosistemet dhe pyjet.	69
7. KORNIZA LIGJORE E PLANIT TË PËRGJITHSHËM KOMBËTAR.	69
7.1. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME	70
7.1.1. Objektivat strategjikë të PPK	70
7.1.2. Objektivat Specifikë të planit të Përgjithshëm Kombëtar	71
7.1.3. Objektivat e planit të Përgjithshëm Vendor	71
7.2. VIZIONET PRIORITARE TË BASHKISË PRRENJAS.	72
7.3. SKENARËT E ZHVILLIMIT	73

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

7.3.1. ANALIZA SWOT KRAHASIMI SKENARET 0, 1, 2	76
7.3.2. Bashkërendimi midis skenarit Zero dhe fushave të veprimit dhe të vlerësimit të objektivave të VSM.	79
7.3.3. Analiza e skenarëve 01 dhe 02.	82
7.4. KRITERET PËRJASHTUESE TË ZBATIMIT TË PPV KONFORM VSM-SË.	88
8. Objektivat Kombëtare dhe Ndërkombejtare për një zhvillim të qëndrueshëm – përfshirja e objektivave në plan.	91
8.1. OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT TË QËNDRUESHËM NË NIVEL KOMBËTAR.....	91
8.2. Objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm në nivel ndërkombejtar.	96
8.3. Objektivat Mjedisore, treguesit dhe synimet.	98
8.4. Objektivat Mjedisore të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas.....	98
8.5. Harmonizimi i objektivave të Mjedisore të VSM/kombëtare/ndërkombejtare me PPV. 100	
8.6. Veprimtaritë e propozuara në lidhje me objektivat dhe projektet strategjike të PPV dhe koheranca me objektivat e VSM.	102
8.7. Vështirësitë e takuara gjatë hartimit të VSM-së	109
9. Identifikimi i Ndikimeve të Mundshme Mjedisore, Parashikimi, Vlerësimi dhe Masat e duhura për Trajtimin e tyre.	111
9.1. TRAJTIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS.	125
10. MONITORIMI	130
11. KONKLUSIONE	148
12. REFERENCA	150

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

LISTA E FIGURAVE

Figura. nr.1. Pozicioni i Bashkisë Prrenjas në rajon (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura 2. Relievi topografik i territorit të Bashkisë Prrenjas. (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura 3. Harta e rajonazimit sizmik (Burimi: Institut i Sizmologjisë. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura 4. Harta e kushteve klimatike- era (Burimi: Institut i studimeve klimatike. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura 5. Harta e kushteve klimatike- shpërndarja e orëve me diell (Burimi: Institut i studimeve klimatike. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura 6. Harta e sistemit hidrik (Burimi: Institut i Hidrologjisë. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura. 7. Boniteti i tokës (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura nr. 8. Harta e shpërndaresh biologjike të bashkisë Prrenjas (www.google.maps)

Figura 9. Vendbanimet e hershme dhe koridoret historike (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura. 10. Analiza mjedisore e Bashkisë Prrenjas. (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Figura nr.11. Zonat me kushtëzim mjedisor

Figura. 12. Pamje nga Qyteti, Mjedisi natyror, hidrik, hekurudhor, historike të territorit të Bashkisë Prrenjas (R. Shkurti & www.google.maps)

LISTA E GRAFIKËVE

Grafiku nr. 1. Grafiku i shpërndarjes së popullsisë sipas gjendjes civile 2012-2013.

Grafiku nr. 2. Paraqitja grafike e Ph në lumin Shkumbin. (www.qpmt.al).

Grafiku nr. 3. Paraqitja grafike e oksigjenit të tretur në lumin Shkumbin. (www.qpmt.al).

Grafiku nr.4. Paraqitja grafike e BDO₅ në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Grafiku nr. 5. Paraqitja grafike e P total në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Grafiku nr.6. Paraqitja grafike e vlerave të NH₄ në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Grafiku nr.7. Paraqitja grafike e përmbatjes së NO₃ në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Grafiku nr.8. Paraqitja grafike e përmbatjes së NO₂ në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Grafiku nr.9. Përmbatja e Mn (µg/l) në lumin Shkumbin

Grafiku nr. 10. Përmbatja e Fe (µg/l)në lumin Shkumbin

Grafiku nr.11. Përmbatja e Zn (µg/l)në lumin Shkumbin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Grafiku nr.12. Përmbatja e Cu ($\mu\text{g/l}$) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr.13. Përmbatja e TSS (mg/l) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr.14. Përmbatja e DO (mg/l) në lumen Shkumbin

Grafiku nr.15. Përmbatja e $\text{NO}_3\text{-N}$ (mg/l) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr.16. Përmbatja e $\text{NO}_2\text{-N}$ (mg/l) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr.17. Përmbatja e $\text{NH}_4^+\text{-N}$ (mg/l) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr.18. Përmbatja e PO_4^{3-} ($\mu\text{gP/l}$) në lumen Shkumbin.

Grafiku nr. 19. Efektet mjedisore të zbatimit të Planit të përgjithshëm Vendor.

LISTA E TABELAVE

Tabela nr.1. Struktura territoriale dhe demografike e Bashkisë Prrenjas (Census 2011)

Tabela nr. 2. Numri i popullsisë dhe Shpërndarja sipas grup moshave-Bashkia Prrenjas.

Tabela nr. 3. Shpërndarja e popullsisë sipas censusit dhe gjendjes civile 2011

Tabela nr. 4. Shpërndarja e popullsisë sipas Gjendjes civile

Tabela nr.5. Klasifikimi i cilësisë së ujrale të ëmbla natyrorë në lidhje me parametrat e përgjithshëm (Classification of the quality status for general parameters of fresh Waters (Bratli, 2000).

Tabela nr. 6. Klasifikimi i gjendjes cilësore të ujrale natyrore të ëmbla në lidhje me metalet e rënda, sedimente dhe organizmat peshq/Classification of the quality status for micropopullants in Waters, sediment and fishes (according Norwegian Institute for Water Research – NINA) (Bratli, 2000)

Tabela nr. 7. Vlerat e disa parametrave të ujit të lumenjëve / Some parameteres of ēater quality in rivers

Tabela nr.8. Vecoritë kryesore hidrologjike të lumjenjëve më të mëdhenj shqiptar/Hydrographic features of some big Albanian rivers (Pano et al. 1984; Kabo 1900-1991)

Tabela nr. 9. Të dhënat e disa parametrave të cilësisë ujore të lumenjëve / ēater quality (mg/l) of Shkumbin river.

Tabela nr. 10. Vlerësimi i cilësisë së ujrale me anë të Bioindikatorëve (FSHNT-2014)

Tabela nr. 11. Statusi ekologjik i lumenjëve Shkumbin përcaktuar me anë të katër indekseve të ndryshme biotik (FSHNT-2014).

Tabela nr. 12. Klasifikimi i cilësisë së ujrale sipas vlerave mesatare të përmbatjes së fosforit total, nitrateve azotit amoniakal dhe nitriteve sipas UNECE (1992)

Tabela 13. Ndotja e shkaktuar nga miniera e Hekur Nikelit (sipas vlerësimit Mjedisor, MM)

Tabela nr.14. Lidhja midis Projekteve Strategjike të parashikuar në Planin Strategjik dhe objektivave të Planit të Përgjithshëm Kombëtar.

Tabela nr. 15. Efektet mjedisore të zbatimit të Planit të përgjithshëm Vendor.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

AKRONIME

- AKM** – Agjensia Kombëtare e Mjedisit
- AKPT** – Agjensia Kombëtare e Planifikimit të Territorit
- ASPT** – Average Score Per Taxon
- BE** – Bashkimi European
- CE** – Këshilli i Europës
- CO₂** – Dyoksid Karboni
- Cu** – Baker
- DKU** - Direktiva Kuadër e Ujit
- EC** – European Council
- EPSO** – European Plant Science Organisation
- EPT** – Ephemeroptere –Plecoptera – Trichoptera
- EU** – European Union
- Fe** – Hekur
- FSHNT** – Fakulteti Shkencave Natyrore Tiranë
- GIS** – Geographic Information System
- GPS** – Global Positioning System
- INSTAT** – Institut i Statistikave Republika e Shqipërisë
- KESH** – Operatori i Sistemit te Shperndarjes
- MAIS** – Macroinvertebrate Aggregated Index for Stream
- MM** – Ministria e Mjedisit
- Mn** – Mangan
- NBO** - Nevojë Biokimike për Oksigjenin
- NH₃**- Amoniak
- NKO** - Nevojë Kimike për Oksigjenin
- NO_x** - Okside azoti
- NOx** – Okside Azoti
- O₂** – Oksigjen

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

PMK – Grimcat e Pluhurit

PPK – Plani i Përgjithshëm Kombëtar

PPV – Plani i Përgjithshëm Vendor

P_{total} – Fosfori Total

SEA – Strategic Environmental Assessment

SKZHI- Strategjia Kombetare per Zhvillim te Integruar

SO₂ – dyoksid Squfur

SPVB – Strategjia dhe Plani i Veprimit per Biodiversitetin

SWRC – Stroud water Research Centre

TSS- Trupa ne Suspension

UNECE – United Nacional Economic Commision for Europe

VKM – Vendimi i Këshillit të Ministrave

VNM – Vlerësim i Ndikimit Mjedisor

VSM – Vlerësim Strategjik Mjedisor

WFD – Water Framework Directive

WHO – Organizata Botërore e Shëndetësisë

ZM - Zonë e Mbrojtur

Zn - Zinku

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

1. HYRJE

1.1 Qëllimi i Raportit

Pothuajse nuk ka asnjë zhvillim me origjinë humane që mos të shkaktojë ndikim mjedisor, në shkallë të ndryshme. Kjo është arsyja se pse tashmë i është dhënë gjithmonë e më shumë rëndësi aspekteve mjedisore të zhvillimit dhe qëndrueshmërisë në tërësi të investimeve të propozuara. Bazuar në parimin mjedisor të “parandalimit” sipas të cilit çdo ndërhyrje e planifikuar duhet të provojë paraprakisht që nuk do të ketë pasoja negative në mjedis, të gjitha vendet me legjislacion mjedisor bashkëkohor kryejnë atë që quhet Vlerësim i Ndikimit në Mjedis (VNM) për çdo ndërhyrje apo investim konkret.

Po ashtu, edhe politikat, planet, dhe programet mund të kenë ndikime mjedisore. Nëse nuk hartohen mbi baza të shëndosha parimore edhe mjedisore, planet apo strategjitet mund të përfundojnë duke shkaktuar dëme mjedisore afatgata dhe të llojit strategjik. Për këtë specifik, ato i nënshtrohen një procedure të veçantë dhe të ndryshme nga VNM-ja, siç është Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM).

Raporti i Vlerësimit Strategjik të Mjedisit (VSM) është përgatitur si dokument përfundimtar i procesit të VSM për Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas (PPV/2017-2030)

Hartimi i Raportit të VSM për Programe Plane Zhvillimore dhe Projekte të mëdha është detyrim ligjor.

- **Vlerësimi Strategjik Mjedisor** është një nga kërkesat për aprovimin e çdo plani të përgjithshëm vendor (PPV) në Shqipëri, bazuar në *Ligji nr.107/2014, datë 31.07.2014, “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, i ndryshuar, si dhe në përputhje me specifikit e Ligjit 91/2013 për “Vlerësimin strategjik Mjedisor” dhe ligjin 10440/2011 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”.*

Ligji 91/2013 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor ka ratifikuar direktivën e BE 2001/42/EC (EU Directive 2001/42/EC, Mbi Vlerësimin e efekteve të disa planeve dhe Programeve në Mjedis)e njohur si direktiva VSM (SEA Directive), e cila kërkon hartimin dhe miratimin e një seri planesh e programesh për një proces Vlerësimi Mjedisor në nivel strategjik. Qëllimi i përgjithshëm i këtij procesi është ndërthurja e kërkesave mjedisore në përgatitjen e planifikimeve dhe në procesin e vendimmarrjes, në përmirësimin e planeve që bëjnë të mundur mbrotjen dhe zhvillimin e mjedisit, sikurse dhe rritja e pjesmarrjes së publikut në procesin e vendimmarrjes për problematika të lidhura me mjedisin. Ky proces ka të bëj me përgatitjen e Raportit Strategjik Mjedisor dhe miratimin e tij nga autoritet përkatëse të Shtetit Shqiptar. Përgatitja e Raportit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor për bashkinë Prrenjas si pjesë argumentuese dhe shoqëruese e PPV, ka mbajtur në konsideratë kërkesat e nenit 7

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

të ligji 91/2013 për fazat nëpër të cilat duhet të kaloj procesi si dhe kërkesat e nenit 10, po të njëjtë ligj, lidhur me përmbatjen si dhe gjithë informacionin që duhet të përbajt ky raport studimor.

Mbështetur në referencat ligjore të sipërcituara VSM përfshinë këto kërkesa:

1. Përbledhje të informacionit bazë të përdorur për hartimin e Raportit të VSM.
2. Përmbatja dhe objektivat kryesore të planit të Përgjithshëm Vendor dhe lidhjet e tij me planet dhe programet e tjera.
3. Një përshkrim i metodikës së zbatuar në hartimin e Raportit të Vlerësimit strategjik Mjedisor.
4. Aspekte të rëndësishme të kushteve ekzistuese mjedisore dhe shëndetsore si dhe zhvillimet e mundshme në rast se ky plan nuk aplikohet.
5. Karakteristikat mjedisore dhe shëndetsore të zonës të cilat mund të impaktohen në mënyrë të konsiderueshme nga zbatimi i planit të PPV të hartuar nga grupei i konsulencës.
6. Çështje mjedisore që janë të përfshira në implementimin e planit dhe të programit.
7. Objektivat mjedisore të vendosura në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar si dhe ato që janë të rëndësishme për planin apo programet dhe mënyrën sesi këto objektiva dhe çështje të tjera mjedisore janë marrë në konsideratë në realizimin e këtij plani apo programit.
8. Pasojat mjedisore më të qënësishme, ku përfshihen ato mbi shëndetin publik, florën dhe faunën, biodiversitetin, tokën, klimën, cilësinë e ujit dhe të ajrit, peisazhin, trashëgiminë natyrore, trashëgiminë kulturore, asetat materiale, etj, si dhe ndërveprimin e këtyre faktorëve, ku këto efekte duhet të përfshijnë edhe efekte anësore, kumulative, sinergjike, efekte afat shkurtër, të mesëm apo të gjatë; të përhershme apo të përkohshme, pozitive apo negative;
9. Masat që duhen të ndërmerren për të evituar, parandaluar, reduktuar çdo impakt mbi mjedisin dhe shëndetin, që mund të nevojiten gjatë zbatimit të planit apo programit;
10. Një përshkrim të arsyeve të përzgjedhjes së alternativave së bashku më përshkrimin se si është kryer vlerësimi, dukë përfshirë këtu edhe vështirësitë e hasura në grumbullimin e informacioneve, të metat teknike dhe mungesa e njohurive;
11. Identifikimi i investimeve apo të infrastrukturës mjedisore të nevojshme në kuadër të Planit të Përgjithshëm Vendor të propozuar;
12. Masat e marra për monitorimin e pasojave mjedisore dhe shëndetësore në vënien në zbatimin të planit apo programit;
13. Pasojat e mundshme ndërkufitare në mëdis dhe shëndet publik; si dhe
14. Një përbledhje jo teknike të informacionit të grumbulluar.

Plani i Përgjithshëm Vendor për numrin e madh dhe diversitetin e problematikave që trajton kërkon konsultim me një gamë të konsiderueshme materiali të dokumentuar. Pra bëhet fjalë për studimin e planeve, programeve, raporteve, projekteve, studimeve dhe literature teknike

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

nga sektor të ndryshëm të ekonomisë, social, etj. Ky dokumentacion që u sigurua nga bashkëpunimi me Bashkinë Prrenjas, institucionë të tjera publike, kërkime në internet së bashku me materialet që posedonte grupi i punës shërbue si suport për hartimin e raportit të VSM.

Raporti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor për Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas përbën dokumentin e parë të këtij lloj që hartohej për këtë qëllim, dhe si i tillë besohet se do të mundësoj që zhvillimet e ardhshme hapësinore vendore të jenë në harmoni të plotë me legjislacionin vendor mbi Mjedisin si dhe direktivat e konventat ndërkombëtare.

Proçesi i hartimit të VSM sipas metodologjisë së konceptuar kalon në disa fazë që mundësojnë shkrimin e një produkti që të pasqyroj saktë impaktin në mjedis të PPV të hartuar nga grupi i punës dhe që të mundësoj implementimin e tij sa më të qëndrueshëm nga pikpamja ekologjike (Mjedisore).

Mbi bazën e faktit të domosdoshmërisë së hartimit të raportit të VSM për Planin e përgjithshëm Vendor (PPV) për Bashkinë Prrenjas u realizua faza para-vlerësuese, që ka të bëj me grumbullimin e të dhënavë bazike për mjedisin dhe analiza e planeve dhe programeve të tjera përkatëse nga nivele të ndryshme vendimarrëse. Mbi këto të dhëna u identifikuau një tërësi të dhënash shqetësuese por njëheraz dhe të rëndësishme për të mundësuar një zhvillim të qëndrueshëm në hapësirën e shtrirjes së bashkisë së Prrenjasit. Ndër çështjet më të qëndrueshëm të identikuara konstatojmë: menaxhimi i mbetjeve të ngurta, cilësia e ujравe sipërfaqësore dhe nëntokësore, trajtimi i ujравe të zeza, mbrotja dhe zhvillimi i biodiversitetit, pyjeve dhe zonave të mbrojtura, trashëgimia natyrore dhe kulturore, modele të shfrytëzimit të qëndrueshëm të tokës, cilësia e ajrit, etj. Vlerësimi i gjendjes aktuale mjedisore dhe ballafaqimi i zhvillimit të tij në përputhje me planin e Përgjithshëm vendor u trajtua në bazë të tre alternativave mjedisore të cilat zhvillohen në koherencë me alternativat e PPV dhe që analizohen në fazën vlerësuese të VSM, përkatësisht alternativa zero, alternativa e të mos bërit asgjë, pa ndërhyrje strukturelle strategjike në relief, skenari (alternativa) 01 që parashikon maksimizimin e zonave të transformimit dhe zonave në rritje brenda dhe jashtë perimetrit të qytetit të konsoliduar, si ato banuese ashtu edhe ato prodhuese me një sistem, të përqendruar fuqishëm tek infrastruktura lidhëse. Si dhe alternativa 02 që parashikon maksimizimin e ndërhyrjeve me karakter ekologjik ambiental dhe ka për qëllim përmirësimin e sistemit urban dhe ambiental në tërësi, në mënyrë të veçantë me qëllim të zvogëlimit të presioneve antropike, duke favorizuar rigjenerimin e ndërtesave në një sistem me performancë më të mirë të energjisë.

Gjithashtu kjo fazë përgatitore u shoqërua me përcaktimin e objektivave mjedisore, qëllimet dhe treguesit në mënyrë që të parashikohen ndikimet, por dhe njëkohësisht të

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

përshkruhen hollësish mundësítë e minimizimit apo eliminimit të impaktit negativ të PPV - 2030 në mjedis.

Objektivat Mjedisore të analizuar ndahen në katër grupe:

I - Biodiversiteti, peizazhi dhe shfrytëzimi i tokës,

II - Menaxhimi i mbetjeve të ngurta,

III - Mbrojtja e ujit dhe

IV - Ndryshimi i klimës dhe efikasiteti i energjisë.

Ato në pjesën më të madhe karakterizohen nga qëllimi për ta përmirësuar gjendjen aktuale të mjedisit në Bashkinë Prrenjas, pjesa më e madhe e treguesve dhe e objektivave janë të matshëm dhe ato duhet të shfrytëzohen herë pas here për ta mbikëqyrë përparimin e arritjes së objektivave të caktuara.

1.2. Autoritetet Përgjegjëse

Ky Raport i Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM) është hartuar nga grupi i ekspertëve mjedisor me kërkesë të grupeve të konsulencës *A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.*, për hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas (PPV), duke respektuar kërkesat e ligjit Shqiptar. Këndëvështrimet e shprehura në këtë raport nuk janë domosdoshmërisht këndëvështrime të grupeve të konsulencës së PPV-së, por as dhe të Bashkisë Prrenjas. Raporti është hartuar në konsultë me grupin e punës së PPV-së dhe në bazë të relacionit teknik mbi Planin e përgjithshëm Vendor të Planifikimit të Territorit të Bashkisë Prrenjas të hartuar nga specialistët përkatës.

Autoriteti përgjegjës për VSM është Bashkia e Prrenjasit. Raporti është përgatitur në kuadrin e plotësimit të dosjes së Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas, i cili do t'ju dorëzohet autoriteteve përkatëse për miratim konform Legjislacionit Shqiptar.

Grupi i punës:

- ↳ Prof. Asoc. Dr Rexhep Shkurti Ekspert Mjedisi, Biolog, vendim Nr.6 Nr.21 regj
- ↳ Masimo Fadel urbanist Team leader
- ↳ Entela Cano inxhiniere Hidrotektine
- ↳ Arber Buzi project coordinator , arkitekt
- ↳ ANTONELLA FAGGIAN ekonomiste urbane
- ↳ MEFAIL HALILAJ Planifikues transporti
- ↳ DRITAN BUZI inxhinier transporti
- ↳ NAZMI DASH! GIS Expert)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

1.3. Ekipi i Konsulencës

Plani i Përgjithshëm Vendor për Bashkinë Prrenjas është ideuar dhe drejtuar nga kompanitë konsulente *A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.*, të cilat kanë nëshkruar kontratën përkatës me Ministrinë e Zhvillimit të Territorit dhe Agjencisë Kombëtare të planifikimit të Territorit, konform Ligjit Nr. 107/2014, datë 31.07.2014, “*Për planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit*”, i ndryshuar dhe në akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe referuar VKM nr.671, datë 29.07.2015, “*Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit*”

Ekipi i Konsulencës përbëhet kryesisht në pjesën më të madhe të tij nga specialist urbanistik, arkitekt urban, etj. Pjesë e këtij ekipi janë bërë edhe disa ekspertë vendas dhe të huaj, me një eksperiencë dhe reputacion në fushën e mjedisit.

1.4. Koncepti i zhvillimit urban dhe Plani i Përgjithshëm Vendor

Njësitë e organizuara vendore janë të ngjashme me organizmat në atë çka konsumojnë, burimet natyrore dhe të enegjisë, proceset e përpunimit dhe nxjerrjen e mbeturinave. Shoqëria e organizuar në format e saj transformon materialet e papërpunuara pjesë e mjedisit, lëndët djegëse dhe ujin, në mjedisin e ndërtuar, biomasës të njeriut dhe të mbeturinave. Sipas Wolman metabolizmi urban është një metodë për analizimin e komuniteteve përmes kuantifikimit të inputeve - të ujit, ushqimit dhe energjisë, në outputet - ujëra të zeza, mbetje të ngurta dhe ndotës të ajrit dhe mjedisit tërësor, duke ndjekur transformin e këtyre tre flukseve në territor. Tre janë sfidat me të cilat përballen zonat urbane: 1) *menaxhimi i sistemit të furnizimit me ujë*; 2) *largimi i ujërave të zeza* dhe 3) *kontrollin e ndotjes së ajrit*. Në legjislacion shqiptar koncepti i Metabolizmit bazohet në përcaktimet e Nenit 2 të VKM nr. 671 datë 29.07.2015 “Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit”, gjithashtu në nenin 53 përcaktohet detyrimi i hartimit të Analizës Metabolike dhe asaj të Thelluar si pjesë e Planit të Përgjithshëm Vendor.

Relacioni i grupit të konsulentëve të PPV është përqëndruar në analizën e Fluksit të energjisë, fluksit të ujit, fluksit të ushqimit dhe fluksit të mbetjeve, duke identifikuar hyrjet dhe daljet për secilin fluks, të cilat krijojnë një tablo të plotë të mënyrës së funksionimit të territorit, duke evidentuar potencialet dhe burimet që e bëjnë territorin të funksionoj si një i tërë.

1.5. Përmbatja e Planit të përgjithshëm vendor.

Qëllimi primar i projektit për hartimin e Planit të Përgjithshëm vendor është rritja e kapaciteteve të menaxhimit dhe shfrytëzimit të hapësirës së bashkisë duke hartuar dhe implementuar plane dhe programe rregulluese.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Përgatitjen e planeve të fizibilitetit strategjik, programeve rregullatore dhe investimeve kapitale në përputhje me ligjet e miratuarë, standardet kombëtare, të mbështetura nga qeveritë lokale bashkiake. Zbatimi i konsultimit të vazdueshëm publik për informimin dhe edukimin e aktorëve lokal, në lidhje me rëndësinë e planifikimit bazuar në treg, të menaxhimit urban të hapësirës dhe mjedisit.

Bazuar në Ligjin Nr. 107/2014, Datë 31.07.2014, "Për planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit", i ndryshuar dhe në akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe referuar VKM nr.671, datë 29.07.2015, "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", një ndër analizat e para që zhvillohet në kuadër të hartimit të një dokumenti planifikimi, është analiza dhe studimi i planeve të hartuara më parë, konkretisht për territorin e bashkisë Prrenjas. Metodologjija e hartimit të analizës së planeve të mëparshme është bërë duke i strukturuar ato në disa kategori kryesore. Ato janë ndarë në plane apo strategji të nivelit kombëtar, rajonal dhe vendor. Prej secilit dokument, janë identifikuar objektivat dhe disa nga masat kryesore, të cilat mund të kenë implikime në hartimin e Planit të ri të Përgjithshëm Vendor të bashkisë së re Prrenjas.

SKENARI 00 siguron ruajtjen e gjendjes aktuale të territorit, pa ndërhyrje strukturelle strategjike në relief.

SKENARI 01 parashikon maksimizimin e zonave të transformimit dhe zonave në rritje brenda dhe jashtë perimetrit të qytetit të konsoliduar, si ato banuese ashtu edhe ato prodhuese me një sistem, të përqendruar fuqishëm tek infrastruktura lidhëse.

SKENARI 02 parashikon maksimizimin e ndërhyrjeve me karakter ekologjik ambiental dhe ka për qëllim përmirësimin e sistemit urban dhe ambiental në tërësi, në mënyrë të veçantë me qëllim të zvogëlimit të presioneve antropike, duke favorizuar rigjenerimin e ndërtesave në një sistem me performancë më të mirë të energjisë.

2. Metodologjia dhe përbajtja e raportit mjedisor të VSM

VSM është një metodë sistematike për marrjen në konsideratë të efekteve të planeve dhe programeve strategjike si dhe për reduktimin e disa presioneve ekzistuese ose të parashikuara mbi mjedisin në zonën ku ato do të zbatohet. Metodologjia e hartimit të VSM është në përputhje me ligjin 91/2013 për "Vlerësimin Strategjik Mjedisor", i cili është në përputhshmëri me direktivën e BE 2001/42/CE "Mbi Vlerësimin e efekteve të disa Planeve dhe Programeve në Mjedis" si dhe me ligjin 10440/2011 si dhe dokumentet në nivel BE, por edhe qasje të tjera të suksesshme që janë përdorur sot në vlerësime Planesh të ngashme në Evropë, duke pasur si qëllim një kornizë të kuptueshme vlerësimi që identifikon pikat kritike dhe thelbësore që duhen drejtuar në vlerësimin e impakteve të mundshme në mjedis të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

VSM mund të konsiderohet si mjeti i përshtatshëm për të arritur në vendime të drejta mbi planifikimin për çështjet si:

- Integrimi e konsideratave mjedisore në planet strategjike/planifikimin territorial si dhe në procesin e vendimmarrjes për investimet në zonën në studim.
- Vlerësimin e alternativave të planeve të zhvillimit dhe në kontributin për orientimin e rritjes, përdorimit të tokës dhe zgjedhjeve për investimet e infrastrukturës.
- Përmirësimi i komponentëve mbrojtës të Planit ndaj mjedisit.
- Ndikimet sasiore dhe cilësore mbi burimet natyrore dhe kapacitetet mbajtëse të këtyre burimeve me qëllim pranueshmërinë e implementimit të qëndrueshëm të planit të Përgjithshëm Vendor në bashkinë Prrenjas.

Ky raport i VSM-së ka për qëllim sigurimin e një mjeti të nevojshëm që mund të kuptohet nga të gjithë si nga publiku ashtu edhe nga autoritetet kompetente, në përputhje me parimet e transparencës dhe konsultimeve efektive me publikun në procesin e vendimmarrjes, që nënvízohet edhe në ligjin 91/2013 dhe në direktivën e BE 2001/42/EC.

Prandaj VSM-ja synon që në çdo fazë të zbatimit të prioriteteve, projekteve të propozuara në PPV-së të identifikoj rrezikun potencial mjedisor dhe ndërkohë të propozoj masat e duhura që duhen ndërmarrë sipas fazave dhe etapave vepruese për reduktimin, minimizimin apo eleminimin e rreziqeve apo presioneve të zhvillimit ndaj mjedisit.

Ky studim VSM është kryer në lidhje të ngushtë me Planin e Përgjithshëm vendor të Bashkisë Prrenjas, i cili përban tre komponentë kryesore:

- A. Zhvillimi social ekonomik i infrastrukturës
- B. Organizimi hapësinor i bashkisë dhe rikualifikimi i imazhit urban
- C. Cilësia mjedisore dhe mbrojtja e territorit

Kështu që VSM-ja duhet që patjetër të përfshijë këto tre komponentë bazë të PPV-së që në relacionin përkatës janë zërthyer në objektiva specifike dhe projekte konkrete që materializojnë Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas. Por njëkohësisht VSM-ja synon përputhshmërinë midis elementeve struktural të PPV-së dhe kërkesave mjedisore për mbrotjen dhe zhvillimin e saj, të materializuara nëpërmjet objektivave, veprimtarive konkrete, masave të parashikuara dhe monitorimit mjedisor.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Struktura metodologjike e hartimit të VSM-së në lidhje me Planin e pëgjithshëm Vendor të bashkisë Prrenjas përmban këto element dhe njëpasnjëshmëri veprimi për prodhimin e produktit përfundimtar që është Raporti i Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Struktura metodologjike e VSM në lidhje me veçoritë e PPV së bashkisë Prenjas dhe në përputhje me Legjacionin Shqiptar

Verifikimi situatës aktuale dhe kushteve mjedisore të Bashkisë Prenjas

Shënim: Ky vlerësim bazohet në konsiderimin e të gjithë faktorëve të mjedisit, të strukturës hapsinore si pjesë atraktive për komunitetin, në njejsimin e impaktit të profitit social dhe ekonomik si dhe në evidentimin e presioneve të akumuluara mbi mjedisin.

<u>Mjedisin natyror dhe shëndetin human</u>	<u>Struktura hapsinore</u>	<u>Profilii social ekonomik</u>	<u>Presionet mbi mjedisin</u>
1. Biodiversiteti, fauna, flora. Pyjet dhe Natyra;	1. Përdorimi i tokës dhe zhvillimi; modele	1. Demografia shpërndarja hapsinore populisë;	1. Rritja urban/mjedis dhe zona e gjelbër;
a. Biodiversiteti, fauna dhe flora;	a. Ndaria e përgjithshme	e 2. Ekonomia punësimi;	2. Kufizimet e furnizimit me ujë;
b. Zonat e mbrojtura dhe natyrore;	b. Struktura vendbanimeve	e a.Bujqësia b.Industria	3. Depozitim i mbetjeve të ngurta dhe ujравe të ndotura;
2. Trupat ujore;	2. Akset dhe rrjeti i transportit;	c.Turizmi d.Sektori publik	4. Ndotja sipërfaqësore dhe rëntokësore;
Burimet ujore, ujrat sipërfaqësore dhe rëntokësore	3. Energjia;	3.Perspektiva	5. Mbetjet e rezikshme
3. Toka;	4. Peisazhi	dhe e investimeve	6. Impakti i zhvillimit të industrisë;
a.Gjendja e tokës			7. Presioni mbi tokën, biodiversitetin, monumentet e
4. Klima dhe cilësia e ajrit;			

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

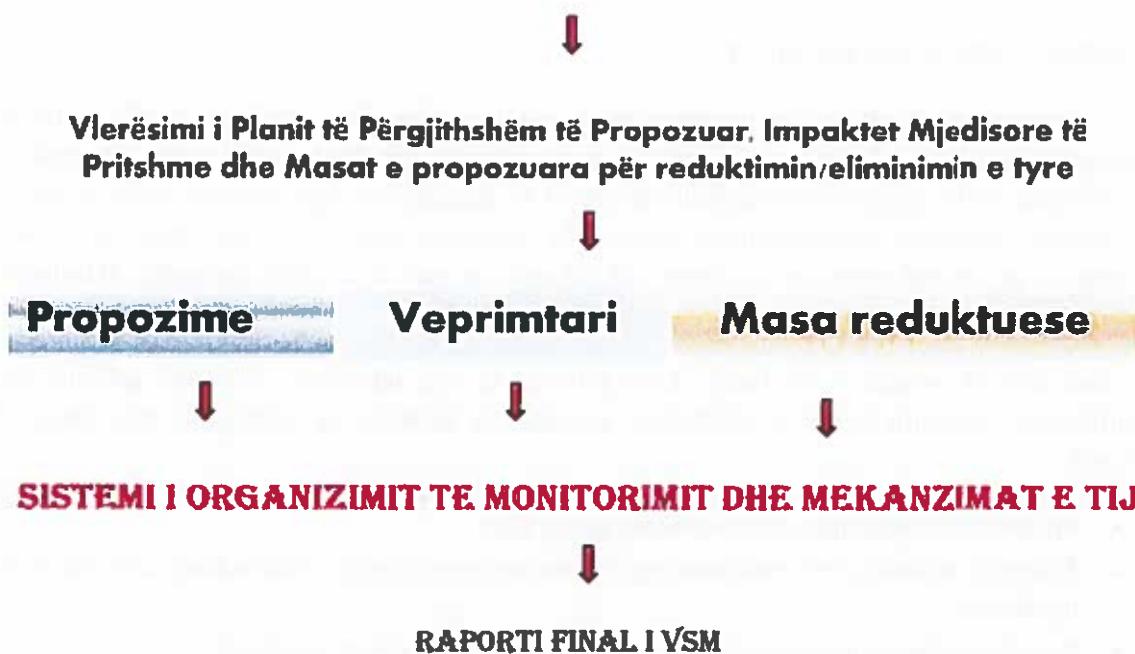
a.Kushtet klimaterike b.Ndotja dhe cilësia e ajrit	trashëgimi i kulturore; a.Struktura e peisazhit	infrastruktura;	natyrës, llojet, kulturore, etj.
5. Menazhimi i mbetjeve dhe infrastrukturë;	b.Trashëgimia kulturore		
a.Menaxhimi i mbetjeve të ngurta b.Ujrat e zeza dhe ato urbane			
6. Ndotja akustike;			

Konsiderata për objektivat e qëndrueshme kombëtare dhe ndërkombëtare dhe strategjia mjedisore e vendit

Konsultimi me Grupet e interesit dhe konsiderata për planin e përgjithshëm të zhvillimit Vendor

Zhillimi i objektivave përkatës për VSM Bashkia Prrenjas
Analiza e skendareve të propozuar kundrejt objektivave të VSM

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Procesi i VSM përfshin si të dhënat bazë të Vlerësimit Strategjik Mjedisor por dhe ato të parashikuara dhe të rivlerësuara të PPV-së. Proçesi është karakterizuar nga një ndërveprim midis ekipit të konsulentëve, personave të interesuar si dhe me zhvillimin e planit të Përgjithshëm Vendor, si dhe presupozon vlerësimin e alternativave të parapara nga grupi i konsulentëve në funksion të materializimit të qëllimit kryesor trilateral të mishëruar në qëllimin e PPV-së, nëpërmjet zbatimit të objektivave sipas fushës së aplikimit.

Testimi i objektivave të planifikimit të Përgjithshëm Vendor në të tre drejtimet e parashikuara dhe që zbërthehen në objektiva specifikë dhe projekte sipas njërsës nga 5 fushat e Planifikimit Territorial në ballafaqim me objektivat e VSM përbën konceptin kryesor të proçesit dhe është shumë e rëndësishme të theksojmë që komponentët e Planit të Përgjithshëm vendor do të testohen në kapitullin për vlerësimin përkundrejt objektivave të VSM-së në të cilin trajtohen çështjet që kërkojnë vlerësim të mëtejshëm duke relatuar dhe masat, indikatorët përkatës dhe struktura përgjegjëse për njehsimin e vlefshmërisë së tyre në përputhje me zhvillimin e qëndrueshëm mjedisor.

Struktura e Raporti të VSM synon që të siguroj kohezion midis elementeve të trajtuar dhe që t'i shërbet qëllimit final për të cilin është ndërmarrë studimi, pra pasqyrimin ndërveprues dhe mundësinë e implementimit të qëndrueshëm nga pikpamja mjedisore e Planit të Përgjithshëm vendor të Bashkisë Prrenjas.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

3.Analiza e VSM-së dhe sistemi GIS.

Proçeset e zhvillimit të territorit, ekonomike, sociale dhe mjedisore janë në thelb hapsinore dhe është e vështirë që të kuptohen pa marrë parasysh dimensionin e tyre gjeografik. Marrëdhënia midis njeriut dhe mjedisit nuk mund të paraqitet pa një pozicion, sepse mjedisi përshkruhet nëpërmjet marrëdhënieve topologjike ndërmjet objekteve fizike (p.sh. toka ose përbërja e saj në një pozicion të dhënë, ndotja ajrit në një copë tokë), po ashtu aktivitetet njerëzore ndikojnë në mënyrë hapsinore.

Sistemet GIS në vendet e zhvilluara, kanë provuar që nga ndërtimi i tyre dhe aplikimi në planifikimin e territorit mund të ofrojë teori, metoda dhe aplikime që mbështesin disa kategori detyrash:

- Prodhon dhe mirëmban informacionin gjeografik;
- Mbështet aksesin e informacionit nga shumë përdorues (p.sh. infrastruktura e të dhënave hapsinore);
- Zgjidh problemin hapësinor (analiza hapësinore dhe modelim mjedisor);
- Mbështet vendim-marrjen e përbashkët (vendim-marrje në grup);
- Mbështet pjesëmarrjen e publikut.

GIS mund të konsiderohet si një nga mjetet më të avancuara që ekzistojnë në fushën e planifikimit, vendim-marrjes dhe menaxhimit, duke qenë i aftë të zgjidhë probleme komplekse – problem hapsinore – duke ruajtur balancën midis objektivave ekonomike, mjedisore dhe sociale. GIS është një mjet themelor, që nëse shfrytëzohet siç duhet, mund të ofrojë mbështetje efektive për planifikimin hapsinor dhe vendim-marrjen, kjo për arsy se, komponenti gjeografik i problemit është përcaktues kur synohet zhvillimi i qëndrueshëm. Prandaj teknologjite gjeohapsinore duhet të jenë udhëhëqese në implementimin teknik të platformave të hapura dhe të integruar për analiza të informacionit, zgjidhje problemesh në grup, planifikim dhe vendim-marrje.

Rritja e disponueshmërisë të të dhënave hapësinore dhe zhvillimet në shkencën e GIS na mundësojnë kryerjen e proçeseve të “planifikimit informacional” (analiza, dizenjim, vlerësim, vendim, manaxhim dhe komunikim). Adoptimi i parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin territorial dhe proçeset e zhvillimit si dhe përdorimi i metodave GIS për të mundësuar dhe lehtësuar këto proçese, ka patur zhvillime të rëndësishme në botë.

GIS përfaqëson kombinimin e përbajtjes së të dhënave dhe manaxhimin e tyre, me pozicionin hapësinor dhe teknikat e analizës për të lehtësuar kuptimin e objekteve të botës reale dhe lidhjen midis tyre. Një sistem GIS i përparuar kërkon dy komponentë kryesorë; pajisjet dhe programet, të kombinuara me një të tretë, njeriun. GIS i kombinuar me “*Remote Sensing*” mund të prodhojë harta dixhitale të përdorimit/mbulimit të tokës, harta të fenomeneve të rrezikshme etj. Sidoqoftë rezultatet e GIS nuk janë të limituara vetëm në harta, përdorimi i tij mund të prodhojë database

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

GIS me tematikë të dedikuar dhe ajo që është më e rëndësishmja, të dhëna vlerësimi. Potenciali i GIS për të siguruar informacion të qëndrueshëm dhe sasior nëpërmjet një formati të kuptueshëm, e ka vendosur atë në një pozicion kyç në hartimin e politikave të bazuara në zhvillimin e qëndrueshëm.

4. KORNIZA LIGJORE DHE INSTITUCIONALE

Hartimi i VSM-së është mbështetur në një paketë tërësore ligjore të miratuar në lidhje me Mjedisin nga qeveria Shqiptare dhe mjaft ligje e direktiva të BE dhe Ndërkombëtare.

4.1. Baza ligjore Shqiptare

1. Ligji Nr. 91/2013 "Për Vlerësiomin Strategjik Mjedisor";
2. Ligji Nr.10448, datë 14. 7. 2011, "Për lejet e mjedisit", të ndryshuar;
3. Ligji Nr.10431, datë 9.6.2011, "Për mbrojtjen e mjedisit", të ndryshuar;
4. Ligjin Nr. 107/2014, Datë 31.07.2014, "Për planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit",
5. Ligji Nr.10081, datë 23.2.2009, "Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë";
6. Ligji Nr.10440, datë 7.7.2011, "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis";
7. Ligji Nr.10279, datë 20.5.2010, "Për kundërvajtjet administrative";
8. Ligji Nr.10433, datë 16.6.2011, "Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë";
9. Ligji Nr.9115 datë 24.07.2003 "Për trajtimin mjedisor të ujërave të ndotura";
10. Ligji Nr.9774, datë 12.07.2007 "Për vlerësimin dhe administrimin e zhurmës në Mjedis";
11. Ligji Nr.8897 datë 16.05.2002 "Për mbrojtjen e ajrit nga ndotja";
12. Ligji Nr.9587, datë 20.07.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit";
13. Ligji Nr. 8094 datë. 21.03.1996 "Për largimin publik të mbeturinave";
14. Ligji Nr.8766, datë 05.04.2001 "Për mbrojtjen ndaj zjarrit";
15. Ligji Nr. 9010 datë 13.02.2003 "Për administrimin mjedisor të mbetjeve të ngurta" i ndryshuar me Ligjin Nr.10 137, date 11.05.2009;
16. Ligji Nr. 10 463, datë 22.09.2011 "Për menaxhimin e integruar të mbetjeve";
17. V.K.M Nr.1189, datë 18.11.2009 "Për rregullat dhe procedurat për hartimin dhe zbatimin e programit kombëtar të monitorimit të mjedisit";
18. V.K.M Nr. 395, datë 21.6.2006 "Për miratimin e strategjisë dhe të planit të veprimit për zhvillimin e turizmit, kulturor dhe mjedisor";
19. V.K.M. nr.587, datë 07.07.201 "Për monitorimin dhe kontrollin e nivelit të zhurmave në qendrat urbane dhe turistike";
20. V.K.M Nr.247, datë 30.04.2014 "Për përcaktimin e rregullave, të kërkesave e të procedurave për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimarrjen mjedisore";
21. VKM nr. 671 datë 29.07.2015 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit";

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

22. Vendimi Nr. 99, datë 18.02.2005 i K.M. "Për miratimin e katalogut shqiptar të klasifikimit të mbetjeve";
23. Udhëzim, Nr.6, datë 27.11.2007 "Për miratimin e rregullave, përbajtjes dhe afateve për përgatitjen e planeve të administrimit të mbetjeve të ngurta".

4.2. Direktiva VSM e BE-së

Direktiva e BE-së 2001/42/EC mbi Vlerësimin e efekteve të planeve dhe të programeve të caktuara në mjedis u aprovua më 27.06.2001. Kjo direktive vlen për një gamë të gjerë të planeve dhe të programeve publike (p.sh. mbi shfrytëzimin e tokës, transportin, energjinë, mbeturinat, bujqësinë, etj.). Direktiva (2001/42/EC) thotë që planet dhe programet në kuptim të Direktivës VSM duhet të përgatiten dhe të aprovoohen nga një autoritet (në nivel kombëtar, rajonal apo lokal) dhe të urdhërohen nga dispozitat legislative, rregulluese ose administrative.

Një VSM është i obligueshëm për planet/programet si vijon:

- Përgatitjen e planeve për bujqësi, pylltari, peshkim, energjitik, industri, transport, menaxhim të mbeturinave/ ujtit, telekomunikim, turizëm, planifikimin të qytetit & vendit ose shfrytëzim të tokës dhe të cilat vendosin kornizën për miratimin e zhvillimit të ardhshëm të projekteve të shënuara në listën e Direktivës për Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (VNM);
- Janë përcaktuar për të kërkuar një vlerësim sipas Direktivës së Vendbanimeve. Përkatësisht, për planet/programet që nuk janë të përfshira më lart, shtetet anëtare duhet ta kryejnë një procedurë të analizës përcaktuar nëse planet/programet ka mundësi të kenë efekte domethënëse mjedisore. Nëse kanë efekte domethënëse nevojitet një VSM. Procedura e analizës bazohet në kriteret e përcaktuara në Shtojcën II të Direktivës.

Procedura VSM-së mund të përmblidhet si vijon: raporti VSM-së përgatitet dhe në të identifikohen efektet domethënëse të mundshme në mjedis dhe alternativa të arsyeshme të planit ose të programit të propozuar. Autoritetet publike dhe mjedisore informohen dhe konsultohen lidhur me projektin e planit ose të programit dhe përgatitet raporti VSM-së. Raporti VSM-së dhe rezultatet e konsultimeve merren parasysh para aprovimit. Kur të aprovohet plani ose programi, informohen autoritetet mjedisore dhe opinioni dhe informatat përkatëse vihen në dispozicion të tyre. Në mënyrë që të identifikohen efektet e pa parashikueshme, të pafavorshme në një fazë të hershme, efektet domethënëse mjedisore të planit ose të programit duhet të monitorohen.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

4.3. Direktiva të tjera të BE-së

Ekzistojnë shumë direktiva të tjera të BE-së me të cilat Direktiva VSM ka lidhje të qarta dhe të cilat janë të rëndësishme nëse janë duke u shqyrtuar çështjet mjedisore. VSM-ja ka lidhje të ngushta veçanërisht procedurale me Direktivën VNM, me që vlerësimi i mjedisit për sektorët të caktuar duhet patjetër të jenë të vendosur në kornizën e projekteve të paraparë në VSM. Po ashtu ka lidhje të ngushta procedurale me Direktivën për Vendbanimet, e cila përmendet qartë në direktivën VSM-së. Direktiva Kornizë për Ujërat bashkërisht me Direktivën për Vendbanimet përmban kërkesat e veta jo vetëm për paraqitjen e planeve dhe të programeve, por po ashtu edhe të vlerësimit, duke nxitur nevojën për procedura të bashkërenduara ndërmjet ligjeve të ndryshme.

4.4. Strategjia 2020 e BE-së

Përveç dokumenteve të sipërpërmendura legislative të BE-së, strategjia 2020 e BE-së me prioritetet, objektivat dhe nismat më të mëdha është dokument i rëndësishëm i politikave si për vetë BE-në ashtu edhe për rajonet fqinje, në veçanti Ballkanin Perëndimor meqë bashkëpunimi rajonal me këtë rajonë është identifikuar si njëri prej prioriteteve të politikave për BE-në. Prioritetetë strategjisë janë “zhvillimi i shpejtë, i qëndrueshëm gjithëpërfshirës”.

4.5. Konventa Arhus, Konventa Espoo dhe Protokolli i Kievit

4.5.1. Konventa Arhus

Kjo Konventë (Konventa për qasje në informata, pjesëmarrje publike në vendimmarrje dhe qasje në drejtësi për çështjet mjedisore) është aprovuar më 25 qershor 1998 në qytetin danez të Aarhus (Århus) në Konferencën e Katërt Ministrore si pjesë e procesit “Mjedisi për Evropën”. Ajo hyri në fuqi më 30 tetor 2001.

Konventa Århus vodosë një numër të të drejtave të opinionit në lidhje me mjedisin. Sipas konventës (Konventa UNE CE mbi Qasjen..., 1998) “Nga palët në këtë Konventë kërkohet të hartojnë dispozitat e nevojshme me qëllim që autoritetet publike (në nivel kombëtar, rajonal apo lokal) të kontribuojnë që këto të drejta të bëhen efektive. Konventa parashikon:

- Të drejtën e seilit që të marrë informata për mjedisin të cilat i mbajnë autoritetet publike. Këtu mund të përfshihen informatat lidhur me gjendjen e mjedisit, por po ashtu edhe politikat ose masat e ndërrmarra. Kërkuesit kanë të drejtë t'i marrin këto informata brenda një muaji pas bërjes së kërkesës dhe pa treguar arsyen pse ju nevojiten ato. Përveç kësaj, sipas Konventës autoritetet publike janë të obliguara që në mënyrë aktive të shpërndajnë informatat për mjedisin të cilat i posedojnë;
- Të drejtën për të marrë pjesë në vendimmarrjen për mjedisin. Autoritetet publike duhet të

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

bëjnë përgatitjet që t'i mundësojnë opinionit të influencuar dhe organizatave jo qeveritare për mjedisin që të bëjnë komente, për shembull, lidhur me propozimet për projektet të cilat ndikojnë në mjedis, ose për planet dhe programet që kanë të bëjnë me mjedisin, që këto komente të merren parasysh në vendimmarrje dhe informatat të ofrohen në vendimet përfundimtare dhe në arsyetimin për atë vendim;

- Të drejtën për rishikimin e procedurave për kundërshtimin e vendimeve publike të cilat janë marrë pa i respektuar dy të drejtat e sipërpermendura ose të drejtën mjedisore në përgjithësi.

4.5.2. Konventa ESPOO

Konventa Espoo (EIA) (Konventa UNECE mbi Mjedisor, 1991) përcakton detyrimet e palëve për ta vlerësuar ndikimin në mjedis të aktiviteteve të caktuara në një fazë të hershme të planifikimit. Gjithashtu ai formulon detyrimet e përgjithshme të shteteve për të njoftuar njëri tjeterin dhe për t'u këshilluar me njëri tjeterin lidhur me të gjitha projektet e mëdha që janë në shqyrtim dhe që kanë mundësi të kenë ndikime të rëndësishëm të disfashorshme në mjedis përtej kufijve. Konventa u aprovua më 1991 dhe hyri në fuqi më 10 shtator 1997.

4.5.3. Protokolli i Kievit

Protokolli i Kievit është dokument i rëndësishëm për t'u përmendur në kontekst të vlerësimit strategjik Mjedisor, meqë konsiderohet si njëri prej instrumenteve më të rëndësishme ndërkombëtare që parashtron kushte për vlerësimin e propozimeve strategjike. Protokolli është aprovuar në një takim të jashtëzakonshëm të Palëve pjesëmarrëse në Konventën ESPOO, të mbajtur më 21 maj 2003 dhe kërkon nga Palët që t'i vlerësojnë pasojat mjedisore të projekteve të planeve dhe të programeve të tyre zyrtare. Vlerësim i Strategjik i Mjedisit (VSM) ndërmerret shumë më herët në procesin vendimmarrës se sa vlerësimi i ndikimit mjedisor të projektit, prandaj konsiderohet si mjet kryesor për zhvillimin e qëndrueshëm. Protokolli gjithashtu parashikon pjesëmarrje të gjerë publike në vendimmarrjen qeveritare në shumë sektorë të zhvillimit.

4.6. Ligji për Vlerësimin Strategjik Mjedisor. (VSM).

Ligji nr. 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor" nënizon rëndësinë e integrimit të parimeve për mbrojtjen e mjedisit gjatë përgatitjes, aprovimit dhe realizimit të planeve dhe të programeve përkatëse nëse është e qartë që këto të fundit kanë ndikime domethënëse në mjedis. Raporti VSM identifikon, përshkruan dhe vlerëson ndikimet e mundshme të rëndësishme në mjedis nga zbatimi i planit ose programit dhe vlerëson alternativat e arsyeshme. Projekti i dokumenteve VSM është një objekt për diskutim publik. Në kuadër të

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

ligjit përcaktohet kërkesat e posaçme për rastet e këshillimeve ndërkufitare. Ligji përcakton qartë qëllimin dhe fushën e veprimit të tij.

Shkalla në të cilën plani ose programi krijon kuadrin për zbatimin e projekteve dhe veprimtarive të veçanta me ndikim në mjedis, të cilat specifikohen në shtojcat 1 dhe 2 të ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis".

5. ANALIZA E SITUATËS SË SOTME TË KUSHTEVE MJEDISORE TË TERRITORIT TË BASHKISË PRRENJAS.

5.1. Pozicioni gjeografik i Bashkisë Prrenjas.

Bashkia Prrenjas është formuar në vitin 2015. Bashkia e Përrenjasit, pozicionohet në lindje të Shqipërisë, dhe bën pjesë në Qarkun e Elbasanit. Bashkia Prrenjas kufizohet në veri dhe veriperëndim me bashkinë Librazhd, në lindje me ish Republikën Jugosllave të Maqedonisë (FYROM), në jug me Bashkinë Pogradec dhe në jug-perëndim me Bashkinë Elbasan dhe Gramsh. Kryeqendra e Bashkisë është qyteti i Përrenjasit me sipërfaqe 18.3 km^2 .

Koordinatat e bashkisë Prrenjas janë: $41^\circ 04' 23''$ dhe $20^\circ 32' 56''$. Lartësia 590m mbi nivelin e detit.

Organizimi i sotëm i Bashkisë Prrenjas përfshin në strukturën hapsinore të saj ish Bashkinë Prrenjas dhe njësítë administrative Qukës, Stravaj e Rrajcë. Popullsia totale është 33,235 (censusi 2011, 24906) banorë, me sipërfaqja shtrirje 322.95 km^2 .

Bashkia Prrenjas ka nën administrimin e saj një qytet (Qyteti Prrenjas) dhe 25 fshatra.

Njësítë administrative përbërëse	Qytetet dhe fshatrat në përbërje të tyre	Popullsia sipas Census 2011	Popullsia sipas Regjistrat Civil	Sipërfaqja KM ²
Prrenjas	Qyteti Prrenjas, Fshatrat: Prrenjas-Çhat, Rashtan			
Qukës	Fshatrat: Qukës Shkumbin, Qukës Skënderbej, Skroskë, Mënik, Gurrë, Bërzeshë, Fanjë, Karkavec, Dritaj, Pishkash, Pishkash Veç	24,906	33,031	322.95
Rrajcë	Fshatrat: Rrajcë, Sutaj, Skënderbej, Bardha, Katëzi, Kotodesh, Urakë			
Stravaj	Fshatrat, Stravaj, Stranik, Farret, Shqiponjë, Sopot			

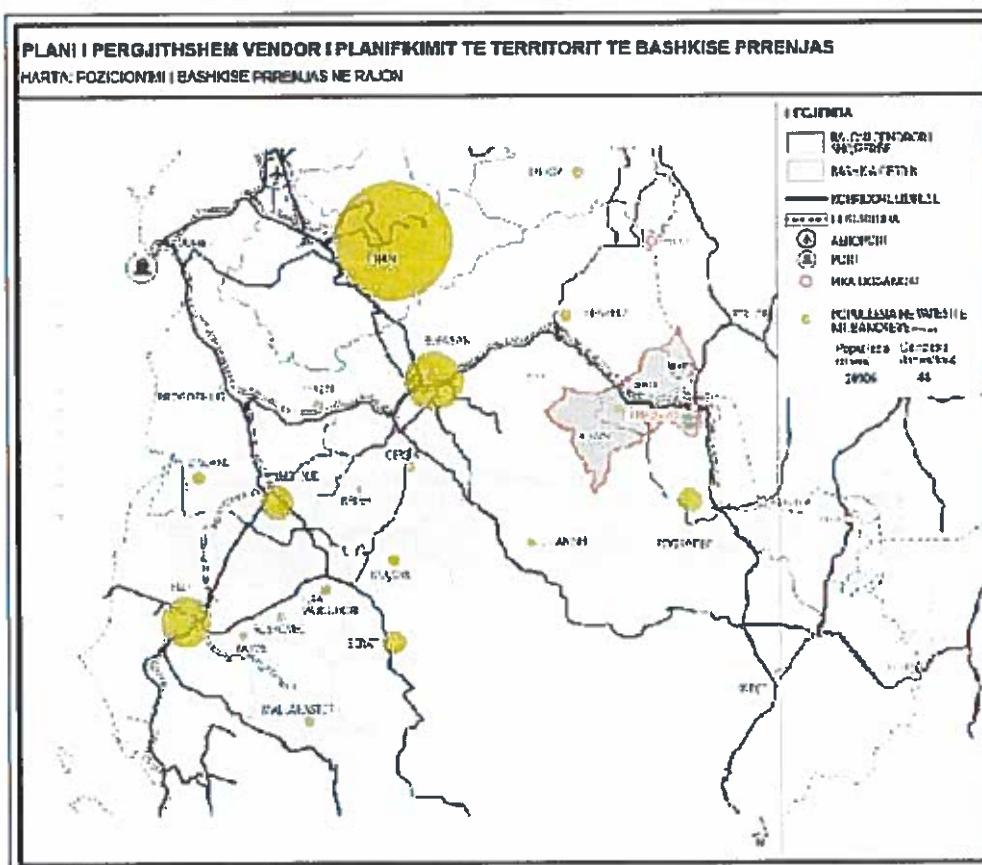
Tabela nr.1. Struktura territoriale dhe demografike e Bashkisë Prrenjas (Census 2011)

Qendra administrative e Bashkisë, qyteti i Prrenjasit është një qytet i ri dhe nuk mbart ndonjë trashëgimi kulturore të spikatur nga e kaluara. Objektet që aktualisht luajnë rol në aktivitetet kulturore janë: Fushat e sportit, kino-klubi, ujëmbledhësi për peshkim, kurora e gjelbër për

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

gjah, parqet e lulishtet për shplodhje. Vihet re një “varfëri” e dukshme në elementët që mund të zhvillojnë jetën kulturore të këtij qyteti. E njëta gjë mund të thuhet edhe për mungesën e një strategjie të integruar për promovimin e pasurive natyrore dhe historike të qytetit, bazë për zhvillimin e turizmit historik.

Ndërkohë që Bashkia e re Përrenjas përfshin sipërfaqe të shumta pyjore dhe burime të bollshme hidrike si dhe një fushë pjellore. Nëntoka është e pasur me krom, ndërkohë që ky mineral shfrytëzohet aktualisht në dy prej fshatrave të bashkisë së re. Zonat e Rrajcës, Qukësit dhe Stravajt kanë sipërfaqen më të madhe të pyjeve në këtë zonë. Bashkia e re e Prrenjasit ka një pozicion të favorshëm gjeografik, pasi gjendet fare pranë dy pikave doganore me Maqedoninë. Bashkia e Përrenjasit ka potenciale të pashfrytëzuara për turizëm natyror. Me historinë e pasur të zonës së Rrajcës, ku ndodhet shkëmbi i Skënderbeut dhe legjenda për Sofrën e tij si dhe me bukuritë natyrore të Sopotit, zona mund të kthehet në një destinacion për vizitorë vendas dhe të huaj.

*Figura.1. Pozicioni i Bashkisë Prrenjas në rajon (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.
Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)*

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

E pozicionuar në zonën midis Bashkisë Librazhd dhe Pogradec, si dhe e përshkuar nga korridori rrugor kombëtar, linja hekurudhore dhe duke patur brenda kufirit të saj, pikën doganore kufitare të Qafë Thanës, kjo bashki duhet konsideruar si një njësi me rëndësi në rajon. Njësia administrative Prrenjas, gjithashtu merr rolin kryesor administrativ në bashki, pasi në territorin e saj është pozicionuar institucioni administrativ i bashkisë, është stacioni i trenit si dhe zhvillohet tregu kryesor industrial i zonës.

Bashkia Prrenjas përfaqëson një zonë me rëndësi historike, kulturore, ekonomike dhe me mjaft vlera natyrore. Zona e rrajcës karakterizohet nga mjaft monumente historike të lidhura me historinë e Shqipërisë dhe shqiptarët sikurse është sofa e Skënderbeut, apo me mjaft vlera kulturore ku shquhen për kërcimin dhe ritmet zakonore të tyre. Jo me pak vlerë dhe rëndësi është biodiversiteti i zonës i cili karakterizohet nga prezenca e pyjeve të shumta (Stravaj, Rrajcë) por dhe shumlojshmëria bimore e shtazore, paisazhi mjat atraktiv dhe i larmishëm, prezencë llojore ekzemplare me rëndësi shkencore kombëtare e ndërkombe. Jo më pak prezentë janë trupat ujor në gjendje të ndryshme sikurse janë liqenet akullnajore të zonës Shebenik – Jabllonicë të cilët së bashku me tërësinë sipërfaqësore janë marrë në mbrotje nga institucionet përkatëse duke e shpallur zonë park Natyror. Njëheraz edhe nëntoka e kësaj bashkie është mjaft e pasur me minerale ku për një periudhë të gjatë janë shfrytëzuar për nxjerrjen e hekur – nikelite, kromit, cka përbën një nga veprimtaritë ekonomike të të qënësishme të komunitetit të zonës. Pozita gjeografike, reliivi, kushtet klimaterike favorizojnë zhvillimin e bujqësisë dhe blegtorisë për të cilat zona është mjaft atraktive dhe poseduese, ku janë mbarështruar deri në 45 000 krerë të imta dhe një numër i konsiderueshëm gjedhësh.

Një nga arteriet që rrit larmishmérinë morfo-gjeologjike, tektonike, ekologjike, biologjike, etj është lugina e Shkumbinit të Sipërm që përshkon hapësirën e kësaj bashkie. Në Qukës, Shkumbini ndahet në dy lugina ajo e Shkumbinit të Sipërm dhe tjetra e Përrenjasit. Relievi në këtë zonë të ofron dy pamje të ndryshme, Përrenjasin dhe Mokrën e Sipërme. Përrenjas, vet është një vatër e hapur, në gji të maleve, pas zbritjes nga Qafa e Thanës, me lartësi 1220 m, ndërkaq Përrenjasë ka lartësi 720 m. Nëse Qafë-Thana është portë, prej së cilës zbret shkallët, deri në fushë të Domosdovës, kjo vatër dhe strehë bëhet një grackë, duke të tèrhequr për më tej, por lugina e drejt Shkumbinit ngushtohet dhe fusha e Domosdovës sundohet nga lartësitë që ka anash. Hapësira e Prrenjasit rrighthet në Veri nga Pishkashi e Guri i Pishkashit, ku sipas legjendës, ndodhet gjurma e Kalit të Skëndërbeut, ndërsa lugina e Rrajcës, ngjitet deri në lartësitë e Shebenikut, ku janë fshatrat Sutan dhe Skënderbej. Në Lindje, vija e kufirit, nga Qafë-Thana drejtohet për në Veri, duke ndjekur lartësitë 1644 m e më tej në lartësinë 2133 m Qafa e Kryqit. Në krahn JL ngrihen lartësitë e malit të Kuq dhe fshatrat Urakë, Kotodesh, Katjel, Rodokal i Poshtëm. Në Perëndim, zbret faqja e luginës së Shkumbinit dhe fshatrat: Karkavec e Rrashtan. Lugina e Shkumbinit të Sipërm përkon me Mokrën e Sipërme e cila ndahet në disa

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

gryka sikurse janë: gryka e Stravajt, Velcanit, Bishnicës, Trebinjës (e para përkon me shtrirjen e bashkisë Përrenjas).

5.2. Topografia

Nga pikpamja gjeografike, Bashkia Përrenjas shtrihet në Krahinën Malore Qëndrore, në pjesën jugore të saj, në Fushëgropën e Prrenjasit. Kjo Fushëgropë, shtrihet midis malit të Shebenikut në veri dhe malësisë së Mokrës në jug. Në lindje shkon deri në rrëzë të Qafës së Thanës dhe kurritit të Muçalit, ndërsa në perëndim kurri i ulët e kodrinor i Rashtanit e ndan nga lugina e Shkumbinit të Sipërm. Brenda këtyre kufijve fushëgropa ka gjatësi lindje-perëndim deri rreth 7 km, gjerësi deri 5 km.

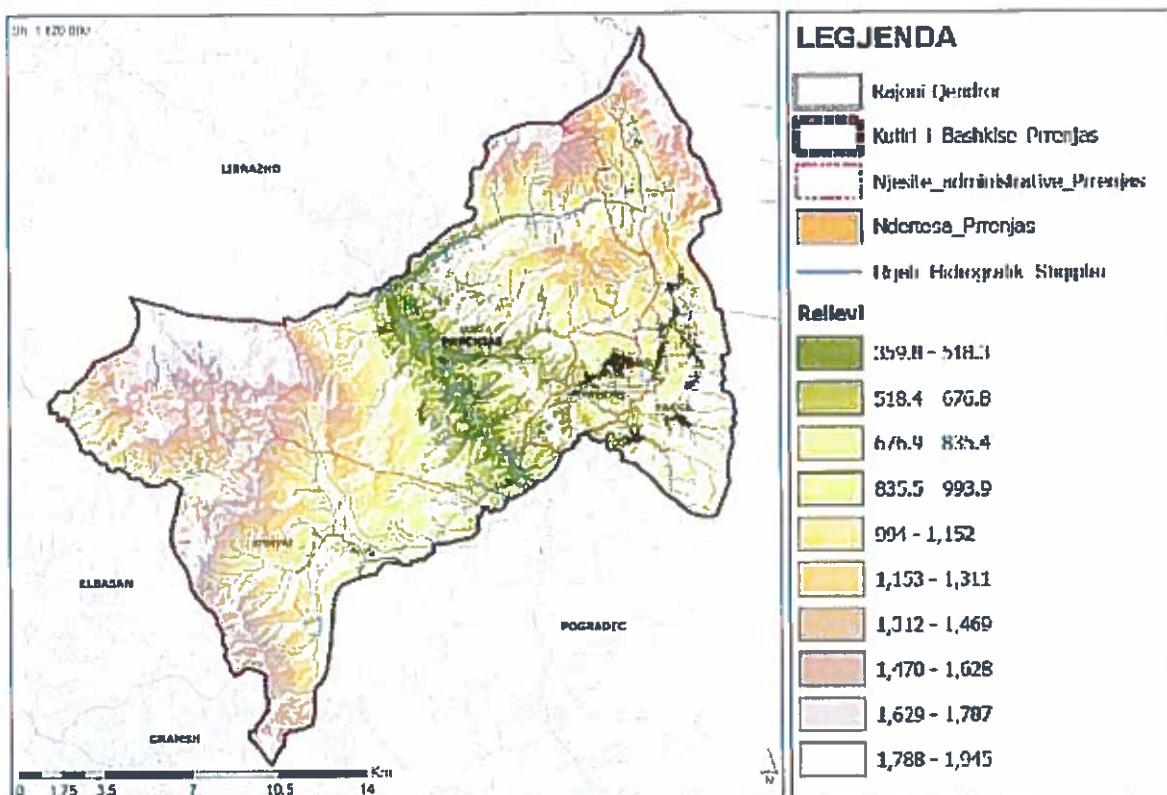

Figura 2. Relievi topografik i territorit të Bashkisë Prrenjas. (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Ajo përbëhet nga tri fusha kryesore, fusha e Domosdovës, e Rajcës dhe ajo e Katjelit. Dy të parat ndodhen në të njëjtin nivel, ndërsa e treta ndodhet rreth 20 m më lart, dhe ndahet prej tyre nga një kurri i ulët kodrinor me lartësi relative deri në 100 m.

Kjo fushë gropë shtrihet në lartësitë nga 578 m në rreth 678 m (Maja e Kalasë). Pjesa më e madhe e saj ndodhet deri në 600m dhe vetëm kurri i ndarës është mbi këtë lartësi.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Majat më të larta të zonës janë, ajo e Reshpes me kuotë 2262 m, maja e Shebenikut me kuotë 2251 m, maja e Fursit me lartësi 2194 m, maja e Dupkes me kuotë 2137 m, maja e Buturakut me lartësi 2050 m dhe kuota më e ulët është ajo e përroit të Peshkut 2029 m.

5.3. GJEOLOGJIA DHE TEKNOTIKA

5.3.1. Gjeologjia

Rajoni në të cilin shtrihet Bashkia e Përrenjasit, nga pikpamja gjeomorfologjike ndahet në dy njësi:

- a. Njësia morfologjike kodrinore,
- b. Njësia morfologjike fushore.

Tipet e reliefit që ndërtojnë sipërfaqen e zonës së studiuar janë:

- Relievi i tipit strukturoro-eroziv
- Reliev i tipit erozivo-denudues

Depozitimet e Triasikut të sipërm – Jurasikut të poshtëm ($T_3 - J_1$)

Gëlqerorët platformike të Triasikut të sipërm – Jurasikut të poshtëm kanë përhapje tepër të gjërë në zonën e Rrajces, pjesa lindore e masivit të Shebenikut si dhe në pjesën perëndimore të cilat takohen në trajtë pullash (shih hartën 1:25000).

Shkëmbinjtë ultrabazike

Përfaqësojnë pjesën qendrore të masivit ultrabazik të Shebenikut dhe kanë përhapje të konsiderueshme në rajon. Duke filluar nga poshtë-lart në ndërtimin gjeologjik marrin pjesë këto formacione:

Depozitimet e Kretakut të Sipërm (Cr_2)

Këto depozitime dalin në sipërfaqe pa ndërprerje që nga vendburimi i Pishkashit deri tek maja e Skroskës, mandej ndërpriten dhe shfaqen në formë bloqesh deri në vendburimin e Bushtricës duke përfshirë edhe Bushtricën e sipërme.

Depozitimet e Paleogenit e Neogenit.

Kanë përhapje shumë të madhe dhe zënë pjesën perëndimore dhe juglindore të rajonit. Dallohen depozitimet e Oligocenit, Akujtanian-Burdigalianit dhe Helvecianit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Depozitimet e Oligocenit

Dalin në forme rripi të ngushtë nga fshati Pishkash deri në Skroskë ku vendosen transgresivisht mbi gëlqerorët me rudiste të katit Santonian, ndërsa në veri kontaktojnë tektonikisht mbi shkëmbinjtë ultrabazike.

Depozitimet e Akjutanian-Burdigalianit

Duken në sipërfaqe në fshatrat Pishkash e Skroskë si dhe në vendburimin e Bushtricës. Përfaqësohen nga konglomerate me ndërthurje në formë thjerrëzash. Vendosen transgresivisht mbi formimet e Oligocenit.

Depozitimet Kuaternare

Zënë pjesë të ulta të reliefit, dhe faqet e maleve. Gjate lumbit të Bushtricës takohen aluvionet të përfaqësuara nga zaje ultrabazikësh, gëlqerorësh e ranoresh të pa cimentuar. Në të dy anët e lumbit vihen re tarraca të vogla lumore me trashësi deri 30 m.

Depozitimet lijenore e kenetore, kanë përberje kryesisht homogjene e përbëhen nga argjila. Mbulojnë fushën e Domosdovës dhe pjesërisht fushën e Rrajcës. Trashësia e këtyre depozitimeve luhatet nga disa m deri në mbi 20-30m.

Depozitimet aluviale-proluviale, janë të përfaqësuara nga masa alevrolito-ranore me zhavore me përberje rërash, surerash, suargjilash. Aluvionet janë formuar në kushtet e depozitimeve të përrrenjve, si rezultat dhe shtresëzimi i përgjigjet kushteve të formimit. Këto depozitime kanë trashësi të ndryshme, trashësia maksimale e tyre arrin deri 1-3m.

Depozitimet deluviale, kanë përhapje të konsiderushme. Këto depozitime mbulojnë gjithë fushën e Rrajcës si dhe takohen në pjesët më të ulta të shpateve kodrinore dhe në luginat e përrrenjëve dhe të lumenjve.

5.3.2. Tektonika

Në rajon është e zhvilluar tektonika diznjuktive e karakterizuar kryesisht nga faljet dhe mbihipjet. Tektonika rrudhosëse nuk vërehet. Më e theksuar është tektonika në formë faljesh e cila ka ulur biloqet e depozitimeve të Kretakut të Sipërm e të Neogjenit, me amplitude 1-10 deri 100-150 m.

5.3.3. Kushtet Gjeologo – Inxhinierike

Rajoni i studiuar sipas përbërjes litologjike ndahet në

- Shkëmbinjë magmatikë

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Shkëmbinjë ultrabazikë (dunite, harzburgite, lercolite)
- Konglobrekjet ofiolitike (ultrabazike, vulkanite, gëlqerore)
- Shkëmbinjë mallasike : konglomerate, ranore, alevrolite
- Depozitimet e shkrifta (Dherat)
 - Dherat me kohezion – Suargjilat, argjilat
 - Dherat pa kohezion - rërat, zhavoret

5.3.4. Klasifikimi gjeoteknik i shkëmbinjëve

Për klasifikimin gjeoteknik të shkëmbinjëve si kritere kryesore janë marrë përbërja litologjike e shkëmbinjëve dhe vetitë fiziko-mekanike të tyre. Në bazë të këtyre treguesëve është bërë bashkim i grupeve të shkëmbinjëve të analizuar në paragrafin e mësipërm në zona, sipas të cilave rajoni i studiuar ndahet në:

Zona e shkëmbinjëve të fortë

- Zona e shkëmbinjëve mesatarisht të fortë
- Zona e shkëmbinjëve të shkrifët

Fenomenet Gjeodinamike

Nga proceset gjeodinamike që janë prezent në zonën e studiuar përmendim:

- Erozionin;
- Rrëshqitjet;
- Sizmicitetin;

Duke përbledhur, mund të themi se:

Zona e qytetit Prrenjas dhe periferia rreth tij, kryesisht përbën një relief kodrinor, pak a shumë të rrafshët deri malor në periferi. Ndërtimi gjeologo-litologjik është i larmishëm, ku predominojnë mbulesa - suargjilat, zallishtet, depozitimet konglomeratike (suta e kuqrremitë e Prrenjasit) dhe shkëmbinjtë magmatike. Zona urbane e qytetit Prrenjas, përgjithësisht është një zonë e përshtatshme për ndërtime. Por pavarësisht kësaj, është e domosdoshme që çdo ndërtim duhet të shoqérohet me studim gjeologo-inxhinierik. Treguesit fiziko-mekanik janë orientuese, pasi një pjesë e tyre, sipas klasifikimit gjeoteknik të shkëmbinjve, janë teorik të kombinuara me ato të marra nga studimet e kryera në këtë bashki për ndërtime të tjera të kryera më parë.

5.4. Sizmiciteti

Prrenjasi ndodhet në afërsi të thyerjes tektonike regionale (vijës sismologjike) gjatësore jug-veri, Bilisht-Mokër-Mat dhe asaj tërthore lindje-perendifim Lushnje-Elbasan-Diber. Si e tillë kjo zonë është goditur herë pas here nga tërmetet të fuqishme.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Sipas rajonizimit sismik të Shqipërise, qyteti i Prrenjasit futet në zonën me intesitet tërmetesh 7-8 ballë, kjo duhet vlerësuar vazhdimisht nga projektuesit e ndërtuesit.

Qyteti i Prrenjasit dhe zona përreth tij, ndodhet në brezin e fuqishëm sismik Peshkopi-Korçë me shtrirje veri-jug. Nga ky brez sizmo-aktiv edhe në ditët e sotme, sipas hartës së tërmeteve maksimal të pritshëm, janë gjeneruar tërmete me magnitudë maksimale të pritshme $M_{max}=6.5-7.0$.

Qyteti i Prrenjasit dhe zona përreth tij është prekur nga disa tërmete të fuqishëm, që kanë patur vratat e tyre në brezin sismologjik Elbasan-Dibër (tërmetet që kanë ndodhur në rajonin Dibër-Çermenikë-Prrenjas) dhe brezin sismologjik Peshkopi-Korçë (tërmetet që kanë ndodhur në rajonin Korçë-Pogradec-Mokë) dhe që kanë shkaktuar dëme edhe në hapësirën përreth qytetit të Prrenjasit.

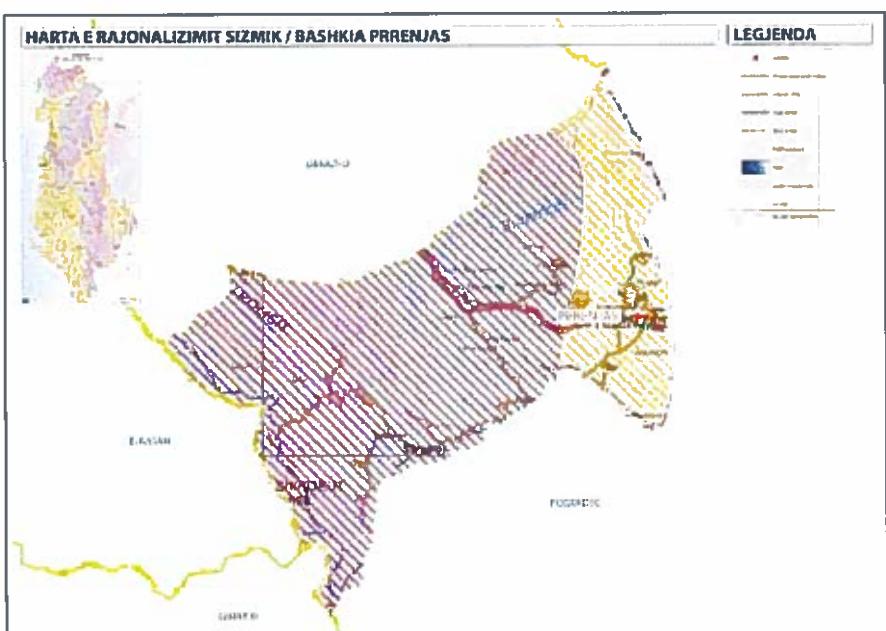

Figura 3. Harta e rajonazimit sismik (Burimi: Instituti i Sismologjisë. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Sipas hartës së rajonizimit sismik të vendit, Prrenjasi përfshihet në një zonë ku brenda 100 viteve të ardhshëm mund të priten tërmete me intensitet $I_{max}= 8$ ballë MKS-64 për kushte mesatare trualli.

Klasifikimi i trojeve për vlerësimin e rrezikut sismik që përdoret në Kodin Shqiptar të Projektit KTP-N2-89 aktualisht në fuqi është bazuar në studimin për rajonizimin sismik të vendit, ku është dhënë për herë të parë koncepti i konditave mesatare të trojeve.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Bazuar në klasifikimin e trojeve dhe vlerave të koeficientit sizmik, është e qartë se për të gjitha strukturat deri në lartësinë e 8 kateve, duhet aplikuar $k_1=0.16$ për të gjitha ndërtimet I; $k_1=0.22$ për të gjitha ndërtimet në troje të kategorisë së II dhe $k_1=0.26$ për të gjitha ndërtimet në troje të kategorisë së III.

5.5. Kushtet Klimaterike

Bashkia e Prrenjasit, sipas ndarjes klimatike të Shqipërisë, ndodhet në zonën klimatike mesdhetare paramalore, në nënzonën klimatike mesdhetare paramalore jugore.

Larmia e formave të reliefit të kësaj nënzone ndikon në regjimin e elementeve klimatik. Pozicioni që ka kjo bashki, larg bregdetit dhe në lartësi mbi nivelin e detit, bën që temperatura e ajrit të karakterizohet nga vlera relativisht të ulta. Kjo është më e theksuar gjatë stinës së dimrit ku erërat që fryjnë nga brendësia e territorit ndikojnë dukshëm në uljen e temperaturës. Temperatura mesatare e ajrit varion nga 2.7°C në Janar deri në 21.0°C në Korrik.

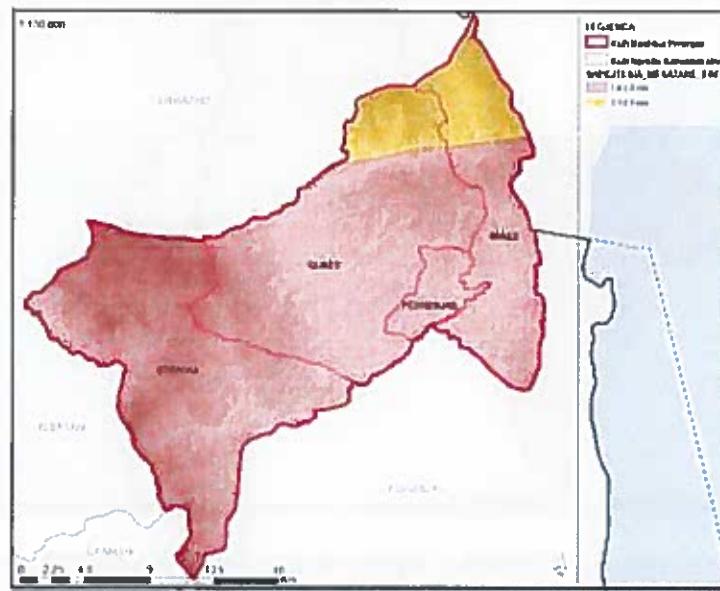

Figura 4. Harta e kushteve klimatike- era (Burimi: Institut i studimeve klimatike. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Temperatura mesatare maksimale luhatet nga 6.8°C në Janar deri në 28.2°C në Korrik e Gusht. Temperatura mesatare minimale luhatet nga -1.4°C (Janar) deri në 13.8°C (Korrik).

Temperatura mesatare vjetore është 13.4°C .

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Një parametër tjetër i rëndësishëm që shpreh regjin e temperaturës së ajrit është vlera ekstreme që ka arritur temperatura në këtë zonë. Konkrektisht, temperatura maksimale e regjistruar është 40.7°C më 14 shtator 1957 dhe temperatura minimale është regjistruar - 15.7°C regjistruar në vitin 1968.

Regjimi i reshjeve në zonën e Prrenjasit është një regjim mesdhetar. Ky regjim karakterizohet nga sasi të bollshme gjatë gjysmës së ftohtë të vitit dhe reshje të pakta gjatë stinës së verës.

Shuma vjetore e reshjeve është rreth 870 mm, 63% e së cilës bie gjatë stinës së vjeshtës dhe dimrit dhe 37% në dy stinët e tjera. Muaji në të cilin bien më shumë reshje është muaji Nëntor gjatë të cilit bien mesatarisht 119.0 mm, ndërsa muaji më i thatë është muaji Korrik në të cilin bien vetëm 26.6 mm shi.

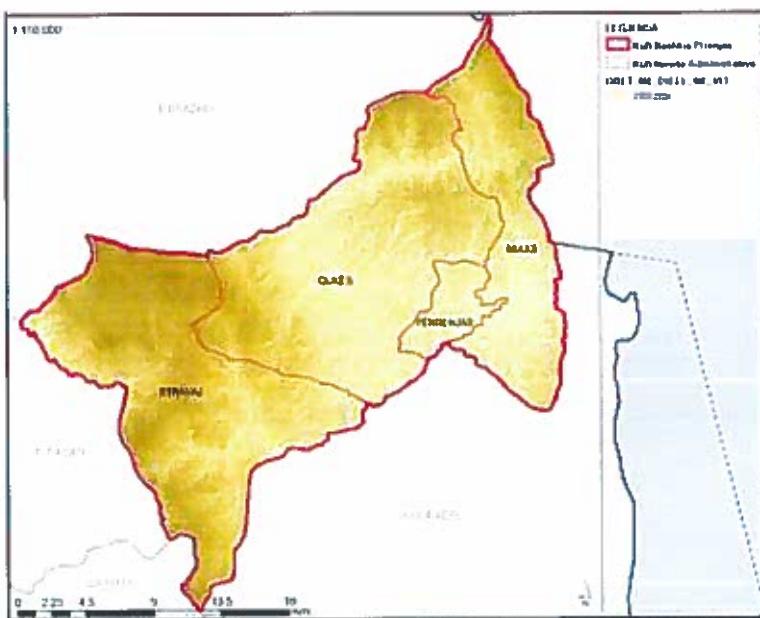

Figura 5. Harta e kushteve klimatike- shpërndarja e orëve me diell (Burimi: Institut i studimeve klimatike. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.)

Numri i ditëve me reshje është një parametër tjetër i rëndësishëm i cili shpreh regjin e reshjeve. Numri i ditëve me reshje më shumë se 1 mm që vrojtohen gjatë një viti është mesatarisht 92.1 ditë. Shpërndarja gjatë vitit e numrit të ditëve me reshje është praktikisht e njëjtë me atë të sasisë së reshjeve. Muaji me numrin më të madh të ditëve me reshje është muaji dhjetor (10.7 ditë) ndërsa muaji me numr më të vogël të ditëve me reshje është muaji Korrik (3.9 ditë).

Një indikator me përdorim të gjerë në ndërtim, hidroteknikë, agrokulturë, etj. është edhe intensiteti me të cilin bien reshjet. Në këtë kuadër treguesi kryesor dhe më i përdorshëm është

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

maksimumi 24 orë i reshjeve si dhe vlerat e pritura për periudha përsëritje të ndryshme. Vlera më e lartë e reshjeve të vrojtuara, të rëna brenda 24 orëve, është 102.3 mm/24orë, është regjistruar në nëntor 1962.

Kryesisht vlerat më të mëdha të maksimumeve 24 orëshe të reshjeve vrojtohen gjatë periudhës së ftohtë të vitit, por nuk përashtohen rastet kur edhe në stinën e ngrohtë të vitit të vrojtohen vlera të larta të reshjeve që bien brenda 24 orëve. Konkretisht mund të përmendim sasinë prej 90.5 mm të rënë në qershor 1981. Në qytetin e Prrenjasit, mesatarisht në një vit vrojtohen 12.1 ditë me shtresë dëbore. Lartësia më e madhe e shtresës së dëborës e vrojtuar është 57 cm.

5.6. Kushtet hidrogeologjike të Bashkisë Prrenjas

Bazuar në ndërtimin gjeologjik dhe ujëmbajtjen, në rajonin e Prrenjasit klasifikojmë këto komplekse ujëmbajtëse:

Kompleksi ujëmbajtës i shkëmbinjve të shkrifët - me ujëmbajtje mesatare

Kompleksi ujëmbajtës i shkëmbinjve kompaktë, ku dallohen:

- Me ujëmbajtje mesatare deri të lartë jo uniforme;
- Me ujëmbajtje mesatare;
- Me ujëmbajtje të ulët deri mesatare, jo uniforme;

Kompleksi ujmbajtës i shkëmbinjve praktikisht pa ujë, ku dallohen:

- Shkëmbinjë të shkrifët pa ujë;
- Shkëmbinjë kompaktë pa ujë;

5.6.1. Hidrografia

Burimet hidrike të zonës janë mjaft të pasura dhe të larmishme në formë. Burimi kryesor është rrjedhja e sipërme e shtratit të lumit Shkumbin që formon dhe grabenen më tipike të zonës. Së dyti ka mjaft burime ujore malore që dergjen në të dyja shpatet e kufizuese të lumit Shkumbin. Dhe së treti janë burimet ujore statike, pra liqenore (natyrore dhe artificiale) ku padyshim më të rëndësishme janë ato të liqeve të Rrajcës, por edhe rezervuarët e krijuar krijojnë mjedis me impakt pozitiv mjedisor. Ujrat karakterizohen nga parametra fiziko-kimik dhe organoleptik të përshtashëm për pirje por dhe për shfrytëzim në ekonomitë e njësive të vlerësuara sipas origjinës së tyre.

Zonat natyrore të mbrojtur, ndodhen në basenin ujë mbledhës të lumit të Bushtricës, i cili në këtë zonë ka prurje të medha, gjatësia totale mbredha zonës është 18,5 km dhe 7 km jashtë saj deri sa derdhet në Shkumbin. Në zallin e lumit të krijuar nga gërryerja e tokës gjendet bimësia si rrapi dhe shelgu etj. Ajo që e bën të veçantë këtë lumë është prania e ujërave të pastra e të

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

ëmbëla, duke kriuar ambientin e jetesës së Troftës (*Salmo trutta*) së malit dhe të Lundërzës (lutra). Të dyja speciet rrezikohen për t'u zhdukur në këtë zonë. Përenjtë kryesorë që derdhen në lumin e Bushtricës janë, përroi i Moravës, i Kunjit, përroi i Peshkut, përroi i Artinit, përroi i Skalavës dhe përroi i Shurit të Zi. Liqenet e Rrajces, në Likopather.

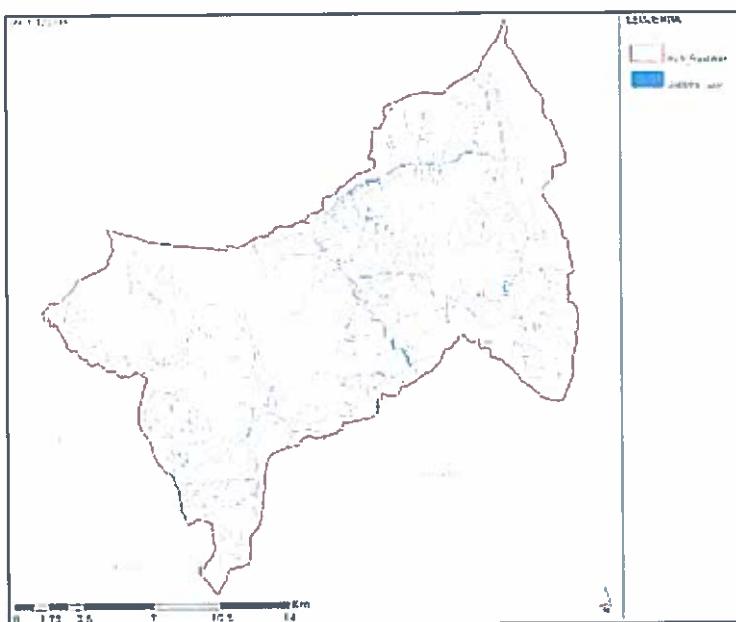

Figura 6. Harta e sistemit hidrik (Burimi: Institut i Hidrologjisë. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.)

Liqenet

Në këtë zonë ndodhen 4 liqene në shpatin lindor të malit të Shebenikut. Janë liqene të vendosur në fundin e një kompleksi akullnajor, ata janë të ndarë nga tjetri me depozitime moremike dhe shkëmbinjë njërezoresh. Thellësia e liqeneve shkon disa metra, ato kanë ujë të ftohtë dhe shumë të pastër. Gjatë dimrit liqenet ngrijnë në sipërfaqe shtresë të fortë akulli, mbi të cilën bie dëbora deri kur fillon shkrirja e akullit në pranverë. Këto liqene kanë bukuritë rralla natyrore. Tre liqene që nijhen me emrin liqenet e Rrajces kanë sipërfaqen më të madhe, ato ndodhen në shpatin lindor të Shebenikut, poshtë majës së Fursit. Një nga speciet e rralla bimore Aster (*Lilium*) Albanicum që gjendet vetëm në Shqipëri, pikërisht në zonën e Rrajces, aty ku gjenden 16% të specieve bimore botërore.

5.7. Rrëshqitjet dhe rrëzimet shkëmbore.

Në sipërfaqen në studim rrëshqitjet dhe rrëzimet shkëmbore janë prezente në disa sektore. Ato ndodhen në shpatet e luginave të përrrenjëve dhe në anët e rrugës nationale Librazhd – Prrenjas. Janë të përmasave të vogla dhe rrafshin e rrëshqitjes e kanë zakonisht midis depozitimeve sipërfaqësore të deluvioneve dhe atyre konglomeratike të tortonianit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Shpesh këto rrëshqitje dëmtojnë shtëpi ndërsa rrëzimet e rrjedhjet shkëmbore prekin sidomos aksin e rrugës nationale. Shkaqet kryesore të ndodhjes të rrëshqitjeve apo rrëzimeve janë terreni mjaft i zhveshur dhe i pjerrët, mungesa e pritave dhe mos sistemimi i ujrale sipërfaqësore.

5.8. Boniteti i tokave

Bashkia Prrenjas ka një sipërfaqe relativisht të konsiderueshme toke. Karakteristikë themelore e kësaj zone është se pjesa më e madhe e sipërfaqes së tokës është kodrinore dhe malore dhe shumë më pak është fushore (fusha e Domosdovës).

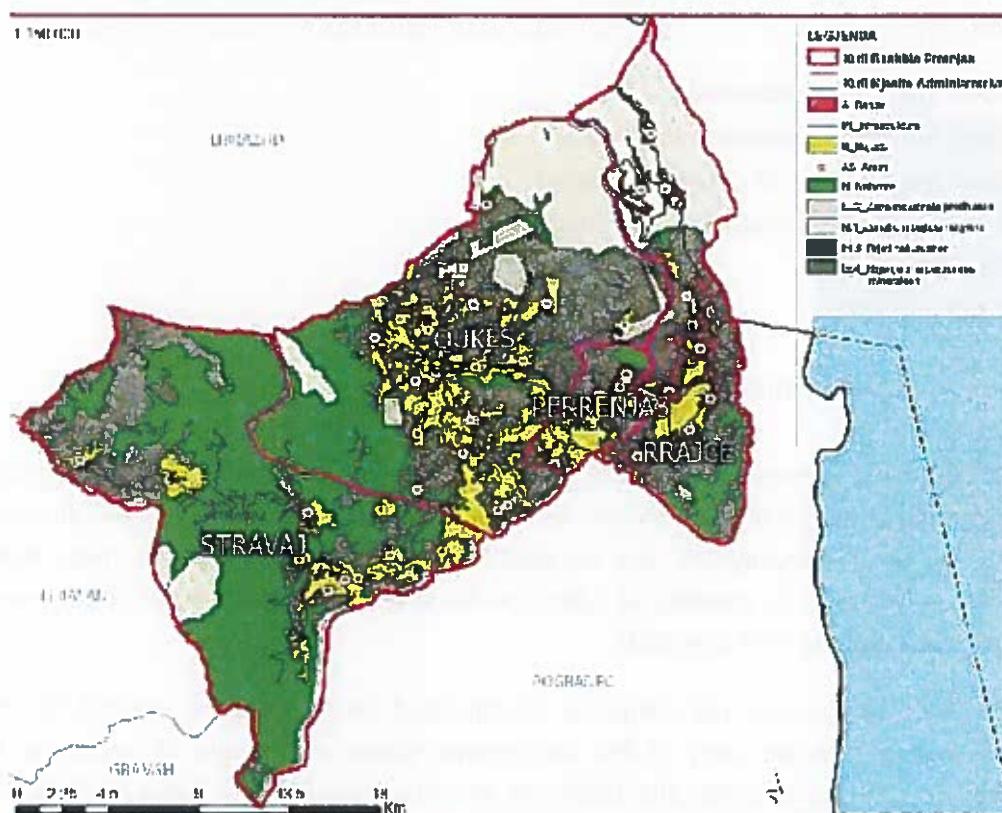

Figura. 7. Boniteti i tokës (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

Nga pikpamja e strukturës mekanike dhe granulometrike toka ndahet në përqindje kategorish të ndryshme si: argjilore, argjilore të rënda, argjilore-ranore, subargjilore, etj. Në pjesët me rëndësi zhvillimore të biodiversitetit takohen dy tipe tokash. Toka të murrme pyjore, që zënë 82% të sipërfaqes. Toka kafe të kuqërremta, që zënë 18 % të sipërfaqes. Tokat e murrme pyjore zënë pjesën më të madhe të sipërfaqes, janë toka me thellësi mesatare, legusha shkon 2-5 cm

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

në shumicën e rasteve e dekompozuar. Në këto toka, janë zhvilluar pyjet e Ahut, të Pishës, të Bredhit e Mështeknës. Tokat kafe të kuqërremta, zënë pjesën më të vogël të sipërfaqes dhe janë kryesisht toka të cekëta, pa legushë mbi të cilat janë instaluar pyjet e Lisit/Dushkut dhe shkurret, ku midis tyre rritet dhe Dëllinja e kuqe dhe e zezë dhe bushi. Në këtë zonë malore, gjendet gjithashtu Caji i malit, Sherebela, Dafina, Trëndelina, Kacia, Zgorrofeta, Zambaku dhe lule të tjera. Në luginën e Kovanikut, rritet shume dhe Trendafili i egër-Rose Hips, manat e Ferrës, si dhe pema frutore e Thanës.

Analiza e përdorimit të tokës është bërë në nivel bashkie duke u bazuar në funksionet që zhvillohen në të. Zonimi i territorit është bërë duke përdorur kriteret e mëposhtëme të ndarjes së territorit, si:

- **Zonë me funksion banimi**
- **Zonë me aktivitet ekonomik tregëtar**
- **Zonë me funksion të përzier industrial**
- **Zonë me funksion industrial prodhuese**
- **Zonë bujqësore**
- **Zonë natyrore**

5.9. Popullsia dhe veprimtaria e saj.

Popullsia e Bashkisë Prrenjas është pjesë strukturale dhe funksionale e zhvillime demografike që karakterizojnë hapësirën territoriale të Qarkut të Elbasanit, ku paraqen dinamika të ngjashme me ato të kryeqytetit, pra ku popullsia në moshë pune është rreth 45% dhe koeficientet e varësisë së moshës së ulët dhe të lartë përqëndrohen në vlerat mesatare kombëtare (përkatësisht 30% dhe 15%).

Bashkia e Prrenjasit paraqet një përqindje të popullsisë në moshë pune prej 68,3% dhe një koeficient varësie resultant prej 31,7%. Ajo paraqet plakje më të ulët të popullsisë (8,0%) krahasuar me Cërrikun (11,6%) dhe 0,2% më të lartë krahasuar me Librazhdin (7,8%). Ky koeficient plakje është rreth 2 pikë përqindjeje më i ulët edhe në krahasim me mesataren rajonale prej (10,2%). Shpërndarja sipas grupmoshave dhe gjinisë është e ngjashme me atë të qarkut Elbasan, pasi në të dy rastet meshkujt përbëjnë rreth 49,7% të popullsisë së përgjithshme (50% për qarkun e Elbasanit) dhe përbërja moshore e tyre është praktikisht e njëjtë me atë të femrave. Të dhënat për popullsinë dhe strukturën e saj janë të marra nga zyra e gjendjes civile për periudhën 1998 – 2007. Struktura moshore dhe mosha mesatare konfirmojnë prezencën e një popullate dinamike. Popullsia e Bashkisë Prrenjas si aktivitet kryesore ka: për zonat rurale bujqësia, blegtoria, vreshtaria, pylltaria, etj, ndërsa zona urbane ka patur si veprimitari primare ku përfshihej në mënyrë të konsiderueshme dhe banorët e zonave

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

rurale mineralnxjerjen në kantierët e Pishkashit, Katjelit, Bushtricës (por që tashmë janë pothuajse totalisht të abandonuara), aktivitet tregëtarë të thjeshta. Këto vitet e fundit janë aktivizuar dhe disa burime veprimtarie alternative sikurse është ajo hidrike, turizmi malor, etj.

Referuar të dhënave të marra nga Censusi i viti 2011				
Numri i popullsisë dhe Shpërndarja sipas grup moshave				
Njësitë Administrative	Nr. Total i popullsisë	0-14 vjeç	15-64 vjeç	65+ vjeç
Përrenjas	5847	1384	3994	469
Stravaj	2427	587	1587	253
Rrajcë	8421	1966	5688	767
Qukës	8211	1896	5501	814
Totali	24906	5833	16770	2303

Tabela nr. 2. Numri i popullsisë dhe Shpërndarja sipas grup moshave-Bashkia Prrenjas.

Nr	Njësia administrative	Censusi 2011	Gjendja civile 2011	Ndryshimi	Ndryshimi %
1	Stravaj	2427	3059	-632	-21%
2	Rrajcë	8421	10289	-1868	-18%
3	Përrenjas	5847	8459	-2612	-31%
4	Qukës	8211	10604	-2393	-23%
	Totali	24906	32411	-7505	-23.15%

Tabela nr. 3. Shpërndarja e popullsisë sipas censusit dhe gjendjes civile 2011

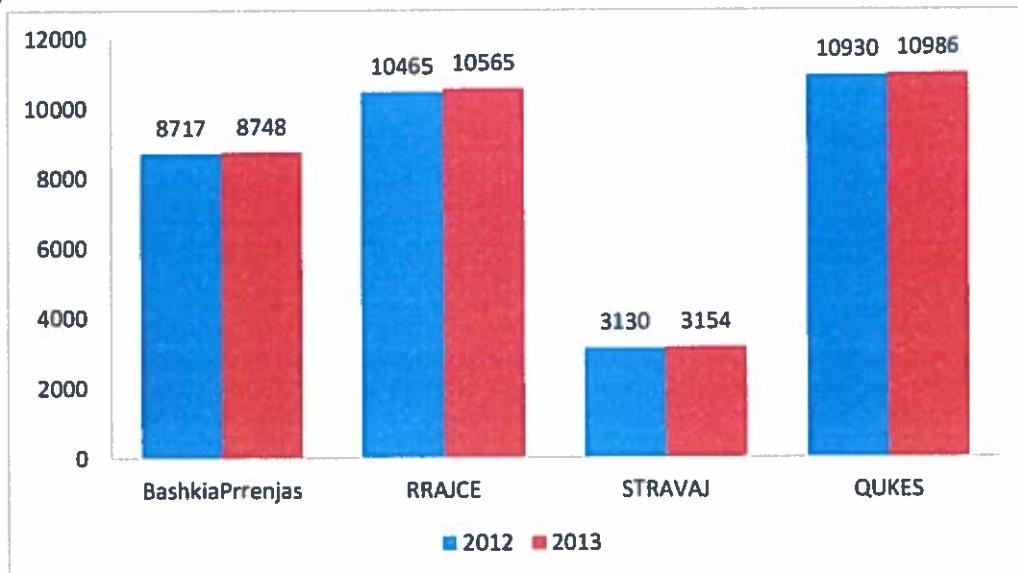
Shpërndarja e popullsisë sipas Gjendjes civile		
Njësitë Administrative	Nr. Total i popullsisë	Nr. i familjeve
Përrenjas	8936	2524
Stravaj	3028	857
Rrajcë	10431	2776
Qukës	10840	2903
Totali	33235	9060

Tabela nr. 4. Shpërndarja e popullsisë sipas Gjendjes civile

Ajo ç'ka konstatohet nga studimi i dinamikës së popullsisë është prania e migrimit të brendshëm brenda bashkisë apo drejt bashkive të tjera. Kjo është e lidhur direkt me mundësinë e punësimit dhe zgjerimin e veprimtarive prodhuese. Aktualisht nuk ekzistojnë plane territorial të mirëfillta për shfrytëzimin e kapaciteteve natyre të zonës të lidhuar me shfrytëzimin e qëndrueshëm të natyrës në mënyrë direkte apo indirekte ç'ka do të mundësonte vazhdimin e

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

popullimit. Ndërkohë që shfrytëzimi i natyrës pa kriter sidomos i pyjeve për qëllime aspak komunitare ka shtuar ndjeshëm stresin mjedisor, kufizuar burimet e ekzistencës, ka tjetërsuar mjedisin deri në rrezikim të qëndryeshmërisë së tij për shkak të reliefit, shtimit të erozionit dhe shkarjeve.

Grafiku 1. Grafiku i shpërndarjes së popullsisë sipas gjendjes civile 2012-2013.

5.10. Infrastruktura.

Qyteti i Prrenjasit, si qëndra më e rëndësishme urbane e bashkisë, ka në administrimin e tij rrëth 9 km rrugë. Sipërfaqja e përgjithshme e rrugëve, trotuareve dhe shesheve ekzistuese arrin në 5.64 ha, nga të cilat rrëth 4 ha janë rrugë të asfaltuara, pra rrëth 80% e tyre. Në të gjithë sistemin rrugor vetëm 25% janë rrugë të kategorisë së parë, 32% rrugë të kategorisë së dytë, ndërsa 43% janë rrugë të kategorisë së tretë e të katërt. Nga kjo pasqyrë, duket qartë që për sistemin rrugor duhen investime të konsiderueshme jo vetëm për përmirësimin e akseve rrugore ekzistuese, por edhe për krijimin e rrugëve të përshtatshme në lagjet “satelite” të qytetit dhe aty ku kohët e fundit janë ngritur banesat e reja. Një çështje tjeter që do të kërkojë bashkëpunimin me Ministrinë e Transportit dhe Infrastrukturës është ajo e përcaktimit të trasesë që do të ndjekë rruga e Korridorit të VIII në Prrenjas. Qyteti i Prrenjasit furnizohet me ujë nga burimi i Qafë-Thanës. Ujësjellësi i qytetit është ndërtuar në vitin 1975. Nga burimi, uji furnizon depon me kapacitet 1000 m^3 dhe më pas shpërndahet në qytet nëpërmjet tubacioneve. Qyteti furnizohet me ujë gjatë 24 orëve, pa ndërprerje si në periudhën e dimrit ashtu edhe në atë të verës. Rrjeti i ujësjellësit ka nevojë të ristrukturohet në zonat e banimit të ndërtuara rishtas si dhe në zonat e banimit në të ashtuquajturat “lagjet” e qytetit. Rrjeti i kanalizimeve, me gjithë investimet e kryera kohët e fundit, ka nevojë për një ristrukturim në

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

tërësi të tij duke dhënë një zgjidhje unike për të gjithë Bashkinë e Përrenjasit; kjo gjë do të bënte të mundur eliminimin e zgjidhjeve individuale të dhëna nga banorët në zonat e banimit të ndërtuara rishtas, kanalizimet e ujërave të zeza në ato zona ku këto mungojnë si dhe do të krijonte kushtet për ndërtimin e një impianti të pastrimit të ujërave të përdorura para se këto të fundit të derdhen në lumin e Lingajcës. Për sa më lart nevojitet të koordinohet puna ndërmjet Bashkisë së Përrenjasit, Ndërmarrjeve respektive të Ujësjellës-Kanalizimeve dhe Drejtorisë së përgjithshme të Rrugëve. Bashkia e Prrenjasit furnizohet me energji elektrike nga dy nënstacione: ai i Kombinatit Metalurgjik në Elbasan me kapacitet 110 KV dhe ai i TEC-it Korçë me kapacitet 110 KV. Rrjeti i tensionit të mesëm është pjesërisht kabllor, me gjatësi rreth 1 km dhe pjesërisht ajror, me gjatësi rreth 4 km. Qyteti i Përrenjasit normalisht furnizohet me 9 fidera që dalin nga nënstacioni. Këta fidera ushqejnë 6 kabina të popullatës ne qytetin e Prrenjasit dhe dy kabina të tjera të qendrave rurale. Fuqitë e transformatorëve në këto kabina varjojnë nga 250 KVA në 400 KVA. Në kushtet aktuale, në periudhën e dimrit, niveli i tensionit të mesëm zbret nga 6 KV në 5.4 KV. Për përmirësimin e gjendjes dhe për t'i paraprirë nevojave në të ardhmen, është parashikuar që pranë nënstacionit ekzistues të ndërtohet një nënstacion i ri 110/220 kv si dhe rrjeti i ri 20 KV për qytetin.

5.11. Mjedisi biologjik

Bashkia Prrenjas nga pikpamja mjedisore paraqitet me një biodiversitet shumë të pasur tipike për zonat me klimë mesdhetare kodrinore të përfaqësuar nga nënzona mesdhetare kodrinore qendrore, nënzona mesdhetare qendrore paramalore dhe nënzona mesdhetare malore.

Kushtet klimaterike, pedologjike dhe lartësia mbi nivelin e detit ndikojnë në larmishmërinë morfollogjike dhe strukturale të biodiversitetit, ekosistemeve, habitateve, peisazheve natyrore të hapësirës së bashkisë. Ky biodiversitet më tipik është në njësitet administrative të Rrajcës, stravaj dhe qukës, ndërkokë që është më i pakët në ish bashkinë Prrenjas. Zona paraqet larmishmëri faune, shoqërimesh bimore, habitatesh, ekosistemesh, zona të mbrojtura, peisazhere, zona strikte, biomonumente, hidromonumente, gjeomonumente, etj. Pra diversiteti natyror është i konsiderueshëm dhe përbën një nga faktorët që rrit ndjeshëm atraksionin turistik të zonës. Jo pak ndikim në këtë atraksion kanë dhe vlerat historike e kulturore të zonës, cka krijon një si energji multifunksionale me impakt pozitiv të ndjeshëm në dinamikën e Bashkisë dhe funksionalitetin e saj.

Pjesë e konsiderueshme dhe me mjaft vlera natyrore dhe ekonomike është bimësia shkurro-drunore (sigurisht jo më pak e rëndësishme është bimësia bujqësia, perimore, foragjere) e kultivuar si arrat (Gj. *Junglans*), Qershitë (Gj. *Cerasus sp.*), shegë (Gj. *Punica sp.*), mollët (Gj. *Malus sp.*), lajthitë (Gj. *Corillus*), ftonjtë (Gj. *Cidonia sp.*), dardhat (Gj. *Pirus sp.*), kumbullat (Gj. *Prunus*), hardhitë (Gj. *Vitis sp.*), etj.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Mjedisi biologjik është mjaft i pasur por për nga vlerat shkencore dhe rëndësia citojmë.

- Flora e zonës tipizohet me lloje të tillë si:
- *Aesculus hippocastanum L* (gështenja e kalit)
 - *Aconitum lamarcki* (Akoniti i Lamarkut)
 - *Agrimonia eupatoria* (Rodhëza)
 - *Alyssum marcgraffi* (serica)
 - *Dryopteris filix-maxima* (fier mashull)
 - *Crocus corymbosus* (Shafrani i Cvijicit)
 - *Crepis baldacci* (Krepi i Baldacit)
 - *Chelidonium majus* (Latrapeci)
 - *Betula pendula* (Mështekna)
 - *Fritillaria macedonica* (Fritillaria e maqedonisë)
 - *Juniperus oxycedrus* (dëllinja e kuqe)
 - *Juniperus communis* (dëllinja e zezë)
 - *Lilium albanicum*
 - *Narthecium scardicum*
 - *Nymphaea lutea* (Lekoni i Verdhë)
 - *Nymphaea alba* (Lekoni i bardhë)
 - *Ostrya carpinifolia*
 - *Origanum vulgare* (Rigoni)
 - *Oxitropis prenja*
 - *Pinus heldreichii*
 - *Pinus peuce* (rrobulli bardhë)
 - *Picea exelsa* (Hormoqi)
 - *Pinus sylvestris* (Hartina)
 - *Pedicularis brachyodon*
 - *Salvia officinalis* (sherebela)
 - *Ramonda serbica*
 - *Sambucus nigra* (Shtogu)
 - *Satureja montana* (Trumza)
 - *Taxus baccata*
 - *Tilia platyphyllos* (Blini)
 - *Ulmus glabra* (Hithës)
 - *Ulmus campestris* (Vidhi)
 - *Viola ducaginica* shebenik
 - *Valeriana officinalis* (Haraqinë)
 - *Viscum album* (Veshtull)
 - *Vincetoxicum huteri* (Qenmbytëse)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

➤ Shoqërime bimore karakteristike

- Festucopsis – Pinetum leucodermis
- Betuletum Albae
- Hypericetum Haplophilloides
- Leontopodietum Alpini
- Festuca paniculata – Lilium albanicum
- Myriophyllo – Nupharetum
- Gentiana lutea – Pinetum peucis
- Carpinus orientalis – Fraxinus ornus
- Populetum Tremula
- Fagus sylvatica – Sanicula europaea
- Juglando – Platanetum orientalis
- Juglando – Platanetum orientalis
- Fagus sylvatica - Galium odoratum
- Fagus sylvatica - Allium ursinum
- Fagus sylvatica – Abies alba

➤ Hidromonumente

- Liqenet e Rrajcës

➤ Gjeomonumente

- Sofra e Skënderbeut
- Shpella e Pishkashit

➤ Biomonumente

- Pylli i Stravajt
- Druri i Bizgaj (Stravaj)
- Rrapi i Bërzeshës
- Ahet e Fushë Gurrës

Qendra e bashkisë karakterizohet nga bimësia dekorative. Flora barishtore në têrësinë e saj është mjaft e zhvilluar për shkak të kombinimit të faktorëve ekologjik, reshjeve, variacionit të temperaturave, pedologjisë, etj.

Fauna është pasqyrim i gjendjes së florës dhe shoqërimeve bimore. Në përgjithësi takohen larmishmëri gjitarësh por si më të rëndësishëm dhe që duhen evidentuar për nga statusi përmendim ariun (*Ursus arctos*), ujkun (*Canis lupus*), rrëqebullin (*Felis lynx*), dhinë e egër (*Rupicapra rupicapra*), derri (*Sus scrofa*), lepur (*Lepus europeus*), etj shpendë të zonave kodrionore e malore, (Gj. *Accipiter*, Gj. *Circus*, Gj. *Pirrohocvorax*, Gj. *Falco*, Gj. *Scrolopacides*, Gj. *Aquila*, Gj. *Alectoris*, Gj. *Hiudinidea*, etj) zvarrikë të ndryshëm, amfibë, etj. pra fauna është mjaft e pasur dhe atraktive.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Rajca është zona e mbrojtur me formë glaciale të vendosur në shpatin verior e lindor të malit të Shebenikut ku gjendet kompleksi i cireve akullnajore të Rrajcës. Në këtë cirk akullnajor janë katër liqene akullnajore, të cilët përbënë një atraksion natyror për tu vizituar. Këto liqene kanë një gjatësi mesatare prej 100 metrash dhe një gjerësi mesatare prej 80 metrash. Ato gjenden të vendosura në lartësinë 2.200 metra mbi nivelin e detit.

Figura nr. 8. Harta e shpërndares biologjike të bashkisë Prrenjas (www.google.maps)

Zona e mbrojtur e Rrajcës, bën pjesë në Parkun Kombëtar, malor Shebenik-Jabllanicë. Malet dhe kodrat e kësaj zone kanë pak a shumë të njëjtën lartësi mbi nivelin e detit, të cilat ndërpriten nga disa përrenj e lugina, kjo ka bërë që terreni në këto bjeshkë të jetë i thyer dhe mjaft i ashpër. Zona natyrore e mbrojtur e Rrajcës ka sipërfaqe totale 4700 Ha. Larmishmëria e saj përbëhet nga sipërfaqe pyjore 3680 ha, sipërfaqja kullosore 930 ha, sipërfaqja ujore 10 ha dhe sipërfaqja shkëmbore 80 ha. Zona e mbrojtur përfshin malin e Shebenikut dhe një pjesë të malit të Jabllanicë- Belicë të cilat ndërpriten nga lumi ose përroi që bashkon ujërat e këtyre bjeshkeve, këto ujëra pasi grumbullohen, kalojnë poshtë fshatit Bardhaj, ku devijojnë dhe marrin drejtimin e Bushtricës ku bëhen pjesë e lumit Shkumbin. Maja me e lartë e zonës ajo me kuote 2262 m e Reshpës, kuota 2251 m- maja e Shebenikut, 2194 m- maja e Fursit, 2137 m - maja e Dupkës, 2050 m- maja e Buturakut, dhe 2029 m- kuota me e ulët e përroit të Peshkut, e luginës së përroit të Artinit dhe lugina e përroit të Skalavës. Sipas studimeve gjeologjike zona e mbrojtur bën pjesë në zonën tektonike Gramoz-Mirditë. Shkëmbinjtë kryesore janë serpentinitet dhe bazikët që bëjnë pjesë në masivin e Shebenikut, që ndodhen në anën e majtë të lumit të Bushtricës dhe gëlqerorët, shkëmbinjë sedimentarë të masivit të Jabllanicës, që ndodhen në anën e djathtë të këtij lumi ose në lindje të zonës. Në sasi të pakta ka dhe depozitime aluvionale.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Stravaj

Sipëfaqja aktuale është 400.00 ha. Një zonë që përbledh shumë habitate: pyje, kullota subalpine dhe alpine, liqene akullnajore, kanione, ujëvara, guva, maja etj. Takohen lloje endemike dhe subendemike bimësh. Përbën një bërthamë dhe biokorridor shumë të rëndësishëm për gjitarët e mëdhenj ariun (*Ursus arctos*), ujkun (*Canis lupus*), rrëqebullin (*Felix lynx*), dhinë e egër (*Rupicapra rupicapra*), kaprollin (*Capreolus capreolus*), dhelpra (*Vulpes vulpes*), derri (*Sus scrofa*), lepur (*Lepus europeus*), etj. Sigurisht pasuria natyrore faunistike shtohet nga kafshët e kultivuara sikurse janë tufat e dhenëve e dhive, lopët, pulat, etj.

5.12. Zona të trashëgimisë kulturore e historike.

Vështrim i shkurtër historik i zonës

Rrajca është një krahinë e madhe gjeografike. Ajo dhe krahina të ndryshme që bëjnë pjesë në të i përkasin zonës e cila shtrihet midis dy trevave që kanë egzistuar në vendin tonë, jo vetëm në shtrimin gjuhësor por edhe etnografik. Trevës veriore gegëri dhe asaj jugore të quajtur toskëri. Në këtë zonë ka mjaft gjera të përbashkëta që i afron këto dy treva dhe mjaft fije lidhëse që dëshmojnë për unitetin kombëtar të popullit tonë. Në këtë zonë kanë ekzistuar 12 (dymbëdhjet) mullinj bloje me ujë, të cilat plotësonin nevojat e të gjitha trevave që e rrrethojnë. Sot mund të gjejmë vetëm gjysmat që vazhdojnë veprimtarinë e tyre, të tjerat janë jashtë funksionit.

Fshati Rrajcë, i ka qëndruar shekujve me radhë sepse ka pasur kulturë shqipëtare. Ky fshat është djegur disa here, sëmundje të ndryshme e kolerë, dhe vlerat që ka sot janë për tu admiruar. Sot gjenden toponime si Kokël, (në të cilën flitet se rruga Egnatia e hershme 10 mijë vjecare, kalonte nga mali i Kutermanit në Qarrishtë në Gurin e Kokëlit dhe hidhej në Belicë, për arsyen të atmosferike, kjo rrugë u bllokua nga moti i keq dhe nuk u shkel më. Egnatia e dytë tre mijë vjecare kaloi në Urën e Kamarës në Mirakë, mali i Xhyrës, në Bërzeshë, Domosdovë, Kostrican, për tu hedhur në vllahi fusha bullgare për tu lidhur me Azin.), Damjan, Kostrican, Kisha e Bardhë, Shënkollë, Shënmërizë, Shebenik, Rryjn etj, emra këto të cilët dëshmojnë për ekzistencën e jetës njerëzore në këtë vend. Për këtë ka shumë për të folur dhe si detyrë u bie historianëve për tu marrë me studime shkencore në këtë trevë.

Rrajca e sotme, ka qënë e vendosur në katundin plak "DAMIAN". Toponimet e shprehura sot si; Shënmëriz, Shënkollë, te kisha, Belan, Kokel, Shqipëz etj, tregojnë se ka qenë jetuar më shumë se tre mijë vjet më parë. Rënia e kolerës ka shuar fshatin dhe kanë mbijetuar pak fise si Halili, Bogdani, Hëna, Mala dhe Alla. Këto fise në kohën e Skënderbeut, ku Barleti pa e shkelur ndonjëhere Rrajcën shkruan: - "Është një fshat në mokrën e sipërme shumë i populuar dhe i

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

bukur, ku macja kalon çati më çati deri në fund të fshatit, duke e krahasuar këtë fshat me Makarovën e dytë”.

Për sa i përket aktivitetit kulturoro-artistik, më përpara kanë funksionuar vratat e kulturës. Institucionë këto të cilat kanë bërë një punë shumë të madhë për ruajtjen dhe zhvillimin e traditave folklorike, përhapjen dhe ecjen përpara të lëvizjes amatore në fshat. Pranë tyre kanë funksionuar grupe këngëtarësh dhe grupe valltarësh popullorë, ku shumë prej tyre kanë marrë pjesë në festivalë të ndryshme folklorike që organizoheshin në shkall rrethi, por dhe në ato me karakter kombëtarë e ndërkombtar.

Kjo krahinë etnografike për pasurinë e madhe e të larmishme të këngëve dhe valleve popullore folklorike, gjithmonë ka tërhequr vemandjen e artdashësve. Ku shumë nga motivet e këngëve dhe valleve të kësaj krahine, janë shfrytëzuar nga koreografë, e kompozitor, muzikantë e studiues të ndryshëm për krijime me vlera të mëdha artistike.

Në këtë krahinë, janë zhvilluar ngjarje të shumta historike, disa prej të cilave kanë vlerë njohe se për historinë e Shqipërisë dhe shumë të tjera janë pjesë vetëm e historisë lokale. Duhet theksuar se veçoritë gjeografike të fushëgropës së Rrajcës, si karakteri i myllur i saj me relieve të larta, karakteri fushor dhe i veshur me pyje të dendur, të qenurit rrugë kalimi dhe mundësia që të jep reliivi për të hyrë dhe vështirë për të dale, si dhe njojja e këtij terreni nga shqiptarët, ishte në favor të forcave vendase, ndonëse të pakët në numër dhe në disfavor të forcave të mëdha armike. Prandaj janë zhvilluar shumë beteja dhe fitorja ka qënë e shqiptarëve.

Më, 1434 u zhvillua beteja e Gjergj Arianit me turqit, kjo betejë përfundoi me fitoren e shqiptarëve. Në 1444 Gjergj Arianiti mbështeti kryengritjen e armatosur të udhëhequr nga Gjergj Kastriot Skënderbeu dhe në Mars 1444 merr pjesë në Kuvendin e Lezhës, duke luajtur një rol drejtues.

- Kisha Orakulli mbi fshatin Urakë, Kisha në shpellën mbi fshatin Kosharisht,
- Guri i Tockës (ka emrin prej fisit që jeton aty), ndodhet mbi fshatin Urakë, afër Qafëthanës. Atje ku ndodhet shpella e “Orakullit”, vend i shenjtë pagan ku nga kjo shpellë pikonte qumështi i bardhë ku gratë lehone pinin nga ky qumësht për tu ardhur qumështi. Flitet se një konteshë nga Ohri me fëmijë pa gjë u vendos në Kododesh për të marr qumësht tek guri i tockës, prandaj quhet dhe kododesh).

Vlera historike:

- monumenti i Betejës së Torviollit (Skënderbeu 1446),
- shpella e Pishkashit, (vend banim i lashtë),
- objekte të qytetit të lashtë (Kostrican) Rajcë,
- Shkalla e Skënderbeut, Rajcë,
- Sofra e Skënderbeut, Guri i Pishkashit,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Zbulime arkeologjike dhe balta qeramike në fshatin Urakë,
- Fragmente nga rruga Egnatia.

Zona e Prrenjasit, në lashtësi ka qenë e populuar nga Ilirët, të cilët të pozicionuar përgjatë luginës së lumit Shkumbin, janë marrë me tregëti dhe bujqësi. Më e zhvilluar ishte tregtia që bëhej me qendrat e prodhimit zejtari. Një zhvillim të madh mori gjithashtu tregtia tranzite dhe ajo që bëhej në Gadishullin Italik e në provincat mesdhetare. Shteti romak, fill pas pushtimit të këtyre viseve, nisi ndërtimin e rrugëve të reja dhe rregullimin e rrugëve të vjetra. Një rrugë e njojur dhe e rrahur ka qenë rruga Egnacia (e ndërtuar fill pas formimit të provincës së Maqedonisë (mesi i shek. II p.e.sonë), mbi rrugën më të vjetër të Kandavisë), e cila duke u nisur nga Dyrrahu e Apolonia dhe duke kaluar nëpër Thesalonik arrinte në Bizant (Kostandinopojën e mëvonshme), pasi kishte pëershkuar një pjesë të mirë të krahinave jugore të Ballkanit.

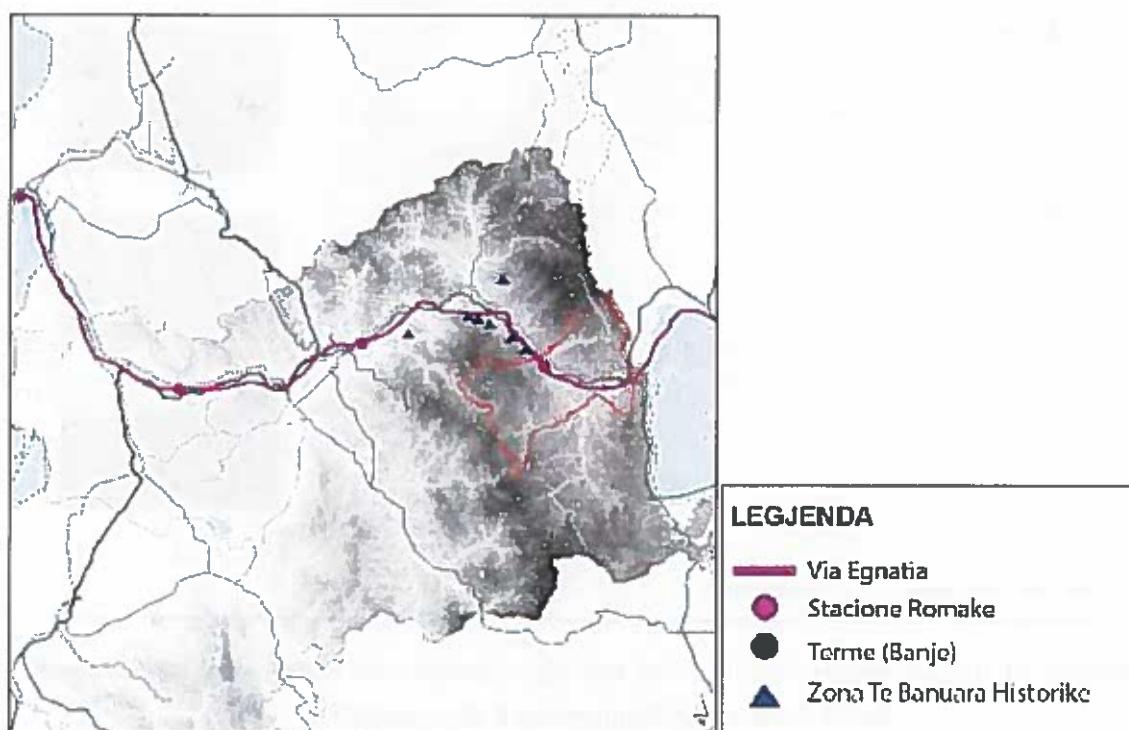

Figura 9. Vendbanimet e hershme dhe koridoret historike (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

6. ANALIZA E PROBLEMATIKËS MJEDISORE, BURIMEVE NDOTËSE DHE EFEKTI I TYRE NË TERRITOR DHE NË SHËNDETIN E NJERIUT.

Ky kapitull trajton gjendjen mjedisore aktuale si rezultante e zhvillimeve të ndryshme social-ekonomike, demografike, infrastrukturore, urbane, etj.

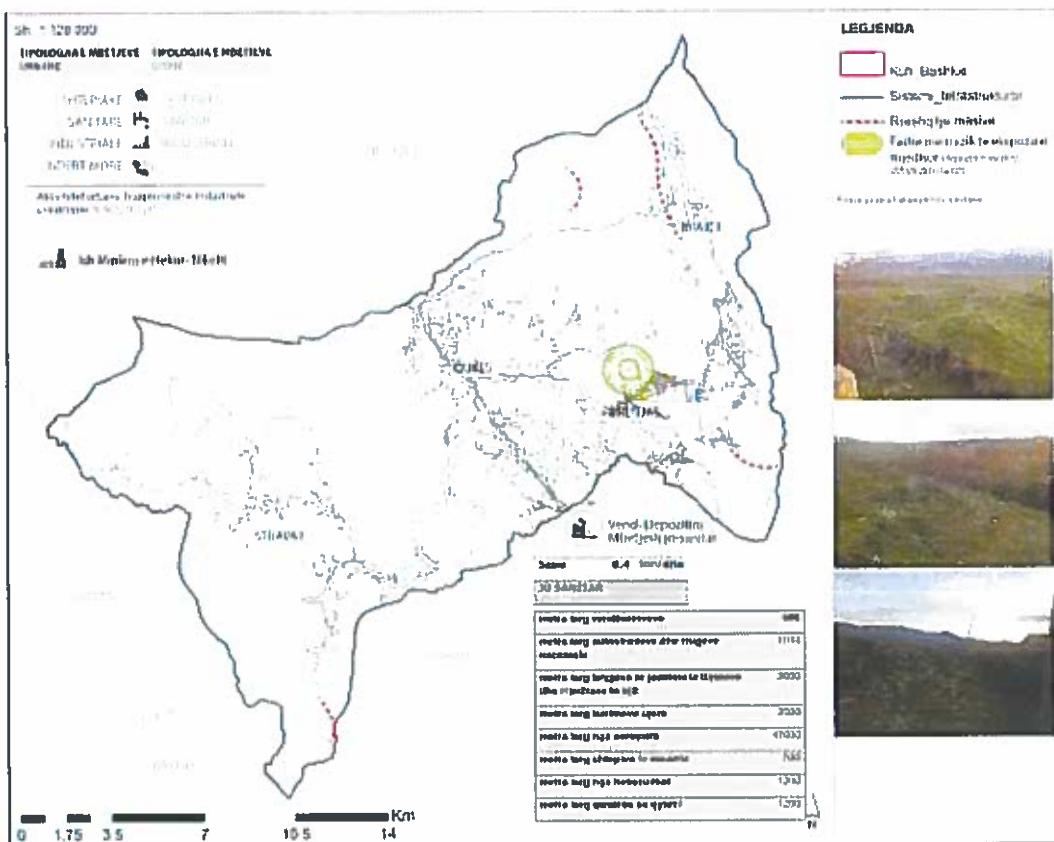

Figura. 10. Analiza mjedisore e Bashkisë Prrenjas. (Burimi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l. Punoi: A&E Engineering & Coprogetti S.c.r.l.)

6.1. Cilësia e ajrit

Cilësia e ajrit është e lidhur drejtëpërsëdrejti me shëndetin e njerëzve. Indikatorët e cilësisë së ajrit janë grimcat e pluhurit (PM), që janë përzierje aerosolesh të ngurta dhe/ose të lëngta, që përfshijnë një diapazon të gjerë në grimca dhe përbërje kimike, por praktikisht vlerësohen PM10 dhe PM2.5 që emetohen direkt si grimca primare ose formohen nga emetimet e SO₂, NOx, NH₃, NMVOX.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Bashkia në tërësinë e konfiguracionit të saj, karakerizohet nga parametra optimal të ajrit. Kjo është e lidhur me gjeografinë, reliefin, klimën, biodiversitetin dhe impakti i ardhur nga veprimtaria jo eficiente e minierave aktuale në shfrytëzim. Sigurisht që kryeqendra e bashkisë ku është përqëndruar aktiveti më i lartë social ekonomik por dhe pozicionimi në grabenën e kodrave rrethuese tregon një cilësi të ajrit në përkeqësim. Sipas hulumtimeve në terren, mbështetur në metoda alternative vlerësimi apo duke përdorur njësi ekuivalente kohë/funksion rezulton se në zonat rurale cilësia e ajrit është e mirë dhe shumë e mirë. Praktikisht si burime ndotëse të ajrit evidentohen ndërtimet kryesishët në qytetin e Prrenjasit dhe në zonat me aktivitet ekonomik, por zjarret e shumta dhe të pakontrolluara. Problematikë paraqet mungesa e infrastrukturës rrugore (sidomos në zonat rurale me rrugë të pa asfaltuara) ku ngrihen sasira të konsiderueshme pluhuri. Por shqetësim për cilësinë e ajrit përbëjnë dhe përdorimi i mjeteve motorike të amortizuara që emetojnë sasira të konsiderueshme gazesh. Më problematike është zona e aksit nacional që përshkon qytetin e Prrenjasit ku tejkalohet numri i ditëve sipas standartit ditor të BE ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$) dhe ku numri i ditëve të lejuara është 35. Të lidhur me faktorët e sipërcituar jo shumë e mirë në zonat urbane është dhe gjendja e NO_2 , SO_2 , O_3 , CO dhe BTEX. Por kryesishët ndotës të ajrit me këto komponime apo element janë makinat, zjarret, djegja e biomasave, djegje e mbeturinave në vend depozitime hapsinore apo kazanët e grumbullimit, pluhra dhe ndërtimet. Vlerësohet se si ndotës real për tu vlerësuar dhe konsideruar problematik janë PM10, PM2,5 dhe SO₂ të lidhura me burimet gjeneruese dhe mungesën e masave alternative sikurse është pastërtia dhe gjelbërimi i pakët në pikat e cituara.

6.2. Zhurmat/ akustika.

Efektet e zhurmave pasqyrohen në sjellje dhe shëndetin human por dhe më gjerë të mjedisit biologjik. Ndotja akustike shkakton dëmtime fiziologjike, akustike, agresivitet, stres, shqetësimi gjumi, humbje dëgjimi, ndryshim sjellje riprodhuese apo ushqyese në faunë.

Shqetësim burimi i zhurmave përbën për qendrën e bashkisë ku gjenerohen nga industria ndërtimore, sistemi i transportit, gjendja e mjeteve motorike, lokalet etj. Ndërkohë që një burim real sidomos për biodiversitetin dhe koridoret biologjike është aksi i korridorit 8, që gjeneron zhurma të ndjeshme. Problemi bëhet i ndjeshëm përfaktin e prezencës së zhurmave në intervalin ditë/natë dhe tejkalimi i kufirit të BE (55/45 dB). Në zonat rurale situata akustike është shumë më e mirë. Si problematikë paraqiten sharrat të cilat nuk respektojnë kërkuesat ligjore (kujtojmë se disa nga këto veprojnë apriori ligjit) duke ndikuar në regjimin faunistik me pasoj shqetësime më të ndjeshme riprodhuese ose duke operuar në biokoridoret.

6.3. Regjimi hidrik

Bashkia e Prrenjasit për vetë reliefin karakterizohet nga sipërfaqe ujore të konsiderueshme për shkak të prezencës së lumenit Shkumbin, por dhe të mjaft burime të tjera më të vogla që rrjedhin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

nga shpatet formuese të tij, si dhe nga mjaft sipërfaqe ujore natyrale të tipit karstik. Hulumtimet konstatojnë se sipërfaqet ujore liqenore natyrale dhe artificiale kanë një trend në rritje të shkallës së ndotjes së tyre. Kjo është e lidhur me:

- a. Mënyrën e menaxhimit të tyre spontan, pa kriterë hidroteknike.
- b. Ndërhyrja antropogjene në mjedisin kufizues duke shkatërruar zonat tampone të cilat shkarkojnë më shumë ndotës mekanik, kimik, organik, etj
- c. Mos krijimi i ballancave të duhura midis kapacitetit mbajtës, atij shfrytëzues dhe efektit kohë.
- d. Ndërhyrja në mjedisin rrethues biologjik por dhe më gjërë duke ndryshuar habitatin natyror dhe duke devjuar apo kanalizuar disa nga burimet furnizuese.
- e. Zhvillimi i një bujqësie agresive në kimikate e pesticide, çka ka shtuar në mënyrë të ndjeshme ngarkesën ujore në nitrate, kimikate, pesticide, etj.
- f. Shtimi i fenomentit të erozionit ka shtuar depozitimet inerte në sipërfaqet ujore dhe është çekuilibruar ballanca aerobike-anaerobike duke stimuluar fenomenin e eutrofizimit.
- g. Raporti midis qendrave të banuara dhe zonave ujëmbajtëse është në disfavor të cilësisë së ujit për shkak të mënyrës së menaxhimit të veprimtarisë urbane si rrjet kanalizimesh dhe përpunues.
- h. Mënyra e shfrytëzimit të minierave të Hekur Nikelit (Pishkash, Katjel, Skroskë)
- i. Shkarkimet e pakontrolluara të ujrave të zeza dhe të përdorura nga zonat rurale që kufizojnë shtratin lumor;
- j. Shkarkimet ilegale të mbetjeve të ngurta familjare, industriale, etj;
- k. Shfrytëzimi për inerte apo çfarëdolloj tjetër që pakëson aftësinë filtruese dhe zërthimin; biologjik, çka akumulon ndotje në rrjedhje e mëposhtme duke ndikuar në iktiofaunën e tij.

Burimi kryesor është rrjedhja e sipërme e shtratit të lumit Shkumbin, që formon dhe grabenen më tipike të zonës. Së dyti, ka mjaft burime ujore malore që dergjen në të dyja shpatet e kufizuese të lumit Shkumbin. Dhe së treti janë burimet ujore statike, pra liqenore ku padyshim më të rëndësishme janë ato të liqeneve të Rrajcës, rezervuarë të cilat krijojnë impakt pozitiv mjedisor. Ujrat karakterizohen nga parametra fiziko-kimik dhe organoleptik të përshtashëm (të vlerësuar në burim) për pirje por dhe për shfrytëzim në ekonomitë e njësive.

Metodologja e analizës së gjendjes së trupit ujor është bazuar në "forca shtytëse - presione - gjendja - impakti - përgjigjet (F S H P S I P).

Sipas analizave të vlerësimit të gjendjes së trupit ujor, kryesisht të lumit Shkumbin që përfaqëson arterien më të rëndësishme por dhe fluentin ujëmbledhës të pothuajse tërësisë

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

hapësinore të bashkisë rezulton se gjendja paraqitet si më poshtë (pika e monitoruar është në Qukës):

- Përmbatja e oksigjenit të tretur 9.5 mg/l pra e cilësisë së mirë (norma >7).
- Përmbatja e lëndëve organike e shprehur në nevoja biologjike për oksigen ose NBO_5 është shumë e ulët dhe klasifikohet e cilësisë së dytë.
- Përmbatja e nevojës kimike për oksigen. NKO që është tregues i ndotjes kimike dhe organike është 4.36 mg/l
- Përmbatja e forforit total është 0.056mg/l duke qenë vlerë në normë dhe ujrat konsiderohen të cilësisë së mirë.
- Përmbatja e nitriteve është 0.004mg/l pra ujë i cilësisë shumë të mirë.
- Përmbatja e NH_4 (amoniakut) është 0.067, pra është ujë i cilësisë së dytë, gjendje e mirë.
- Përmbatja e nitrateve NO_3 , vlerësohet i cilësisë shumë të mirë nën normën e lejuar <0.8 mg/l.

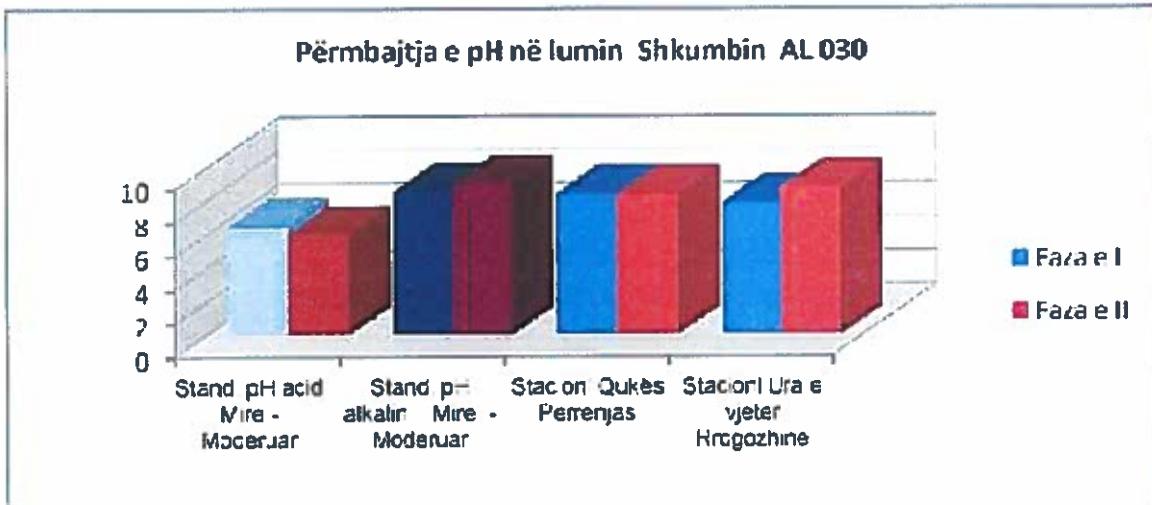
Duke e marrë pikën monitoruese si pikë fundore të bashkisë lumi shkumbin në këtë segment konsiderohet i cilësisë së dytë. Ndërsa të gjitha burimet ujore të mësipërme vlerësohen të cilësisë së parë, pra shumë të mirë. Ujrat nëntokësore janë më të ekspozuara potencialisht ndaj ndotësve për shkak të strukturës gjeologjike, aftësisë infiltruese, mungesës së shtresës ekranizuese, shkarkimeve urbane, bujqësore dhe blegtoriale të pakontrollura por dhe të vendndodhjes së aktiviteteve impaktuese pa studime hidrogeologjike paraprake. Sipas analizave të elementeve kimik dhe anioneve e kationeve vlerësuese ujrat nëntokësore të zonës konsiderohen shumë të mirë.

Ndotja ujore mund të jetë e drejtëpërdrejtë dhe e tërthortë. Ndotja e drejtëpërdrejtë ka të bëjë me shkarkimet direkt në trupin ujor të ndotësve. Burimi kryesor i ndotjes së ujit mund të klasifikohet si i brëndshëm, industrial dhe agrikultural. I brëndshëm përfshin humbjet e ujërave nga shtëpitë dhe ndërtesa komerciale .

Temperature e ujit në lumin Shkumbin varion nga 25.2-26.8°C në rrjedhjen e sipërme dhe të poshtme në muajin Korrik deri nën 11.47- 16.45 °C në Tetor. pH varion nga 7.85-8.75. Luhatjet stinore janë të vogla nga 0.04-0.9. Sipas direktivës kuadër të ujit për normat e lejuara të ujrave të embla (pH = 6.5-8.5) konsiderohen ujra neutral me tendencë alkaline.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

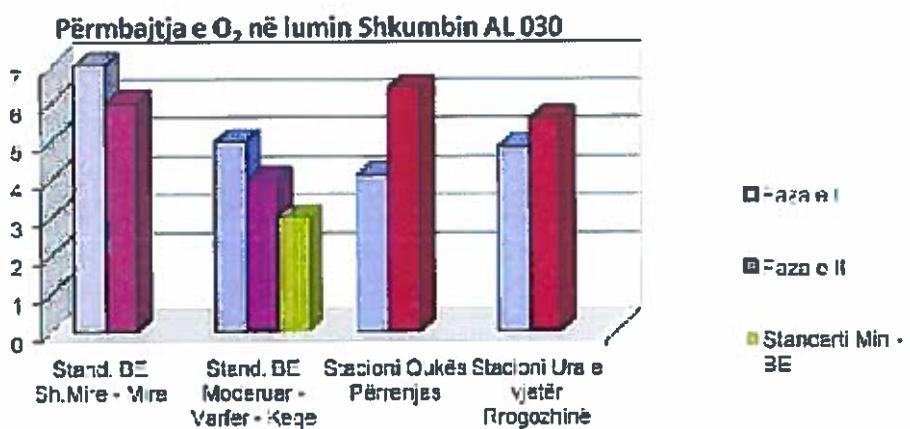
Duke konsideruar shtratin e lumit Shkumbin në vlerësimin fiziko-kimik rezulton se:

Grafiku nr. 2. Paraqitja grafike e Ph në lumin Shkumbin. (www.qpmt.al).

Alkaniliteti është 165-198 mol/l, luhatjet stinore varojnë nga 8-15mol/l.

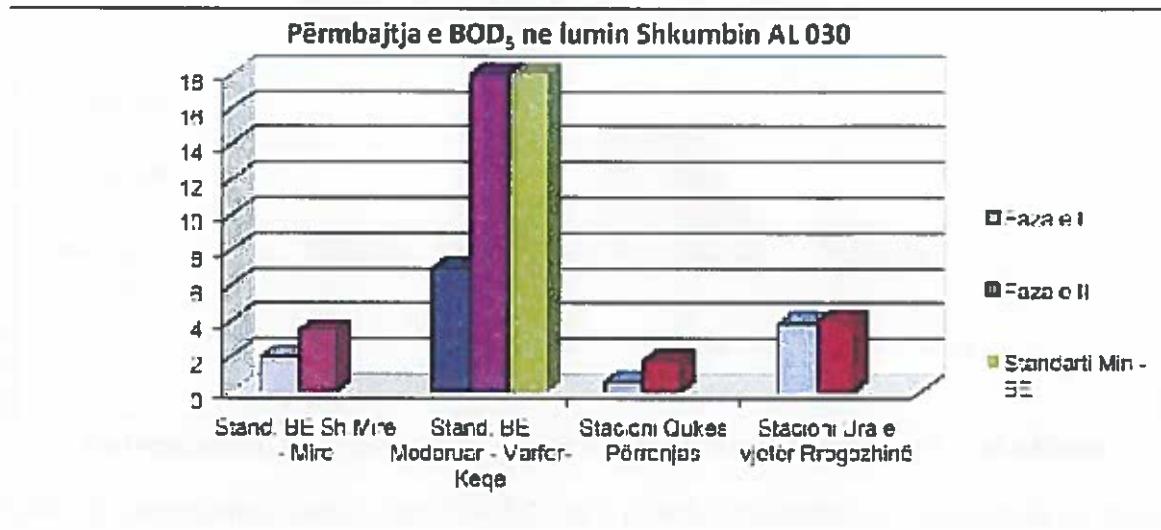
Përmbatja e oksigjenit të tretur luhatet nga 4.12-4.85-6.4 mg/l, luhatjet stinore janë të konsiderueshme 8-15 mg/l. sipas standartit të DKU konsideohen ujra të cilësisë së varfér.

Grafiku nr. 3. Paraqitja grafike e oksigjenit të tretur në lumin Shkumbin. (www.qpmt.al).

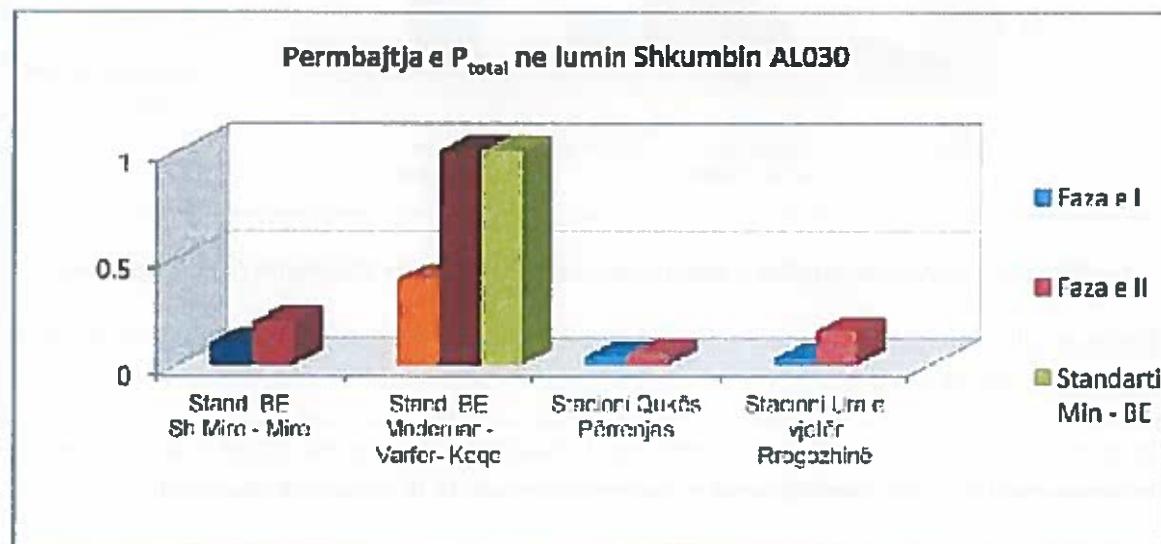
Vlera e përmbatjes së BDO₅ luhatet nga 0.6-4.01 mg/l, pra ujrat e pjesës së sipërme konsiderohen të cilësisë shumë të mirë ndërsa në pjesën e poshtme (poshtë qytetit të Librazhdit) konsiderohen të moderuar.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Grafiku nr.4. Paraqitja grafike e BDO_5 në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

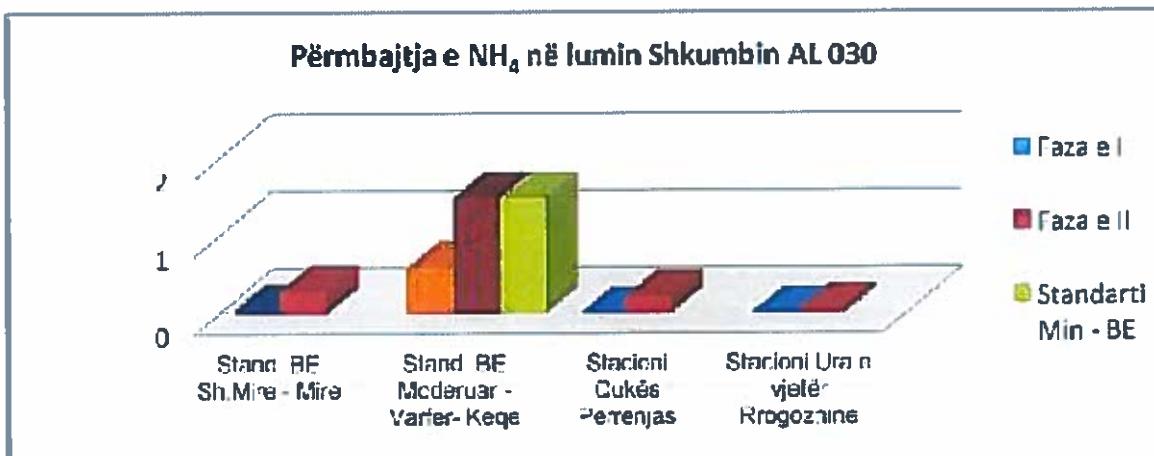
Vlera e përmbatjes së nevojave kimike për oksigjen NKO luhatet nga 0.36-0.84 mg/l. Përmbatja e fosforit total luhate në lumin Shkumbin nga 0.03-0.16mg/l. konsiderohen si ujra të cilësisë së mirë në lidhje me përmbatjen e fosforit.

Grafiku nr. 5. Paraqitja grafike e P total në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

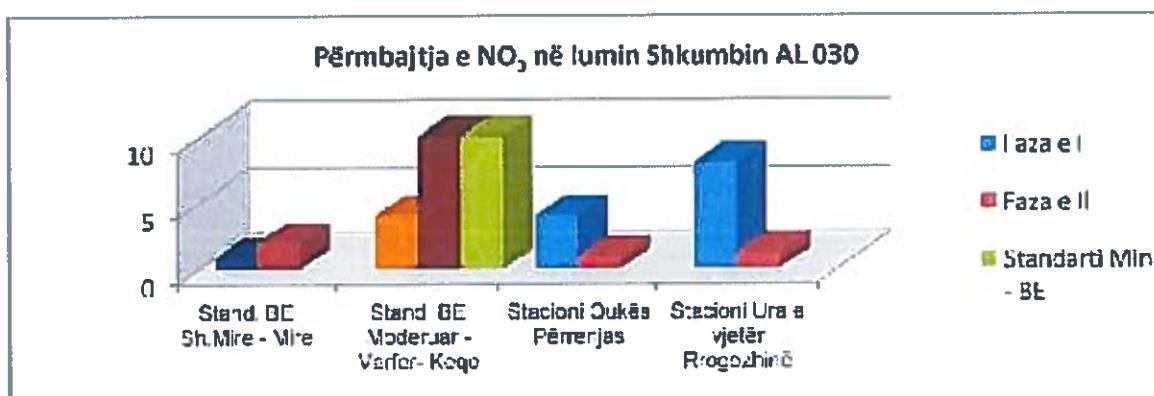
Përmbatja e amoniakut në lumin Shkumbin luhatet nga 0-0.05-0.22 mg/l. gjendet mbrenda parametrave normale.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Grafiku nr.6. Paraqitja grafike e vlerave të NH_4 në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

Vlerat e përmbatjes së nitrateve luhaten nga 0.9-4.8 mg/l. sipas standardeve të DKU konsiderohen ujra të cilësisë së varfër.

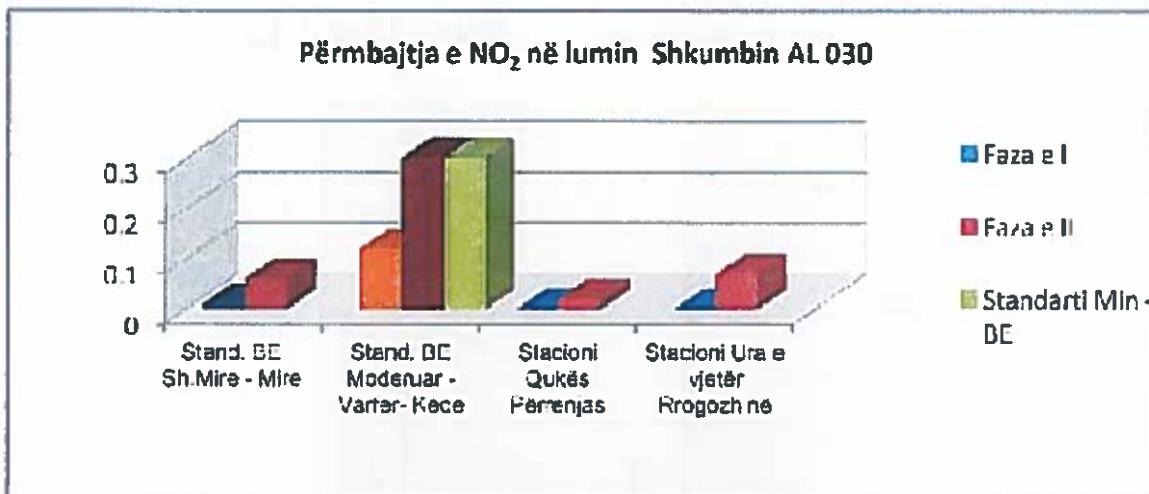

Grafiku nr.7. Paraqitja grafike e përmbatjes së NO_3 në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

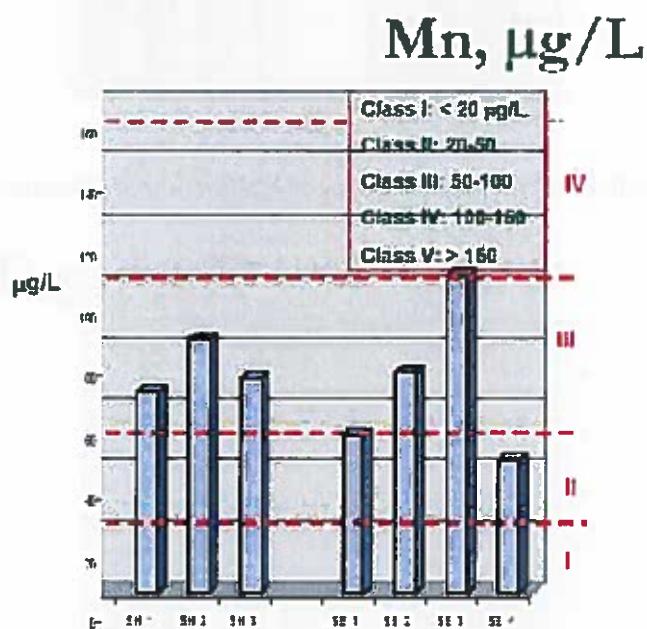
Lëndët pezull kanë luhatje të madhe nga njëra pikë në tjetrën. Vlerat minimale dhe maksimale variojnë nga 9.6-74.4 mg/l.

Vlerat e përmbatjes së nitriteve luhaten nga 0-0.02-0.07 mg/l. vlera limite e përmbatjes së nitriteve sipas DKU I përcaktojnë ujrat e Shkumbinit si ujra të të cilësisë së moderuar.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

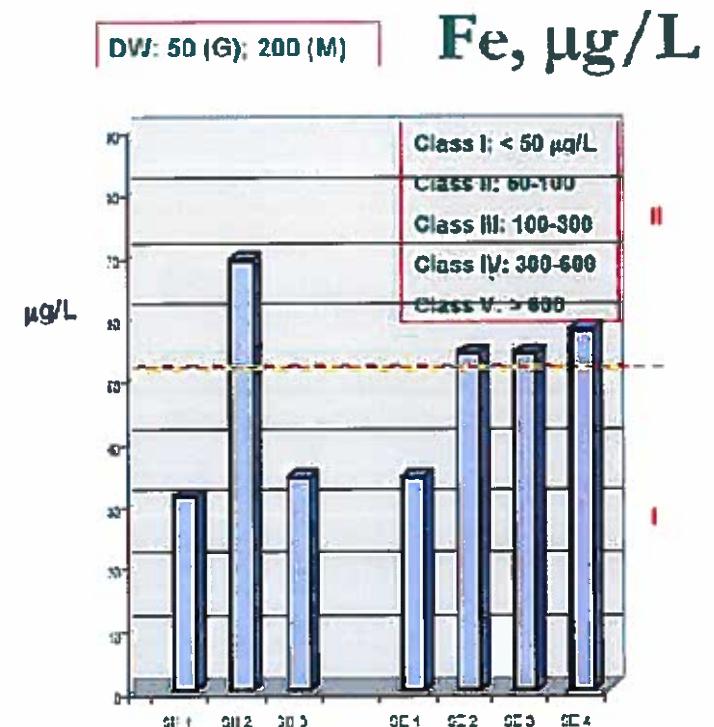

Grafiku nr.8. Paraqitja grafike e përbatjes së NO_2 në lumin Shkumbin (www.qpmt.al).

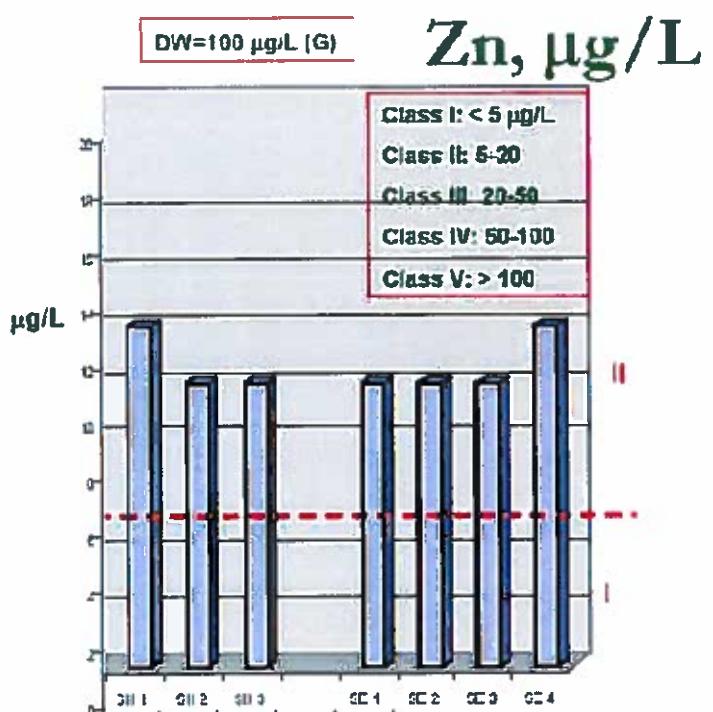

Grafiku nr.9. Përbatja e Mn ($\mu\text{g}/\text{l}$) në lumin Shkumbin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

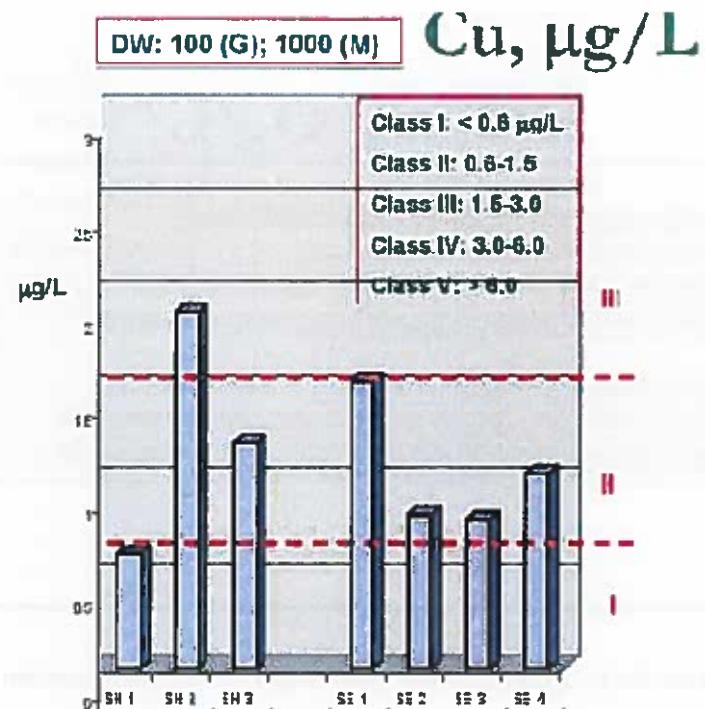

Grafiku nr. 10. Përmbatja e Fe ($\mu\text{g}/\text{l}$)në lumin Shkumbin

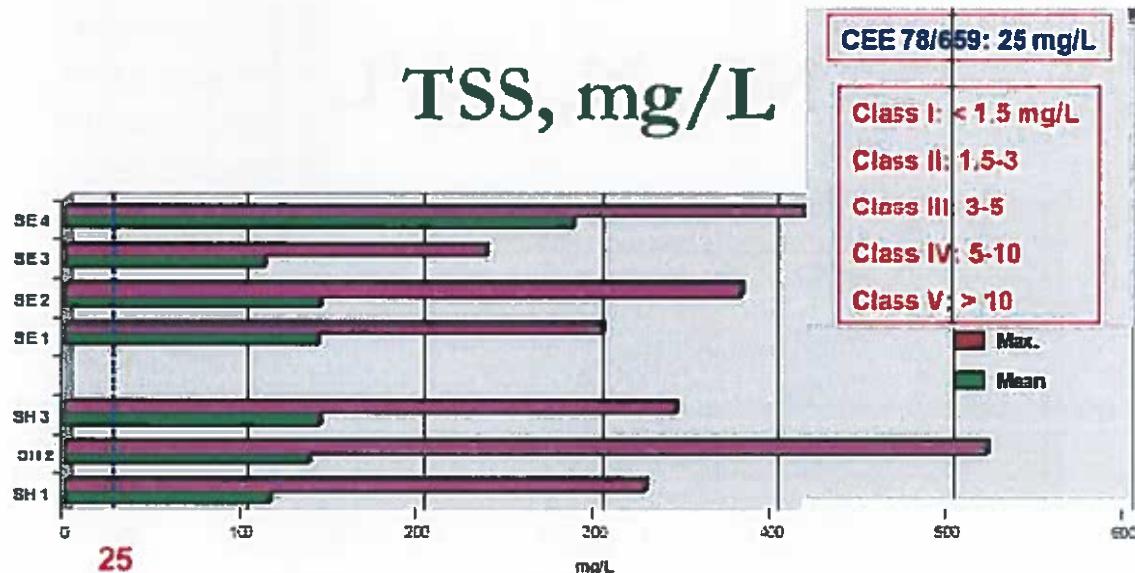

Grafiku nr.11. Përmbatja e Zn ($\mu\text{g}/\text{l}$)në lumin Shkumbin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

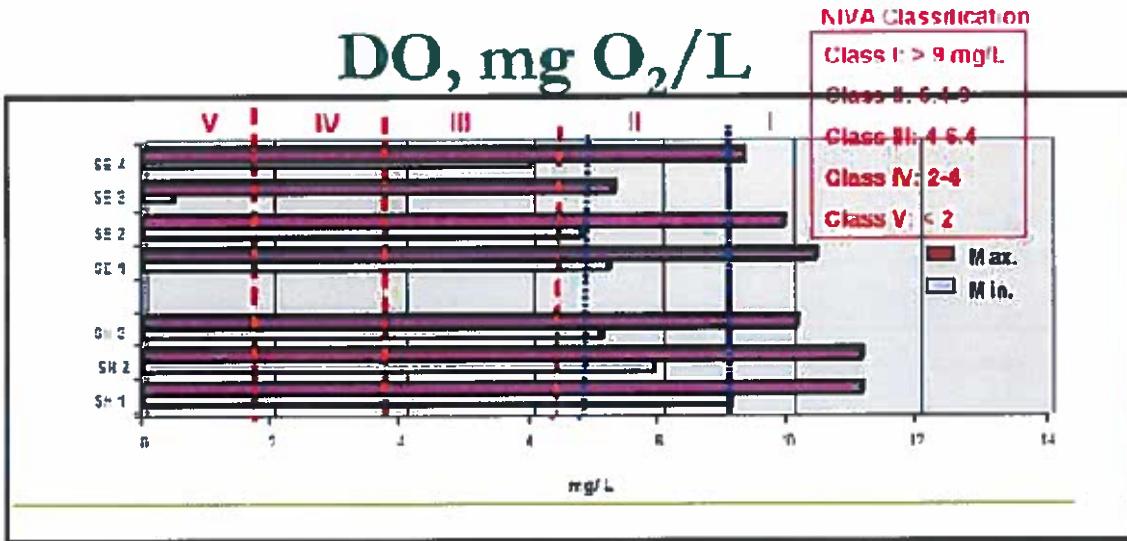

Grafiku nr.12. Përmbatja e Cu ($\mu\text{g/l}$) në lumin Shkumbin.

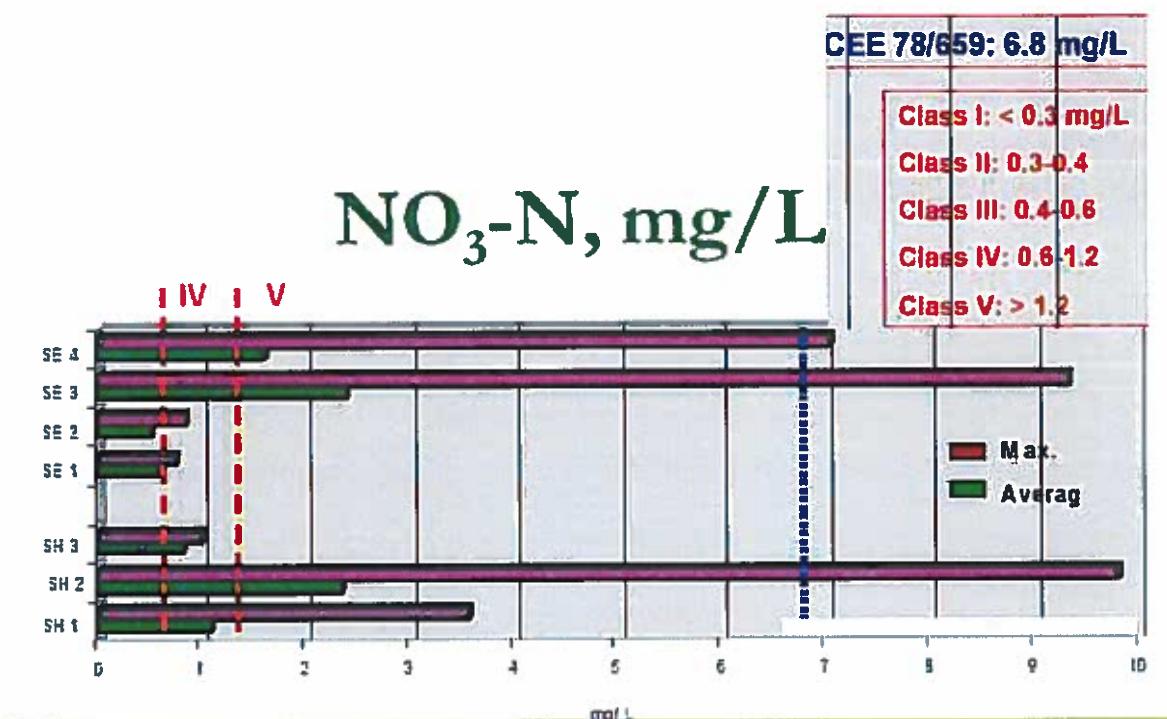

Grafiku nr.13. Përmbatja e TSS (mg/l) në lumin Shkumbin.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

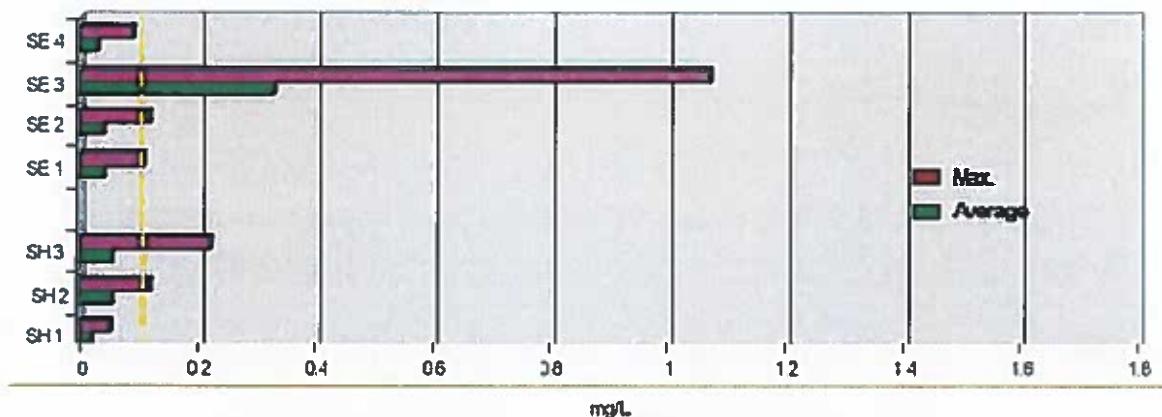
Grafiku nr.14. Përmbatja e DO (mg/l) në lumin Shkumbin

Grafiku nr.15. Përmbatja e NO₃-N (mg/l) në lumin Shkumbin.

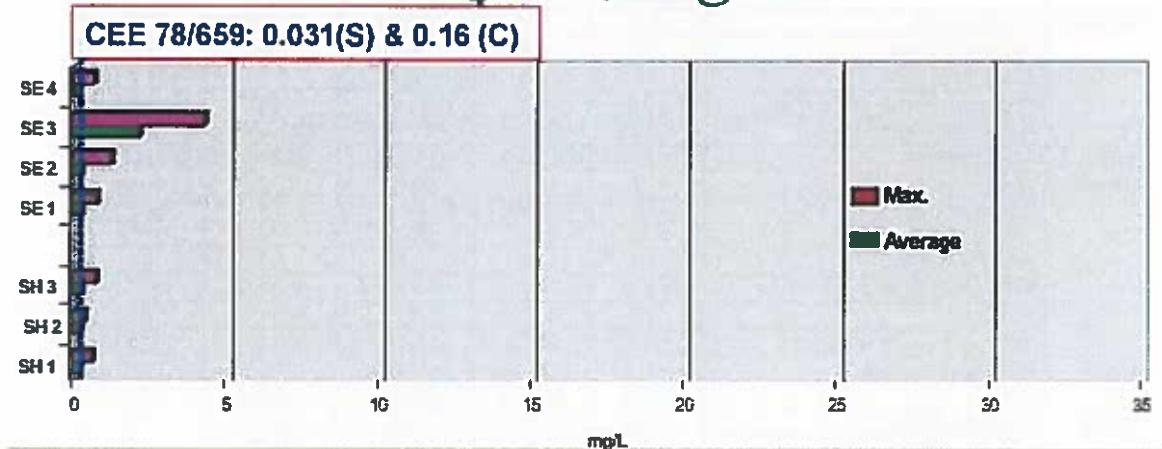
VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

$\text{NO}_2\text{-N}$, mg/L

Grafiku nr.16. Përmbatja e $\text{NO}_2\text{-N}$ (mg/l) në lumin Shkumbin.

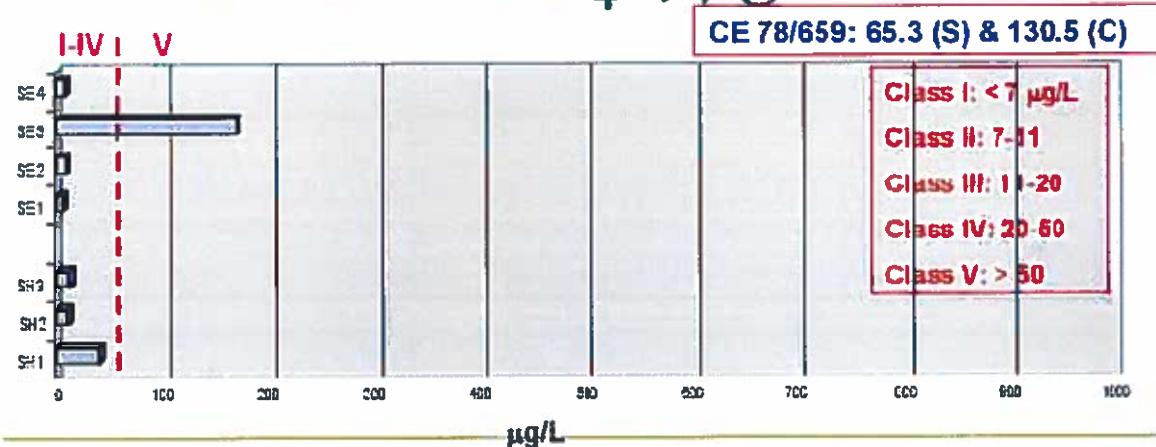
$\text{NH}_4^+\text{-N}$, mg/L

Grafiku nr.17. Përmbatja e $\text{NH}_4^+\text{-N}$ (mg/l) në lumin Shkumbin.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Fosfatet PO_4^{3-} , $\mu\text{g P/L}$

Grafiku nr.18. Përmbatja e PO_4^{3-} ($\mu\text{gP/L}$) në lumin Shkumbin.

Kategoria	Parametri	Klasa e cilësisë mjedisore				
		I sh. i mire	II i mire	III mesatar	IV i keq	V Sh. i keq
Ushqyesit	P total ($\mu\text{g/L}$)	< 7	7-11	11-20	20-50	> 50
	Klorofila a ($\mu\text{g/L}$)	< 2	2-4	4-8	8-20	> 20
	Disku Secci (m)	> 8	4-6	2-4	1-2	< 1
	Prodhimi parësor ($\text{g C/m}^2 \cdot \text{vit}$)	< 25	25-50	50-90	90-150	> 150
	Azoti total ($\mu\text{g/L}$)	< 300	300-400	400-600	600-1200	> 1200
Lendet organike	TOC (mgC/L)	< 2.5	2.5-3.5	3.5-6.5	6.5-15	> 15
	Njyra ($\text{mg P}_1/\text{L}$)	< 15	15-25	25-40	40-80	> 80
	Oksigjeni (mg/L)	> 9	6-4-9	4-6-4	2-4	< 2
	Oksigjeni (%)	> 80	50-80	30-50	15-30	< 15
	Disku Secci (m)	> 6	4-6	2-4	1-2	< 1
	COD _{mn} ($\text{mg O}_2/\text{L}$)	< 2.5	2.5-3.5	3.5-6.5	6.5-15	> 15
	Fe ($\mu\text{g/L}$)	< 50	50-100	100-300	300-600	> 600
	Mn ($\mu\text{g/L}$)	< 20	20-50	50-100	100-150	> 150
Lendet acide	Alkaliniteti (mmol/L)	> 0.2	0.05-0.2	0.01-0.05	< 0.01	0.00
	pH	> 6.5	6.0-6.5	5.5-6.0	5.0-5.5	< 5.0
Grimcat e ngurta	Turbullia (FTU)	< 0.5	0.5-1	1-2	2-5	> 5
	Lendet pezulli (mg/L)	< 1.5	1.5-3	3-5	5-10	> 10
	Disku Secci (m)	> 6	4-6	2-4	1-2	< 1
Bakteret fekale	Bakterë koliform (nr. per 100 ml)	> 5	5-50	50-200	200-1000	> 1000

Tabela nr.5. Klasifikimi i cilësisë së ujrale të ëmbla natyrorë në lidhje me parametrat e përgjithshëm (Classification of the quality status for general parameters of fresh Waters (Bratli, 2000)).

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Tipi i mostrës	Metal	Klasa e cilësisë mjedisore				
		I	II	III	IV	V
		Lehtësishët i ndotur	Mesatarishi i ndotur	Ndotje e theksuar	Ndotje e rënde	Ndotje të përe rende
Ujera (në µg/L)	Baker	< 0.6	0.6-1.5	1.5-3	3-6	> 6
	Zink	< 5	5-20	20-50	50-100	> 100
	Kadmium	< 0.04	0.04-0.1	0.1-0.2	0.2-0.4	> 0.4
	Plumb	< 0.5	0.5-1.2	1.2-2.5	2.5-5	> 5
	Nikel	< 0.5	0.5-2.5	2.5-5	5-10	> 10
	Krom	< 0.2	0.2-2.5	2.5-10	10-50	> 50
	Merkur	< 0.002	0.002-0.005	0.005-0.01	0.01-0.02	> 0.02
Sedimente (në mg/kg pesha te thale)	Baker	< 30	30-150	150-500	600-1800	> 1800
	Zink	< 150	150-750	750-3000	3000-9000	> 9000
	Kadmium	< 0.5	0.5-2.5	2.5-10	10-20	> 20
	Plumb	< 50	50-250	250-1000	1000-3000	> 3000
	Nikel	< 50	50-250	250-1000	1000-3000	> 3000
	Arsenik	< 5	5-25	25-100	100-200	> 200
	Merkur	< 0.15	0.15-0.6	0.6-1.5	1.5-3	> 3
Peshk (në mg/kg pesha te freskët)	Merkur	< 0.2	0.2-0.5	0.5-1	1-2	> 2

Tabela nr. 6. Klasifikimi i gjendjes cilësore të ujave natyrore të ëmbla në lidhje me metalet e rënde, sedimente dhe organizmat peshq/Classification of the quality status for micropollutants in Waters, sediment and fishes (according Norwegian Institute for Water Research – NINA) (Bratli, 2000)

River, station	Dissolved oxygen, mg/l	COD mg/l	BOD mg/l	Ammonium mg/l	Nitrate mg/l	Silica mg/l	P _{tot} mg/l
Shkumbini 1	8.32	0.52	1.11	0.092	1.20	18.0	0.11
Shkumbini 2	6.69	1.20	4.30	0.30	0.70	23.0	0.10
Devollë	7.77	1.88	1.78	0.05	0.70	13.0	0.03
Osumi	6.29	3.20	5.06	0.13	0.50	20.0	0.05
Semanë	8.80	1.76	3.21	0.05	0.52	27.0	0.03

Tabela nr. 7. Vlerat e disa parametrave të ujit të lumenjëve / Some parameteres of water quality in rivers

Lumi	Gjatësia km	Pellgu km ²	Prurja mëtatare m/s	Moduli i prurjes t/s/km ²	Raporti i prurjes Maks/Min	Mineralizimi mg/l
Shkumbini	181	2'441	61.5	25.2	13.2	317
Semanë	281	5'649	95.7	16.9	13.7	440

Tabela nr.8. Veçoritë kryesore hidrologjike të lumjenjëve më të mëdhenj shqiptar/Hydrographic features of some big Albanian rivers (Pano et al. 1984; Kabo 1900-1991)

	COD		BOD		P _{tot}		NO _{3^-}	
	1997	1998	1997	1998	1997	1998	1997	1998
Shkumbini 1	1.5	0.48	1.1	1.1	0.9	0.6	0.08	1.15
Shkumbini 2	1.5	0.64	0.74	1.51	0.32	0.47	0.3	0.05
Shkumbini 3	2.0	0.64	1.48	1.7	0.45	0.45	1.01	0.05

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Tabela nr. 9. Të dhënat e disa parametrave të cilësisë ujore të lumit Shkumbin/ Water quality (mg/l) of Shkumbin river.

- ❖ Krahas cilësive fiziko kimike janë vlerësuar dhe indikatorët e biomonitorimit përvlerësimin kompleks të gjendjes së trupit ujor.

Së pari gjatë monitorimit të ujit të Shkumbinit ne kemi vlerësuar dhe gjendjen e komunitetit të diatomeve (Bacillariophyta) të cilët konsiderohen si komuniteti i parë biologjik që i perqijet presionit eutrofikues.

Në rrjedhjen e sipërme të lumit Shkumbin 93% e llojeve të gjetura përbëhen nga diatome, ku vetëm dy prej tyre *Fragilaria ulva var. biceps* (48%) dhe *Nitzschia pale* (12%) janë mbizotëruese. Po kështu në rrjedhjen e poshtme diatometë zënë 65% të mbizotëruar kryesisht nga *Fragilaria ulva var. biceps* (50%). Ndër këto shoqërimi rreth 27% e zënë albat blu të gjelbra (Cyanophyceae), si dhe albat e gjelbra (Chlorophyceae).

Së dyti ndërsa në lidhje me biomonitorimin e lumit Shkumbin janë instaluar disa stacione vëzhgimi në gjatësinë e tij. Sipas DKU lumi Shkumbin bën pjesë në tipologjinë e lartësisë “*I lartë*” mbi 800m, dhe tipologjinë e masës së shtrirjes “*E madhe*” 1000-10,000km², si dhe ekorajonin e V (Ballkani Perëndimor) (WFD 2000/60/EC)

Stacioni i Mirakës me lartësi 172 m mbi nivelin e detit, i përket zonës së parë sipas DKU (0-200m), tipologjia e lumit është epirhithron si dhe mikrohabitati dominant është mesolithal (0-20m). Stacioni i përket nënzonës Mesdhetare Kodrinore Qendrore me temperaturë që variojnë nga 11-15°C.

Stacioni i dytë është i Elbasanit me lartësi 93.3.m, që i përket zonës së parë të lartësisë sipas DKU (0-200m), tipologjia e lumit është epipotamon si dhe mikrohabitati dominant është mesolithal (6-20m). Stacioni i përket nënzonës Mesdhetare Kodrinore Qendrore me temperaturë mesatare që varion nga 11-15°C.

Stacioni i tretë është i Peqinit me lartësi 19.2m, që i përket zonës së parë të lartësisë sipas DKU (0-200m), tipologjia e lumit është epipotamon si dhe mikrohabitati dominant është mikrolithal (0-6m). Stacioni i përket nënzonës Mesdhetare Fushore Qendrore me temperaturë mesatare që varion nga 15-17°C.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Indeksi i perdonur		Lumi Shkumbin	
EPT – Richness (4 klasa)	St. 1	"Cilësi e mirë"	(Kl. II)
	St. 2	"I pastër"	(Kl. III)
	St. 3	"Cilësi e mirë"	(Kl. II)
ASPT (4 klasa)	St. 1	"I pastër"	(Kl. I)
	St. 2	"Pjesërisht i pastër"	(Kl. II)
	St. 3	"I Pastër"	(Kl. I)
SWRC (4 klasa)	St. 1	"I mirë"	(Kl. II)
	St. 2	"I pastër"	(Kl. III)
	St. 3	"I Mirë"	(Kl. II)
MAIS (3 klasa)	St. 1	"I Mirë"	(Kl. I)
	St. 2	"I pastër"	(Kl. II)
	St. 3	"I pastër"	(Kl. II)

Tabela nr. 10. Vlerësimi i cilësisë së ujrave me anë të Bioindikatorëve (FSHNT-2014)

LUMI	INDEKSI	STACIONI	KLASIFIKIMI I STATUSIT EKOLOGJIK				
			KLASA V	KLASA IV	KLASA III	KLASA II	KLASA I
			I KED	I VARFËR	I MODDERUAR	I MIRE	I LARTË
Shkumbin	EPT - Richness	ST 1					
		ST 2					
		ST 3					
Shkumbin	ASPT	ST 1					
		ST 2					
		ST 3					
		ST 1					
Shkumbin	SWRC	ST 2					
		ST 3					
		ST 1					
Shkumbin	MAIS	ST 1					
		ST 2					
		ST 3					

Tabela nr. 11. Statusi ekologjik i lumit Shkumbin përcaktuar me anë të katër indekseve të ndryshme biotik (FSHNT-2014).

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Maija	$P-PO_4^{3-}$ $\mu\text{g/L}$		$N-NO_3^-$ mg/L		$N-NH_4^+$ mg/L		$N-NO_2^-$ mg/L	
	Vlera mes.	Klasa	Vlera mes.	Klasa	Vlera mes.	Klasa	Vlera mes.	Klasa
Stacioni								
DEVOLL								
1	41.81	III	0.44	I	0.08677	II	0.03078	<1 mg/L
2	34.99	III	0.40	I	0.03956	I	0.02342	<1 mg/L
3	38.38	III	0.52	I	0.04176	I	0.02495	<1 mg/L
SHKUMBIN								
1	23.46	II	0.45	I	0.05601	I	0.02113	<1 mg/L
2	117.99	IV	0.56	I	0.12396	II	0.05171	<1 mg/L
3	44.62	III	1.04	I	0.04483	I	0.08645	<1 mg/L

Tabela nr. 12. Klasifikimi i cilësisë së ujrale sipas vlerave mesatare të përbatjes së fosforit total, nitrateve azotit amoniakal dhe nitriteve sipas UNECE (1992)

6.4. Sipërfaqet e eutrofikuara

Pozicioni gjeografik, reliivi, dinamika stinore dhe vjetore klimaterike nuk favorizojnë eutrofizimin e sipërfaqeve ujore të zonës. Por fakti se territorin e bashkisë Prrenjas gjenden disa ujëmbledhës (rezervuar) artificial apo/dhe natyral ku faktori antropogenë është influencues ekziston mundësia e eutrofizimit. Mbështetur në klasifikimin tipologjik të cilësisë së ujrale sipas shkallës së ndotjes mund të konstatojmë se gjendja e ujrale në Bashkinë e Prrenjasit paraqitet si më poshtë:

- Ujrat sipërfaqësore të lumit Shkumbin (vlerësuar në pjesën e territorit të bashkisë Prrenjas) sipas gjendjes së tyre klasifikohen si ujra të kategorisë së dytë.
- Të gjitha sipërfaqet ujore të baseneve natyrore klasifikohen si ujra të kategorisë së parë, me predispozitë për të kaluar në kategorinë e dytë me shkallë të ulët ndotje.
- Si më kritik për nga gjendja e ndotjes paraqiten basenet ujore artificiale sikurse është baseni ujëmbledhës i Prrenjasit që është nën efektin e veprimtarisë social-ekonomike të banorëve të qytetit të Prrenjasit, por dhe Rashtanit, dhe Vehçanit. Vlerësuar për nga shkalla e ndotjes së tyre klasifikohen si ujra të kategorisë së dytë.

6.5. Rezervuaret dhe kapaciteti mbajtës i tyre.

Bashkia Prenjas në territorin e saj përmban këto rezervuare (vlerësuar nga kapaciteti i shfrytëzimit, sepse ka dhe disa të vegjël që nuk krijojnë impakt apo raport të konsiderueshëm me mjedisin):

- a. Rezervuari i Prrenjasit me kapacitet të vlerësuar $1\,100\,000\text{m}^3$
- b. Rezervuari Rashtan me kapacitet të vlerësuar $700\,000\text{m}^3$

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

c. Rezervuari Vehçan me kapacitet të vlerësuar $130\ 000\text{m}^3$

Pra kapaciteti i ujëmbledhësve të krijuar në Bashkinë e Prrenjas është $1\ 930\ 000\text{m}^3$ duke vlerësuar dhe ujëmbledhësit më të vegjël në total kapaciteti ujëmbledhës i territorit të bashkisë shkon në $2\ 220\ 000\text{m}^3$ ujë.

Ndërkohë që territori i bashkisë ka mjaft basene ujore natyrore ku ndër më të rëndësishmët janë ato të zonës së mbrojtur (Parku Kombëtar) Shebenik – Jabllonicë, ku gjendet 4 liqene të mëdhenj akullnajor.

6.6. Menaxhimi i mbetjeve

Menaxhimi i mbetjeve ka të bëj me pakësimin e gjenerimit të tyre në origjinë, riciklimin, mënyrën e grumbullimit dhe të trajtimit sipas tipologjisë së tyre. Ky përfaqëson një nga problemet më serioze për kryeqendrën e bashkisë por dhe për njësitet administrative të cilat kanë shtrirje shumë të madhe dhe praktikisht nuk mund të krijohet lehtë një sistem i integruar i menaxhimit të tyre. Problemi në planin organizativ dhe realizues është më i thjeshtë në kryeqendrën e bashkisë dhe në disa fshatra përreth me urbanizim më të koncentruar. Fakti i gjenerimit të tyre me tipologji heterogjene, grumbullimi i padiferencuar, mos menaxhimi i sistemit të grumbullimit, transportit dhe trajtimit, shkakton impakt të ndjeshëm mjedisor për komunitetin dhe mjedisin në tërësi. Vlerësohet se mesatarisht gjenerohen 395kg/banor/vit , duke gjeneruar $3\ 300\ 000\text{ kg/vit}$, ç'ka mos menaxhimi i duhur shkakton depozitime të pakontrolluara, kontaminime, ndikim në parametrat e ajrit dhe në tërësi në shëndetin e njerëzve. Problematika e konstatuar ka të bëj me faktin se mbetjet nuk diferencohen, grumbullohen në kosha jo të mirëmbajtur dhe mund të qëndrojnë relativisht gjatë në to duke ndikuar në cilësinë e ajrit, me mënyrën e transporti dhe venddepozitimin e tyre si dhe më pas me përpunimin e thjeshtë mekanik të mbulimit pa asnjë lloj trajtimi. Ndërkohë që për njësitet administrative hedhja e tyre bëhet pothuajse tërësisht spontane.

Tipologja e mbetjeve të ngurta të prodhuara është:

- Mbetje shtëpiake
- Mbetje sanitare
- Mbetje industriale
- Mbetje ndërtimore

Në kryeqendrën e Bashkisë vëllimi i mbetjeve tejkalon kapacitetin e lejuar ndërkohë që në zonat rurale shkakton tjetërsim estetik të peisazhit përpos pasojave që vijnë si rezultat i pamundësisë së biodegradimit natyral.

Mbetjet ekzistuese përbëjnë rrezik për:

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Ndotjen e ujrave nëtokësore;
- Emetimin e gazrave të dëmshme me efekt serë;
- Bëhen burim i sëmundjeve dhe epidemive;
- Tjetërsojnë peisazhin;

6.7. ZONAT PROBLEMATIKE TË NDOTURA, "HOT SPOT"-ET.

Një problematikat e ndotjes mjedisore është krijimi i zonave problematike të ndotjes që njihen si Hot Spot. Për shkak të gjenerimit në rritje të prodhimit të mbetjeve të ngurta dhe depozitimi i pakontrolluar i tyre kryesisht me origjinë industriale, urbane, bujqësore, etj janë krijuar zona të ndjeshme mjedisore. Praktikisht zonat më problematike ndodhen atje ku përqëndrimi i popullsisë është më i lartë, pra kryesisht në zonat urbane, pra qytete, kështu si pika më të ndjeshme të ndotjes mjedisore nga ky proces vlerësohet vend grumbullimi i mbetjeve urbane të qytetit Prrenjasit. Kjo është e lidhur me:

- a. Së pari mbetjet urbane të gjeneruara nga aktiviteti familjar apo shërbimet sociale të cilat kanë ngarkesë mekanike, kimike, fizike, bakteriologjike, organike, etj
- b. Së dyti mbetjet me origjinë spitalore të cilat përbajnë përpos elementeve të zakonshëm edhe mbetje profesionale apo kirugjikale që ngarkesës fizike të tyre i shtojnë potencën dhe aktualitetin e infeksioneve të ndryshme.
- c. Së terti Mbetjet industriale dhe ndërtimore përbëjnë një burim në rritje aktualisht. Kjo është e lidhur me shtimin e veprimtarive industriale dhe ndërtimore të cilat karakterizohen nga gjenerimi i mbetjeve me ngarkesë fizike dhe me ngarkesa kimike specifike (lëndë kimike, solucione, kimikate, përbatje elementesh kimikë, etj) të konsiderueshme çka krijon premisa për zhvillime procesesh agresive me emetime ajrore, infiltrime tokësore dhe nëntokësore, ndotje ujore sipërfaqesore dhe nëntokësore, me krijimin e aromave të pakëndshëme, etj.

Këto mbetje në mënyrën e grumbullimit, transportit, depozitimit dhe trajtimit të tyre krijojnë zona me ndjeshmëri mjedisore dhe komunitare të lartë. Praktikisht depozitimi i tyre është problematik sepse:

- a. Sipas studimit të realizuar rezulton se banorët e qyteti të Prrenjasit gjenerojnë një sasi të konsiderueshme mbetjesh të ngurta të vlerësuar në 395kg/banor/vit, duke gjeneruar 3 300 000 kg/vit, vlerësuar me numrin e popullsisë.
- b. Pozicioni gjeografik dhe hidrologjia e zonës, ku qyteti është pozicionuar midis maleve dhe aftësia ujëmbajtëse e zonës sidomos e fushës së Domosdovës, ku gjendet dhe një nga rezervuarët më të mëdhenj ujëmbledhës, nuk favorizojnë aspak mundësinë e grumbullimit dhe depozitimit spontan apo dhe të trajtimit në një pikë landfilli.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- c. Regjimi klimatik i zonës me reshje të shumta dhe intesive mundëson zhvendosje mekanike dhe krijimin e rrjedhjeve me ngarkesë që kalojnë me infiltrim në strukturën e tokës duke tjetërsuar parametrat fiziko-kimik të saj por dhe të ujrale nëntokësore.
- d. Mbetjet e ekspozuara në vendgrumbullim tërheqin shpendët që ushqehen me to, shpesht tufa shpendësh që sëç dihet përmbytje shumë krimba zorrësh, një numër të madh baktere fekalesh koliform (*coliform*) dhe baktere kamfilobakter (*camphylobacter*), të cilat për një kohë të shkurtër mund të kontaminojnë burimet ujore. Evidencat sugjerojnë se shpendët, dhe jo ujërat e trajtuarë të kanalizimeve, janë përgjegjëse për kamfilobakterin në ujin e pijshëm dhe ujin për larje. Gjithashtu ekziston rreziku i infektimit të njerëzve nga Gripi i Shpendëve (*CDC Avian Influenza*). Këto zona gjithashtu tërheqin kafshët parazitare që mbartin sëmundje, përfshi minjtë e kanaleve, të cilët janë në vetvete transmetues të sëmundjeve. Prandaj janë të domosdoshme masat për reduktimin e ndikimeve nga shpendët dhe kafshët parazitare dhe më në përgjithësi rehabilitimi i vendgrumbullimit të mbetjeve në bashkinë e prrenjasit.
- e. Si pikë e ndjeshme e konsideruar në vlerësimin Mjedisor si Hot Spot janë minerat e Pishkashit, Katjelit dhe Prrenjas-fshat, Skroskës si dhe depozitimet sipërfaqësore të tyre tashmë të braktisura, të lidhura me teknologjinë shfrytëzuese, mënyrën e menaxhimin mjedisor dhe me pikë shkarkimin e inerteve. Praktikisht përbatja e lartë e mineralit të Cr, Fe, Ni, etj në dherat e depozituara jashtë instalimeve dhe mënyra e sistemimit të tyre krijon një faktor me impakt të ndjeshëm në regjimin faunistik dhe floristik të rrjedhjes së sipërme të lumit Shkumbin dhe të degëve furnizuese të tij. Fenomeni i depozitimit shoqëruar me regjimin klimaterik si temperatura të lartë, pakësimi i regjimit hidrik, shfrytëzimi i ujit për nevoja agrobujqësore etj, vlerësohen si faktorë me impakt shtues në gjendjen mjedisore nga aktiviteti në këto nyje.

6.7.1. Mbetjet ujore dhe ujrat e zeza

Komuniteti dhe shërbimet e aktiviteteve ekonomike, gjenerojnë mbetje ujore të patrjtura me tipologji të ndryshme:

- Mbetje ujore shtëpiake
- Mbetje ujore industriale
- Mbetje ujore sanitare

Problemi kryesor ka të bëj me sistemin e kanalizimeve dhe destinacioni përfundimtar i tyre. Secila tipologji mbetje e lëngët nuk i nënshtrohet paratrajtimi i burim por kalojnë direkt në sitemin e kanalizimeve, ndërkokë që ky rrjet jo vetëm nuk është i mirë por dhe kapaciteti i tij nuk i përgjigjet ritmit të ndryshimit demografik dhe aktiviteteve të instaluar. Ndërkokë që në zonat rurale trajtimi i mbetjeve ujore dhe ujrale të zeza nuk ekziston dhe shkarkimi i tyre bëhet me anë të gropave septike ose direkt në rrjedhje të lirë. Kjo krijon predispositë për infeksione të ndryshme.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

6.7.2. Toka dhe erozioni

Toka e zonës paraqet strukturë komplekse dhe me relieve variacionale nga fushore në kodrinore deri malore. Një pjesë e tyre janë rezultat i shpyllëzimeve të cilat tashmë kanë filluar të popullohen nga flora natyrale barishtore, shlkurrore dhe drunore. Ndërkoqë që një pjesë e mirë janë kthyer në vreshtari apo kultivuar me drurëfrutor autokton apo të introdiktuar.

Por krahas këtij fenomeni me impakt pozitiv, konstatohet çpyllëzime masive jo vetëm nga prerja por dhe mënyra e transportit duke hapur rrugë kalimi me rrëshiqje ç'ka ka rritur ndjeshëm erozioni dhe njëheraz pamundësi rigjenerimi të biodiversitetit duke kërcënuar seriozisht llojet endemike apo subendemike me status. Erozioni vepron në kundërshtim me ekilibrit natyror të ekosistemeve. Ky është i lidhur me mos mirëmbatjen apo dhe shkatërrimin e veprave me karakter inxhinierik e agronomik për parandalimin e erozionit sidomos në zonat hidrike dhe me pjerrësi të madhe, si dhe nga ndërtimi i HEC-ve në shtratin e lumenit Stravaj (7), Lingajca (2) dhe Bushtricë (7).

Në tërësinë e faktorëve që ndikojnë në fenomenin e erozionit sikurse janë faktorët klimaterike, tokësor, reliivi, vegjetacioni, etj, rezulton se faktori antropogen ka ndikuar së tepërmë i nedyshimin e mjedisit vegjetativ sidomos në zonat larg qendrave të banuara, në mos disiplinimin dhe menaxhimin e ujrave sipërfaqësore e nëntokësore, në mbishfrytëzimin e kullotave, në hapjen e rrugëve pa studime gjeologjike paraprake, etj.

Por një nga problematikat e konstatuara në bashkinë Prrenjas është dhe ndotja e tokës nga metalet si rezultat i shfrytëzimit të minierave.

Vlerësimi i ndotjes së tokës pranë objekteve industriale është realizuar nga QTTB-ja.

Sipas analizës rezulton se toka pranë minierës së Prrenjasit karakterizohet nga përqëndrim mbi nomën e lejuar të elementeve Pb, Ni, Cu, Cr, ndërsa Zn dhe Mn janë në kufinjtë e normave të lejuar.

Nr.	Burimet e ndotjes	Zn	Mn	Ni	Cr	C	Co	As	Pb	F
1	Kombinati Metalurgjik Elbasan	121.7	547.5	478.5	2.2	573.0	452.1	0.0	380.3	4.3
2	Uzina e Superforfatit Leac	159.5	780.6	271.5	2.7	359.8	75.9	0.0	290.0	2.2
3	Uzina e PVC -Vlorë	90.2	271.7	69.0	1.7	170.3	44.8	0.0	121.8	2.1
4	Uzina e Batterive Berat	117.1	286.5	70.2	1.3	189.0	49.0	1.0	98.3	1.3
5	Uzina e Plasmast Lushnje	114.6	147.8	73.4	1.2	184.9	41.5	0.9	81.2	1.3
6	Fabrika e Letrës Lezhë	162.5	925.0	335.8	1.8	207.5	78.0	0.0	109.8	1.9
7	Minera e Hekur-nikelt Pogradec	123.7	972.5	3237.1	1.8	329.2	468.7	0.0	398.7	5.1
8	Minera e Hekur-nikelt Prrenjas	118.2	888.2	3455.7	2.0	329.4	467.8	0.0	390.2	6.3
9	Minera e Kalmashit Kukës	299.0	619.0	474.0	3.0	342.0	342.0	0.0	205.0	3.0
10	Uzina e bakrit Kukës	272.3	588.7	447.7	2.3	319.7	307.0	0.0	234.0	2.9
11	Uzina e ferrochromit Burnel	51.3	294.1	306.8	2.6	684.6	187.6	0.0	259.3	2.5
12	Uzina e Piletrave Azotike Fier	90.7	178.3	74.1	1.0	189.7	44.8	1.0	93.1	2.0
	Umitet e lejuara	300	1000	75	3	200	140	1.5	300	20

Tabela 13. Ndotja e shkaktuar nga miniera e Hekur Nikelit (sipas vlerësimit Mjedisor, MM)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Një tjetër fenomen i konstatuar është fragmentarizimi i tokës dhe usurpimi i tokës aktive për sipërfaqe ndërtimi banese apo çdo lloj objekti tjetër me karakter ekonomik apo depozitues (magazina).

6.7.3. Mjedis biologjik.

6.7.3.1. Biodiversiteti, fauna, flora, ekosistemet dhe pyjet.

Sikurse është përmendur më lart territori i bashkisë së Prrenjasit është shumë i pasur në mjedis biologjik. Problematika e hasur ka të bëj me mënyrën e menaxhimit, shfrytëzimit të natyrës dhe krijimit të ballancave të qëndrueshme. Praktikisht konstatohet një shfrytëzim pa kriter madje i tejskajshëm i pyjeve në zonë e Stravajt, ndërhyrje drastike në regjimin hidrik të lumenjëve duke devijuar gati në 100% të totalit ujëmbajtës për në veprat hidrike të ndërtuara përkatesiht në lumin Stravaj (7), Lingajca (2) dhe Bushtricë (7) (kujtojmë se 33% e regjimit ekzistues ujor nuk duhet prekur), por dhe koha e shfrytëzimit në ditë pune vjetore. Kjo ka sjellë pasoja të rënda për mjedisn biologjik (florën dhe faunën akuatike). Problematike paraqitet biodiversiteti i lumit Shkumbin për shkak të mënyrës së shfrytëzimit dhe depozitimit të inerteve, derdhjeve urbane, bujqësore dhe industriale të kontaminuara të cilat modifikojnë parametrat fiziko-kimik dhe mikrobiologjik të trupit ujor duke kërcënuar ekosistemet ujore dhe lloje të caktuara sikurse është trofta e malit. Vlen të konstatojmë gjendjen e rrapishtes përgjatë rrjedhjes së lumit Shkumbin ku gati 12-15% e drurëve ekzistues kryesisht me moshë të madhe janë tharë.

Për shkak të mungesës së informacionit, mos zbatimit të ligjit impakt të ndjeshëm negativ ka pësuar gjatë këtyre viteve dhe zona e mbrojtur e parkut të Shebeneik - Jabllonicë ku është ndërhyrë me prerje, shfrytëzim dhe kontaminim të liqeneve akullnjajore, me dëmtim apo grumbullim pa kritere shkencore të florës karakteristike dhe specifike të zonës, me gjuetinë e paligjshme në kohë dhe lloje duke kërcënuar ekzistencën e disa llojeve të gjitarëve që vlerësohen në vetëm disa ekzemplarë. Megjithatë duhet të theksojmë se ka një trend ndryshimi të lidhur kryesisht me biologjinë e kultivuar qoftë bujqësore, pemtari, vreshtari, etj, por njëkohësisht ka filluar organizimi për një mirëmenaxhim të zonave të mbrojtura apo specieve mbi bazën e shërbimit të njësisë së mbrotjes së zonave të mbrojtura.

7. KORNIZA LIGJORE E PLANIT TË PËRGJITHSHËM KOMBËTAR.

PPK është pjesë e Sistemit të Integruar të Planifikimit (SPI) dhe harmonizohet me proceset kryesore që orjentojnë vendimmarrjen për përcaktimin e drejtimeve strategjike dhe shpërndarjes së burimeve.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Shtrirja për një periudhë 15 vjeçare e kornizave orientuese të PPK dëshmon për rëndësinë e këtij dokumenti në sigurimin e një zhvillimi afatgjatë e cilësor të territorit përmes harmonizimit të dokumentave më të rëndësishëm ekonomikë e politikë të vendit.

Plani i Përgjithshëm Kombëtar (PPK) "Shqipëra 2030", vjen si detyrim për zbatimin e kësaj kornize ligjore ku edhe përcaktohet si dokumenti referues i detyrueshëm për të gjitha planet që hartohen në Republikën e Shqipërisë.

Në nenin 16 të ligjit Nr. 107/2014 "Per Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit", i ndryshuar, përcaktohet:

1. Plani i Përgjithshëm Kombëtar përcakton kuadrin referues të detyrueshëm për të gjitha planet që hartohen në Republikën e Shqipërisë.
2. Objektivat e Planit të Përgjithshëm Kombëtar të Territorit janë:
 - a) përcaktimi i parimeve dhe i drejtimeve për një zhvillim të qëndrueshëm e të balancuar të territorit;
 - b) krijimi i kushteve territoriale për zhvillimin rajonal;
 - c) drejtimi i krijimit dhe zhvillimit të infrastrukturës publike kombëtare;
 - ç) krijimi i kushteve për ruajtjen e ekosistemeve, biodiversiteteve, burimeve natyrore mbi e nën tokë dhe të pasurisë natyrore e kulturore, balancimi i efekteve të sistemeve të banimit e veprimtarive ekonomike dhe mbrojtja e zhvillimi i sipërfaqeve të gjelbra e sipërfaqeve të tjera të kultivueshme;
 - d) orientimi i objektivave për planifikimin rajonal, ndërvendor e vendor;
 - dh) bashkërendimi i punës, harmonizimi dhe orientimi i objektivave sektoriale të zhvillimit me efekt në territor;
 - e) përputhja me orientimet dhe udhëzimet e dokumentit të perspektivës europiane për zhvillimin hapësinor.

7.1. OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME

Objektivat e Planit të Përgjithshëm Kombëtar bazohen në objektivat e planifikimit të qëndrueshëm të dokumentave më të rëndësishëm të planifikimit European si Axbenda Evropiane e Territorit 2020, Strategjia Evropa 2020 , Vizioni Territorial i Evropës 2050 , etj.

7.1.1. Objektivat strategjikë të PPK:

- I. Integrimi shumëdimensional në kontekstin european;
- II. Krijimi dhe forcimi i një pozite ekonomike të fortë dhe konkurruese të Shqipërisë në rajonin e Ballkanit dhe të Mesdheut;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- III. Sigurimi i integritetit fizik dhe territorial të peizazhit historik, kulturor, natyror dhe urban në të gjithë territorin shqiptar;
- IV. Rritja dhe përmirësimi i cilësisë së jetës për njerëzit, duke promovuar rritje ekonomike, eliminuar pabarazitë hapësinore, duke hequr barrierat e aksesit në ekonomi, infrastrukturë dhe dije.
- V. Promovimi i të “drejtës për qytetin”
- VI. Krijimi i bazave për zhvillim rajonal

7.1.2. Objektivat Specifikë të planit të Përgjithshëm Kombëtar

Që burojnë nga Ligji nr. 107, datë “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, i ndryshuar janë:

- a) përcaktimi i parimeve dhe i drejtimeve për një zhvillim të qëndrueshëm e të balancuar të territorit;
- b) krijimi i kushteve territoriale për zhvillimin rajonal;
- c) drejtimi i krijimit dhe zhvillimit të infrastrukturës publike kombëtare;
- ç) krijimi i kushteve për ruajtjen e ekosistemeve, biodiversiteteve, burimeve natyrore mbi e nën tokë dhe të pasurisë natyrore e kulturore, balancimi i efekteve të sistemeve të banimit e veprimtarive ekonomike dhe mbrojtja e zhvillimi i sipërfaqeve të gjelbra dhe sipërfaqeve të tjera të kultivueshme;
- d) orientimi i objektivave për planifikimin rajonal, ndërvendor e vendor;
- dh) bashkërendimi i punës, harmonizimi dhe orientimi i objektivave sektorial të zhvillimit me efekt në territor;
- e) përputhja me orientimet dhe udhëzimet e dokumentit të Perspektivës Europiane për Zhvillimin Hapësinor.

7.1.3. Objektivat e planit të Përgjithshëm Vendor

Në nenin 20 të ligjit Nr. 107/2014 "Per Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit", i ndryshuar, përcaktohet:

1. Objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) janë:

- a) balancimi i nevojave dhe interesave kombëtarë e vendorë për zhvillimet në territor;
- b) krijimi i kushteve për një zhvillim të qëndrueshëm në territor dhe sipas parimeve të këtij ligji;
- c) drejtimi i zhvillimit të sistemeve të banimit e sistemeve të tjera të ndërtueshme;
- ç) rregullimi i përdorimeve të tokës, intensitetit e shtrirjes së ndërtimit në sistemet natyrore, bujqësore dhe urbane të territorit;
- d) planifikimi i programeve dhe masave për të garantuar rigjenerimin urban, mbrojtjen e mjedisit dhe zhvillimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, të tokës së kultivueshme, peizazheve dhe hapësirave të gjelbra;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

dh) rregullimi i vendndodhjes dhe programeve për infrastrukturat publike dhe shërbimet publike, sipas këtij ligji;

e) rregullimi i ruajtjes, përdorimit dhe, sipas rastit, mbarështimit të zonave të mbrojtura natyrore dhe historike, sipas kërkesave të legjislacionit në fuq;

2. Plani i Përgjithshëm Vendor zbatohet nëpërmjet planeve sektoriale, planeve të detajuara vendore dhe lejeve të zhvillimit

7.2. VIZIONET PRIORITARE TË BASHKISË PRRENJAS.

1. Zhvillimi i industrisë dhe kryesisht drejtimit minerar, në nxjerrjen e mineraleve si kromi, hekur-nikeli. Duke qënë se kjo ka qënë edhe arsyja e themelimit të qyteti të Prrenjasit, bashkia synon që këtë sektor ta zhvillojmë përsëri;
2. Zhvillimi i turizmit malor. Në territorin e bashkisë ka resurse të mëdha natyrore, për këtë synohet që edhe kësaj pjese ti jepet zhvillim. Vlejnë për tu përmendur: Rezervati Natyror Shebenik - Jabllanicë, Zona e Ahishteve në fshatin Rrajcë dhe shumë monumente kulturore të ndryshme. Është gjithashtu edhe një zonë me vlera historike;
3. Shihet me prioritet drejtimi blegtoral dhe ai bujqësor, duke krijuar hapësitrat e nevojshme dhe përkrahjen e duhur të fermerëve që përbëjnë rreth 60% të shoqërisë;
4. Shfrytëzimi i burimeve ujore, duke përmendur këtu si rast të veçantë burimin e ujit të pijshëm të Qaf - Thanës.
5. Riaktivizimi i linjës hekurudhore, si një korridor kryesor për lëvizjen e mallrave dhe transportit publik duke ndjekur kështu edhe orjentimet dhe parashikimet e Planit të Përgjithshëm Kombëtar;
6. Krijimi i qëndrës logistike në qytetin e Prrenjasit, si një nyje kryesore për të lidhur Shqipërinë me vendet kufitare si: Republika e Maqedonisë.
7. Zhvillimi dhe krijimi i mundësisë për arsimin profesional. Duke parë të nevojshme përgatitjen e profesionistëve për jetësimin e zonës industriale.
8. Prioritet do të ketë edhe strehimi i të gjithë personave në nevojë. Ndërtimi i qëndrave sociale të banimit;
9. Së fundmi, krijimi i një identiteti të qyteti për zhvillimin urbanistik dhe zhvillimin e territorit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Tabela nr.14. Lidhja midis Projekteve Strategjike të parashikuar në Planin Strategjik dhe objektivave të Planit të Përgjithshëm Kombëtar.

Projektit Strategjike	Objektivat e përgjithshme	"Planifikimi dhe zhvillimi i territorit	OBJEKTIVAT E PLANIT TË PËRGJITHSHËM KOMBËTAR					
			Politikat	Sistemi Urban	Sistemi Naturor	Sistemi Bujqësor	Sistem Ujor	Sistemi Infrastruk turor
01.U	✓	✓	✓	✓				
02.U	✓	✓	✓	✓				
03.U	✓	✓	✓	✓				
04.U	✓	✓	✓	✓				
05.N	✓	✓	✓	✓	✓			
06.N	✓	✓	✓		✓			
07.N	✓	✓	✓		✓			
08.A	✓	✓				✓		
09.A	✓	✓				✓		
10.Ë	✓	✓					✓	
11.I	✓	✓	✓					✓
12.I	✓	✓	✓					✓
13.I	✓	✓	✓					✓

7.3. SKENARËT E ZHVILLIMIT

SKENARI 00 siguron ruajtjen e gjendjes aktuale të territorit, pa ndërhyrje strukturale strategjike në relief.

Për elementet e Sistemit Urban, parashikohet eskluzivisht ndërhyrja në brendësi e zonës urbane ekzistente, veçanërisht në zonat e braktisura dhe në brendësi të zonave të konsoliduara, bazuar në cilësinë e ndërtimit dhe efikasitetit të ulët të energjisë. Në mënyrë të ngjashme në lidhje me komponentin e sistemit infrastrukturor nuk janë parashikuar ndërhyrje të mëtejshme, perveç mirëmbajtje dhe përmirësim të rrjetit ekzistues.

Rizhvillimi i sektorit të ndërtimit dhe të energjisë, bëhet kështu motorri dhe parakushti për densifikimin e strukturës urbane. Ndërhyrjet e reja, perveç ndërhyrjeve të mirëmbajtjes të strukturave të ndërtimive urbane ose transformimit të zonave të braktisura, parashikojnë mundësinë e rritjes së potencialit për ndërtim në krahasim me indekset ekzistuese, që do të realizohen në këto njësi ose do të transferohen në zona të tjera të lira të përfshira brënda perimetrit urban.

Për Sistemin Bujqësor, nuk janë parashikuar ndërhyrje infrastrukturale në zonë apo jashtë saj.

Për elementin e Sistemit Naturor nuk janë parashikuar ndërhyrje infrastrukturale në zonë për një shfrytëzim të qëndrueshëm të burimeve të peizazhit dhe pyjeve.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Për elementet e Sistemit Ujor nuk janë parashikuar ndërhyrjet e rizhvillimit dhe rritja e burimeve ujore kryesore të mjedisit dhe peizazhit, veçse ai i prodhimit.

Rritja e qytetit Vëllimet e produhuara nga përmirësimi cilësor i ndërtesave densifikojnë sistemin urban; ndërtesat më të degraduara mund të zëvendësohen në tërsi në ndërtesa të reja miqësore me mjedisin, në përputhje me treguesit lokal. Pesha e përfitimeve përcaktohet në përpjestim me vëllimet ekzistuese dhe në raport me përmirësimë mjedisore dhe energetike

SKENARI 01 parashikon maksimizimin e zonave të transformimit dhe zonave në rritje brenda dhe jashtë perimetrit të qytetit të konsoliduar, si ato banuese ashtu edhe ato prodhuese me një sistem, të përqendruar fuqishëm tek infrastruktura lidhëse.

Objektivi i këtij skenari është rimëkëmbja e sistemit të përgjithshëm urban, dhe zgjidhja e gjendjes kritike lokale. Për të bërë sa më të qëndrueshme ndërhyrjet e parashikuara *skenari parashikon zbatimin në fazë dhe ecurinë e kohës*.

Periodikisht është përcaktuar një sasi volumetrike ndërtimi që është ndarë në bazë të tendencave demografike, sipas kërkesës për ndërtim, etj, në përputhje me objektivat dhe performancës minimale të kërkuar.

Në mënyrë të ngjashme, në lidhje me komponentin e sistemit infrastrukturor janë parashikuar ndërhyrje të mëtejshme përvçe se, mirëmbajtjes dhe përmirësimi të rrjetit ekzistues.

Në **Sistemin Bujqësor**, janë planifikuar ndërhyrje në infrastrukturën e zonës dhe veçanërisht në integrimin dhe zgjerimin e strukturës ekzistuese.

Për komponentin e **Sistemit Natyror** janë parashikuar ndërhyrje infrastrukturore në këto hapësira ose veçanërisht për shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve të peizazhit dhe pyjeve. Për komponentin e **Sistemit Ujor** janë parashikuar ndërhyrje për rizhvillimin dhe vlerësimin e burimeve ujore të mjedisit dhe peizazhit, si dhe ato ne lidhje me prodhimin.

Rritja e Qytetit. Vëllimet e reja janë të vendosura në hapësirat e transformimit të parakohshëm, ku bëhet i mundur krijimi i një sistemi të përshtatshëm të infrastrukturës dhe paralelisht bonifikimi i zonave të degraduara dhe mbushja e hapësirave ekzistuese urbane bosh.

Politikat shoqëruese. Zgjerimi i hapësirës së ndërtuar lejon forëcimin e pikave të saj qëndrore, rikualifikimin e hapësirave urbane dhe ndërtimin e vendbanimeve të reja me teknika moderne.

SKENARI 02 parashikon maksimizimin e ndërhyrjeve me karakter ekologjik ambiental dhe ka për qëllim përmirësimin e sistemit urban dhe ambiental në tërsi, në mënyrë të veçantë me qëllim të zvogëlimit të presioneve antropike, duke favorizuar rigjenerimin e ndërtesave në një sistem me performancë më të mirë të energjisë.

Këto ndërhyrje, sjellin një përmirësim të përgjithshëm të bilancit të ekosistemit dhe mund të zbatohen gjithashtu edhe në zonat e gjelbra. Në veçanti, çdo veprim i rigjenerimit të ndërtesave dhe trashëgimisë së sistemit urban është i barabartë me një bonus volumetrik (kompensimi i

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

vëllimit) që nuk mund të ndërtohet në të njëjtin vend, por i zhvendosur brenda zonave të transformimit të jashtëm.

Të drejtat e zhvillimit të zonave të transformimit janë të lidhura me politikat e rigjenerimit urban të hapësirës së ndërtuar. Ndërhyrjet e testuara sizmike dhe të efikasitetit të energjisë gjenerojnë indekset volumetrike për ti lëvizur në zonat e pazhvilluara në brendësi. Në veçanti:

- Proçeset e rigjenerimit të energjisë të ndërtesave ekzistuese.
- Transferimi në Bashki të hapësirave për shërbime publike
- Zhvendosja e ndërtesave nga zonat me rrezik hidrogjeologjike

Në mënyrë të ngashme, për sa i përket sistemit komponent infrastrukturor, janë planifikuar përmirësime të rrjetit aktual, në veçanti, për sa i përket lidhjes së brendshme midis qyteteve dhe fshatrave dhe drejt bashkive fqinje.

Për komponentin e Sistemit Bujqësor janë planifikuar ndërhyrje infrastrukturale në këtë sistem dhe duke vënë theksin në integrimin dhe zgjerimin e strukturës ekzistuese.

Për komponentin e Sistemit Natyror janë planifikuar ndërhyrjet infrastrukturale në zonë ose specifike për shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve të peizazhit dhe pyjeve.

Për komponentin e Sistemit Ujor janë planifikuar rizhvillimi dhe vlerësimi i burimeve ujore nga ana e mjedisit dhe e pejzazhit.

Rritja e Qytetit. Zonat e transformimit kanë një potencial ndërtimi që mund të zhvillohet vetëm me ndërhyrjet e rigjenerimit urban. Qyteti rritet me një sistem të dyfishtë që në njérën anë ndërhyrjeve të zonën e ndërtuar dhe nga ana tjetër konsiston në mbushjen e zonave të brëndshme bosh, me përjashtim të zgjerimit ne hapësirat e zonave të gjelbra. Në veçanti, zonat e ndërhyrjeve të brëndshme, përgjegjëse për akomodimin e volumit të kompensimit, do të duhet të janë të pajisura me indeksin e dyfishtë, e para paraqet kuotën e vëllimit të hapësirës, dhe e dyta vlerëson volumin që duhet të fitohet nga proçeset e rigjenerimit dhe organizimit territorial. Realizimi i ndërhyrjeve në hapësirën e transformimit të brendshëm është subjekt i arritjes së indeksit maksimal.

Politikat shoqëruese. *Riperteritura urbane lejon shtrirjen e kontrolluar të hapësirës së ndërtuar dhe lejon konsolidimin e saj në zonat qendrore.* Krijimi i hapësirave urbane të reja për komunitetin bën të mundur kualifikimin e sistemit urban dhe shërbimeve urbane. Në veçanti, në zonat e prekura nga transformimi, dhe me kufizime hidrogjeologjike, parashikohet mundësia e transformimeve që synojnë realizimin në përputhje me kërkesat mjedisore dhe llojin e strukturave që mund të minimizojnë çdo risk, që ka te bëjë me përmbytjet

Politikat shoqëruese. Kursimi i krijuar, nga ndërhyrjet e koordinuara mbi ndërtesa, gjeneron burime për rizhvillimin e përgjithshëm të sistemit urban dhe hapësirave publike. Zonat jashtë atyre të ndërtuara ekzistuese, nuk parashikohet të ndërtohen, dhe kontribuojnë në përmirësimin ekologjik të zonës urbane, duke favorizuar një ekuilibër ekosistemik më të mirë të territorit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

7.3.1. ANALIZA SWOT KRAHASIMI SKENARET 0, 1, 2.

Analiza Swot e Skenarëve Zhvillimore

PIKAT E FORTA	PIKAT E DOBETA
SISTEMI URBAN SKENARI 0 - SKENARI 1 <i>Përmirësimi i një strukture te vendbanimeve të konsoliduara ne të cilat dallohen kufijtë dhe disfunkzionet.</i> <i>Përmirësimi i shërbimeve publike dhe private jo efikas dhe modern.</i> SKENARI 2 <i>Lehtësimi i presionit të vendbanimeve Vendbanimet dhe zonat urbane të konsoliduara</i>	SISTEMI URBAN: SKENARI 0 Mungesa e investimeve në sektorin industrial, në zonën urbane dhe infrastrukturës dhe të shërbimeve si të tipit publik dhe atij privat. SKENARI 1 <i>Rritja e e presionit te vendbanimeve, sasia e fondit banesor të papërdorur.</i> SKENARI 2 Mungesa e investimeve si në industrinë e ndërtimit dhe industriale
SISTEMI NATYROR SKENARI 0 - SKENARI 1 - SKENARI 2 <i>Ulja e procesit së ndotjes së burimeve mjedisore</i> <i>Maksimizimi i vlerave mjedisore, peizazhit, ekologjike dhe natyrore</i>	SISTEMI NATYROR: SKENARI 0 Vazhdimi i procesit të ndotjes së burimeve mjedisore SKENARI 1 <i>Rritja e procesit të ndotjes së burimeve mjedisore</i> SKENARI 2 Mungesa e një sistemi të organizuar të mjedisit të qëndrueshëm urban dhe natyror. Mungesa e investimeve
SISTEMI BUJQESOR SKENARI 0 - SKENARI 1 <i>Mbajtja e konsoliduar dhe e përhapur e ekonomisë bujqësore.</i> SKENARI 2 <i>Forcimin e ekonomise bujqësore se përhapur e te konsoliduar.</i>	SISTEMI BUJQESOR: SKENARI 0 <i>Aktiviteti bujqësor me cilësi, por pa një organizim dhe një strukturë eficente</i> SKENARI 1 <i>Aktivitetet bujqësore cilesore, por pa një organizim dhe një strukturë efikase</i> SKENARI 2 -

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>SISTEMI UJOR</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 2</p> <p><i>Lehtësimin e presionit të vendbanimeve mbi rrjetin e shpërndare dhe të dendur hidrografik.</i></p>	<p>SISTEMI UJOR:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Vazhdimi i procesit të ndotjes së burimeve ujore.</p> <p>SKENARI 1</p> <p>Rritja e ndotjes së burimeve ujore</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Mungesa e një sistemi të organizuar të mjedisit të qëndrueshëm urban dhe sektorin ujor. Mungesa e investimeve.</p>
<p>SISTEMI INFRASTRUKTUROR</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <p><i>Përmirëson vendndodhjen strategjike të qytetit dhe njësive të mëdha.</i></p> <p>SKENARI 2</p> <p><i>Lehtesimi i presionit të vendbanimeve në mjedis</i></p>	<p>SISTEMI INFRASTRUKTUROR:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Kushtet strukturore të infrastrukturës së komunikimit dhe qasja e nivelit të ulët.</p> <p>SKENARI 1</p> <p><i>Rritja e presionit të vendbanimeve dhe infrastrukturës në mjedis.</i></p> <p>SKENARI 2</p> <p><i>Mungesa e investimeve në sektorin e infrastrukturës .</i></p> <p><i>Rruajtja e një pozicioni të prapambetur dhe rritja në nivelin e përjashtimit.</i></p>

MUNDËSIA	RREZIKU
<p>SISTEMI URBANE:</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <p><i>Rikualifikimi dhe vlerësimi i qendrës së qytetit dhe i qendrave të njësive administrative.</i></p> <p>SKENARI 2</p> <p>Shfrytëzimi i zonave të prodhimit / artizanale ekzistuese dhe përmirësimin e zonave ekzistuese ose të braktisura.</p>	<p>SISTEMI URBANE:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Reduktimi i mëtejshëm i cilësisë së qendrave urbane dhe vendeve publike si te qendrat më të mëdha edhe tek fshatrat. Rritja e papunësisë.</p> <p>SKENARI 1</p> <p>Nevojë për të rritur investimet e duhura.</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Reduktimi i mëtejshëm i cilësisë së qendrave urbane dhe vendeve publike</p> <p><i>Rritja e degradimit e lidhur me vendet e lira dhe aktivitetet që nuk janë në përdorim (degradimi territorial dhe ekonomik).</i></p> <p>Rritja nivelet e papunësisë</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>SISTEMI NATYRORE:</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 2</p> <p>Potenciali turistik për zonën kodrinore dhe për zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm</p> <p>Potenciali i lidhur me vlerat mjedisore, të pranishme, natyrore dhe ekologjike.</p>	<p>SISTEMI NATYRORE:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Rritja e nivelit të ndotjes që krijohet nga aktivitetet industriale, aktivitetet minerare dhe kushtet e florës dhe faunës.</p> <p>SKENARI 1</p> <p><i>Rritja e presionit të infrastrukturës dhe te vendbaneve në mjedis.</i></p> <p>SKENARI 2</p> <ul style="list-style-type: none"> -
<p>SISTEMI BUJQESOR:</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <p>Shfrytëzimi i aktiviteteve të larmishme dhe të specializuara bujqësore.</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Zhvillimi i aktiviteteve bujqësore në një nivel të integruar me përmirësimin e njëkohësishem të niveleve të prodhimit.</p>	<p>SISTEMI BUJQESOR:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Rritja e nivelit të prapambetjes dhe rënia e prodhimtarisë të zonave bujqësore.</p> <p>SKENARI 1</p> <p>Ruajtjen e niveleve të prapambetjes dhe rënia e prodhimtarisë të zonave bujqësore.</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Rritja e nivelit të prapambetjes dhe rënia e prodhimtarisë të zonave bujqësore.</p>
<p>SISTEMI UJOR:</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>SKENARI 2</p> <p>Rizhvillimi i rrjetit lumor dhe rritja e burimeve ujore (përmirësimin e niveleve të të peizazhit dhe të ndotjes)</p>	<p>SISTEMI UJOR:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Ruajtja e nivelit të ndotjes së sistemit të lumbit për shkak të aktiviteteve të njeriut dhe hedhjes se mbeturinave</p> <p>SKENARI 1</p> <p>Rritja e nivelit të ndotjes në sistemin e lumbit për shkak të aktiviteteve të njeriut dhe hedhjes së mbetjeve</p> <p>SKENARI 2</p> <ul style="list-style-type: none"> -
<p>SISTEMI INFRASTRUKTUROR:</p> <p>SKENARI 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p>SISTEMI INFRASTRUKTUROR:</p> <p>SKENARI 0</p> <p>Mbajtja e një pozicion të prapambetur dhe rritja e</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>SKENARI 1</p> <p>Forcimi së aktiviteteve të ndërlidhura dhe lidhjet me Elbasanin dhe lidhjet kombëtare. Investime.</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Riperdorimi i rrjetit hekurudhor dhe përmirësimi i infrastrukturës ekzistuese rrugore.</p>	<p>nivelit të përjashtimit.</p> <p>SKENARI 1</p> <p>Ka nevojë për për investime.</p> <p>SKENARI 2</p> <p>Mungesa e investimeve në sektorin e infrastrukturës Mbajtja e një pozicion të prapambetur dhe rritja e nivelit të perjashtimit.</p>
--	--

7.3.2. Bashkërendimi midis skenarit Zero dhe fushave të veprimit dhe të vlerësimit të objektivave të VSM.

Skenari (Alternativa) zero nënkupton një situatë pothuajse të ngjashme me gjendjen aktuale në të gjitha parametrat mjedisor dhe zhvillimor të bashkisë Prrenjas, madje në përketësimin e disa treguesëve. Kjo është e lidhur qoftë me sistemin urban, sitemin e infrastrukturës, sistemin ujor, sistemin natyrore dhe atë bujqësor të zhvillimit, por njëkohësisht me komponentët e mjedisit dhe mundësinë për të siguruar një shvillim të qëndrueshëm, sikurse është përdormi i tokës, ruajta dhe zhvillimi i Biodiversitetit, menaxhimin e pyjeve, menaxhimi i mbetjeve urbane, ruatja e trashëgimisë natyrore, kulturore, historike, ruatjen e peisazhit, kontrollin e ndotjes së ajrit dhe të nivelit të zhurmave akustike në normat e kërkua nga legjislacioni bashkëkohor, në mundësinë e krijimit të aseteve dhe përfitimeve për popullsinë.

Zhvillimi i deritanishëm i Bashkisë (megjithëse njësi administrative e rikonceptuar shumë vonë) është karakterizuar nga plane studimore të pjeshme, të pa harmonizuara dhe jo me konteks mjedisor, por 25 vitet e fundit kaotizmi është prezent dhe nuk krijon qëndrueshmëri zhvillimi social-ekonomik, urban, infrastrukturor dhe mjedisor të hapësirës teritoriale të Bashkisë.

Efekti mjedisor i këtij skenari përbëlidhet në këto pasoja:

MJEDISI TOKËSOR	Objektiva të VSM që impaktohen negativisht
Pritet përkeqësim për shkak të arsyeve të mëposhtme:	I.6;
☐ Intesifikimit të kultivimeve dhe përdorimit të madh të plehrave kimike e pesticideve	I.5;
☐ Hedhjes së pakontrolluar të mbetjeve dhe të produkteve të punimeve	I.7; II.1;
☐ Shtimi i qarkullimit në njësi sipërfaqe dhe njësi kohore me shtim të	II.2; II.4;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>ndotjes së tokës.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Rezikut prej përmbytjeve ☐ Erozionit ☐ Fragmentarizimi 	III.6; IV.1; IV.3;
CILËSIA E AJRIT	
<p>Priten përkeqësimë për shkak të:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Përdormit të automjeteve të vjetra. ☐ Shtimit të sasisë së automjeteve që do të jenë në qarkullim jashtë kushteve mjedisore. ☐ Shtimit të shkarkimeve në ajër për shkak të teknologjisë së mos djegjes së plotë. ☐ Shtimi i qarkullimit në njësi sipërfaqe dhe njësi kohore me shtim të ndotjes së ajrit. 	I.2; I.3; I.6 II.1; II.2; II.3; IV.1; IV.3; IV.5;
CILËSIA E TRUPIT UJOR	
<p>Pritet përkeqësim në cilësinë edhe sasinë e ujrale për shkak se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Shfrytëzimit të pakontrolluar të burimeve ujore për çfarëdolloj qëllimi komunitar (vaditje, industri, etj); ☐ Shtim të kërkeseve për ujë sidomos të pijshëm për shkak të zgjerimit në sektor primar e terciar. ☐ Ndotje të ujit për shkak të shkarkimeve të pakontrolluara të mbeturinave industriale, familjare, sanitare në lumin Shkumbin apo/dhe degët furnizuese të tij (Bushtricë). ☐ Ndotje e ujit për shkak të përdorimit të intesifikuar dhe të pakontrolluar të kimikateve bujqësore dhe pesticideve. ☐ Pamundësia e sigurimit të rrjetit funksional të mirëmbatjes së tokës dhe mos përmbytjen e saj. ☐ Mungesa e një rrjeti kanalizimesh të konceptuar funksional në lidhje me kapacitet gjeneruese të bashkisë 	II.3; II.4; III.1; III.2; III.3; III.4; III.5; III.6; IV.5.
CILËSIA E BIODIVERSITETIT	
<p>Përkeqësimi jo të jenë në rritje për shkak të:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Shfrytëzimit të pyjeve në mënyrë amatore dhe pa kriterë tekniko-inxhinierike; ☐ Prezenca në rritje e mundësisë së rënies së zjarreve ; ☐ Aplikimi i gjuetisë së paligjshme; 	I.1; I.2; I.3; I.4;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<ul style="list-style-type: none"> ☐ Shfrytëzimi kulloso i tejskajshëm; ☐ Rritja e ndjeshme e stresit mjedisor sidomos në zonat me rëndësi strategjike mjedisore; ☐ Krijimi i aksesit shfrytëzues ndaj natyrës pa kthim investimi me pasoj degradim deri në shtrerim të burimeve të rigjenerueshme; ☐ Presioni mbi specie, llojet me ndjeshmëri dhe rrezik zhdukje. 	I.5; I.6; 1.7; II.3; III.1; III.5; III.6;
MENAXHIMI I MBETJEVE	
<p>Pritet që të ruhet situata aktuale në menaxhimin e mbetjeve, shtim të sasisë së tyre dhe përkeqësim të impaktit mjedisor sepse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Mungojnë vend depozitime sanitare të tipit landfill, duke rritur shkarkimet ndotëse në tokë dhe ujë. ☐ Mungojnë impiantet e trajtimit të ujrale të zeza dhe mbetjeve ujore industriale duke mundësuar shtim të shkarkimit në tokë dhe ujra sipërfaqësore e nëntokësore. ☐ Shpërndarje sporadike të pakontrolluar të mbetjeve në hapësirën e territorit të bashkisë dhe në përbërsëve të njësive administrative (fshatrave) duke impaktuar negativisht peisazhin. ☐ Shtim të ndjeshëm të vëllimit fizik të mbetjeve për shkak të shtimit të konsumit shoqëruar me mungesë të veprimitarive ricikluese dhe kompostuese. 	I.2; I. 7; II.1; II.2; II.3; II.4; III.2; III.3; III.6;
CILËSIA E ZHURMAVE / NDOTJA AKUSTIKE	
<p>Pritet shtim të ndjeshëm të efekteve zanore sidomos në zonat me shtim të përqëndrimit të trafikut të automjeyteve sepse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Mungojnë projektet infrastrukturore rrugore për shpërndarje zonale të qarkullimit; ☐ Mungon planifikimi i qarkullimit sipas tipologjisë së automjetit dhe qëllimit të shërbimit, duke krijuar kaos në qarkullim dhe përqëndrim të zhurmave me impakt negativ mjedisor. ☐ Nuk aplikohen burime alternative, efikase dhe me ndotje minimale si transporti kolektiv, rrjeti hekurudhor, përdormi i biçikletave, etj. 	I.1; I.3; III.1; IV.3; IV.6;
NDIKIMI NË POPULLSI DHE ASETET E SAJ	
<p>Pritet që të ruhet situata aktuale sepse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ruhen kushtet natyrore jo atraktive për shkak të mungesës së infrastrukturës teknike e sociale; ☐ Pranisë së rrezikut nga fatkeqësi natyrore si erozion, përmbytje, etj për shkak të ndërtimeve të pakontrolluara dhe mungesës së 	I.1; I.2; I.3; I.4; I.7;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>projekteve mbrojtëse ndaj fenomeve natyrore.</p> <p>☐ Zhvillimi kaotik i urbanizimit me mundësi minimale ofrimi shërbimi komunitar.</p> <p>☐ Mos aplikimi i zhvillimeve me eficencë energjitetike dhe ndotje të reduktuar mjedisore.</p>	II.3; III.1; III.5; IV.1; IV.3; IV.4; IV.5; IV.6.
NDIKIMI NË PEISAZH	
<p>Pritet një pérkeqësim në vazhdimësi i peisazhit sepse:</p> <p>☐ Ka ndërtime të pakontrolluara dhe zhvillim të sektorit sekondar;</p> <p>☐ Mungesë në kuadrit të integruar institucional të mbrotjes së peisazhit;</p> <p>☐ Invadime sporadike dhe të pakontrolluara të tipologjive shkarkuese në mjedis;</p> <p>☐ Depozitime sporadike me impakt negativ në rritje për cilësinë e ajrit, tokës dhe ujit.</p>	I.5; I.6; II.3; III.1; III.5; III.6; IV.1; IV.6;
NDIKIMI NË TRASHËGIMINË KULTURORE/HISTORIKE	
<p>Pritet shtim i mundësisë së humbjes së këtyre elementeve për shkak se:</p> <p>☐ Mungesës së projekteve mirëmbajtëse dhe restauruese;</p> <p>☐ Mungesës së një kuadri institucional të integruar mirëfunktional dhe strik për menaxhimin e tyre;</p> <p>☐ Mungesës së mundësisë së atraksionit dhe burimit të mirëqënies social-ekonomike;</p> <p>☐ Mos krijimi i rrjetit të mirëmbatjes, evidentimit dhe krijimit të burimit të punësimit.</p>	I.4; I.5; II; III; IV.6;

7.3.3. Analiza e skenarëve 01 dhe 02.

Skenari 01 dhe skenari 02 janë pjesë e veprimit të grüpuit të punës të iniciuar sipas kërkesës së Bashkisë për realizimin e studimit në lidhje me hartimin e Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas 2015-2030.

Hartimi dhe miratimi nga strukturat përkatëse i PPV për Bashkinë Prrenjas parashikohet të ketë pritshmëri shumë të mira sepse:

- Zhvilluesit dhe ndërtuesit do të mund të zbatojnë projekte efikase dhe të qëndrueshme;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Qyjeti i Prrenjasit por dhe zonat rurale parashikohen të sistemohen nga nga nga pikpamja urbanistike, infrastrukturës, të mundësohet shtimi i sipërfaqeve të gjelbëruara, çlodhëse, argëtuese, mjediseve kulturore, edukuese e shëndetësore, etj;
- Toka të mund të mbrohet nga çdo lloj impakti negativ dhe krijimi i aksesit për të qenë më produktive;
- Mjedis i natyror mjaft i bollshëm dhe i larmishëm të bëhet pjesë e aksesueshme për komunitetit por dhe të zhvillohet dhe mbrohet;
- Mundësi krijimi akses punësimi duke shfrytëzuar burime ekzistuese alternative, ekonomike, të qëndrueshme dhe dinamike.
- Mundësi për përmirësim të cilësisë së jetesës duke shfrytëzuar burime në rritje të energjisë së rinovalueshme dhe me emetime minimale;
- Mundësi për të përmirësuar në mënyrë të ndjeshme treguesit e mjedisit që sigurojnë zhvillim të qëndrueshëm, afatgjatë, me rëndësi ekonomike.

PPV aplikon parime dhe modele zhvillimi të njoitura dhe aplikuara masivisht në vendet e BE, sikurse është koncepti policentrik, çka i ofron njerëve shërbime sa më pranë vend banimit dhe siguron efikasitet të gjithanshëm. PPV gjithashtu krijon mundësi zhvillimi ku aktor janë pushteti lokal, bizneset dhe komuniteti. Por njëheraz PPV e shikon zhvillimin hapësinor të Bashkisë të lidhur me cilësinë e mjedisit sikurse të ajrit, ujit, menaxhimin e mbetjeve, mbrotjen e natyrës, të peisazhit, trashëgimisë, etj duke propozuar projekte, masa konkrete për krijim parqesh, shtim të sipërfaqeve gjelbëruese, mbrotje të specieve, qarkullimi me biçikleta, etj, që mundësojnë përmirësimin dhe zgjerimin e parametrave apo treguesëve të tyre për një zhvillim të qëndrueshëm. Jo më pak i rëndësishëm në këtë proces vlerësimi dhe hartimi të PPV dhe të VSM ka qenë mendimi i publikut i përfituar nëpërmjet takimeve, prezantimeve, konsultimeve në fazat e punës përgatitore të raportit final të VSM.

Plani i Përgjithsëm Vendor i bashkisë është fokusuar në tre problematika kryesore që janë:

- A. Zhvillimi social ekonomik i infrastrukturës;
- B. Organizimi hapësinor i bashkisë dhe rikualifikimi i imazhit urban;
- C. Cilësia mjedisore dhe mbrojtja e territorit;

Për secilin prioritet në përputhje me sistemin kornizë të Planifikimit të territorit janë hartuar objektivat specifike të PPV për secilin nga 5 fushat e veprimit si dhe janë pasqyruar projektet konkrete që duhet të implementohen duke përcaktuar afatet kohore, vlerën financiare të përafërt, përfitimet e mundshme dhe ndikimet.

Lidhja midis objektivave të Përgjithshme Kombëtare dhe Projekteve Strategjike të Identikuara në Bashkinë Prrenjas.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Objektivat e përgjithshme	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i qëndrueshëm • Integrimi evropian i Shqipërisë • Forcimi i kushteve ekonomike dhe i konkurrencës • Ruajtja e peizazhit historike, kulturore, natyrore dhe urban • Rritja dhe përmirësimi i cilësisë së jetës së njerëzve
"Planifikimi i zhvillimi tokës"	<ul style="list-style-type: none"> • Rritja e qëndrueshme dhe e balancuar e territorit; • Kushtet territoriale për zhvillimin rajonal; • Krijimi dhe zhvillimi i infrastrukturës publike kombëtare; • Krijimi i kushteve për ruajtjen e ekosistemeve, biodiversitetit, burimeve natyrore, trashëgiminë natyrore dhe kulturore, • Bilanci i sistemeve të prodhimit të dy sektorëve ekonomikë, bujqësor dhe industriale e të tjerë; • Pajtueshmëria e zgjedhjeve dhe udhëzimet evropiane për zhvillimin e territorit.
Politikat	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura kryesor e dhe infrastruktura e transportit • Zhvillimi i infrastrukturës energjetike, diversifikimin dhe përdorimin e burimeve të rionvueshme • Dendësimi Urban dhe sistemi policentrik,përcaktimi i linjave të transmetimit, dhe qasjet • Sistemin e turizmit dhe promovimin e zonave dhe ku janë vlerat e peizazhit, trashëgimisë natyrore dhe trashëgimisë kulturore • Zhvillimi i sistemit të integruar të transportit që tregon integrimin intermodal dhe krijimin e sallave efikase dhe moderne, duke përfshirë përmes krijimit të HUB për menaxhimin e rrjedhjes (qendra logistike dhe lidhjet).
Sistemi Urban	<ul style="list-style-type: none"> • Struktura policentrike, dendësimi dhe hierarkia e Bashkive sipas Ndarjes Territoriale 2014. • Forcimi dhe zhvillimi i sektorëve të ekonomisë • Struktura rajonale e specializuar përgjatë vijave të zhvillimit dhe rritjes. • Përdorimi dhe menaxhimi intelligent i ekosistemeve urbane në veçanti në marrëdhëniet e tyre me rrugët ujore, energjinë dhe mbetjet ; • Ruajtja dhe përmirësimi i burimeve natyrore dhe trashëgimisë kulturore, në drejtim të përmirësimit dhe aktivizimit të këtyre aktivitetave në zonat urbane.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Sistemi Natyror	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i qëndrueshëm i sistemeve natyrore, mjedisit dhe eko-peizazhit të vlerave • Forcimi i turizmit dhe rritja e nivelit të shërbimeve • Përcaktimi i një rrjeti çiklistik dhe rrugëve që lejojnë qasjet me vlerat mjedisore, në peizazhet natyraliste të bukurisë së veçantë dhe gjithashtu në zonat e trashëgimisë historike dhe kulturore. • Zhvillimi i zonave malore dhe pyjore • Mirëmbajtjen dhe shtimi i siperaqeve te zonave natyrore të mbrojtura dhe zonat me vlera të mëdha.
Sistemi Bujqësor	<ul style="list-style-type: none"> • Rritja e efikasitetit të sektorit bujqësor në funksion të rritjes së konkurrencës së saj • Rritja, angazhimi dhe ndërhyrjet për sistemin e bujqësisë • Konsolidimi i sinergjive dhe vlerave e parë nga pikpamja bujqësore • Modernizimi i sistemeve të prodhimit dhe përpunimit • Shfrytëzimi maksimal i tokës bujqësore; • Krijimi i një rrjeti bujqësoro-ekonomik (qëndra e prodhimit bujqësor: ruajtjes dhe përpunimit) • Rritja e prodhimtarisë (investimet, metodat e reja të prodhimit dhe modernizimi i sektorit); • Integrimi dhe bashkëpunimi me sektorë të tjerë të ekonomisë si: sistemi i turizmit bujqësor, sistemi i infrastrukturës bujqësore, qëndra për prodhimin bujqësor (përpunimin dhe organizimin) • Promovimi i prodhimeve vendore, specialitetave bujqësore dhe i produkteve të prodhuara
Sistemi i Infrastrukturës	<ul style="list-style-type: none"> • Perforcimi i korridoreve strategjike me vendet fqinje. • Organizimi i territorit nëpërmjet sistemit të qëndrave urbane dhe hiarkia e rrugëve hyrëse (lëvizja e mallrave, njerëzve dhe ekonomisë përmes krijimit të qëndrave të terminalit dhe intermodalitetit) • Organizimi i një sistemi të gjerë të infrastrukturës konkuruese të tipit intermodal • Promovimi i transportit publik ashtu edhe i transportit alternativ urban si edhe i atij jo urban (lëvizshmëria e ngadaltë, çiklizmi dhe këmbësorët) • Promovimi i transportit publik dhe i transportit duke ringjallur përdorimin e hekurudhës. • Infrastruktura efikase dhe të ndryshme të energjisë (burimet e rinovueshme) • Kursimi i energjisë, efikasiteti i energjisë dhe reduktimi i emetimeve të CO₂.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Sistemi Ujor	<ul style="list-style-type: none"> • Rritja dhe mbrojtja e rrjetit hidrografik (përdorimi i qëndrueshëm, në kundërshtim me shfrytëzimin e burimeve dhe ulja e nivelit të ndotjes) • Forcimi i sistemit të furnizimit me ujë si dhe aktivizimi i Impianeve te trajtimit te ujerave me kapacitet te pote dhe shtimi i tyre perllogaritur nje secili qark te kete te pakten nje Impiant te trajtimit te ujerave, ne menyre qe shkarkimet ne lumenj e det te jene evituar plotesisht.
--------------	---

Analiza SOFT

PIKAT E FORTA	PIKAT E DOBËTA
<p>SISTEMI URBAN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vënd strategjik dhe lidhjet transnacionale (pika e Doganave); • Vendbanimet dhe zonat urbane të konsoliduara; • Veprimtari të shumta të minierave; • Shërbimet publike dhe private si në qendrat e mëdha ashtu edhe në fshatra; • Nivelet e larta të marrëdhënieve shoqërore 	<p>SISTEMI URBAN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cilësia e ulët urbane, arkitektonike dhe estetike e hapësirave dhe e ndërtesave; • Aktiviteti industrial pjesërisht i braktisur dhe sektorët produktiv të prapambetur; • Aktiviteti i minierave pjesërisht i braktisur dhe jo i shfrytëzuar plotësisht; • Mungesa e investimeve në sektorin industrial; • Nivelet e ulëta të punësimit; • Ofrimi i shërbimeve publike dhe private jo efikas dhe modern;
<p>SISTEMI NATYROR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerat mjedisore, ekologjike dhe natyrore: zonat e mbrojtura, Park Kombëtar Shebenik-Jabllanicë; • Vlerat e peisazhit 	<p>SISTEMI NATYROR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivitetet e minierave dhe ato industriale ndotëse; • Mungesa e një sistemi të organizuar për asnjësimin / trajtimin e mbetjeve; • Ulja në zonat e pyllëzuara; • Ndotja e burimeve mjedisore
<p>SISTEMI BUJQËSOR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomia bujqësore e konsoliduar dhe e zgjeruar; • Ekonomia lidhur me industrinë e sektorit të dhenëve bujqësia dhe përdorimi i burimeve pyjore 	<p>SISTEMI BUJQËSOR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistemi i prodhimit bujqësor jo modern dhe efikas
<p>SISTEMI UJOR:</p>	<p>SISTEMI UJOR:</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<ul style="list-style-type: none"> • Rrjeti hidrografik i dendur • Cilësia e burimeve ujore 	<ul style="list-style-type: none"> • Ndotja e burimeve ujore
<p>SISTEMI I INFRASTRUKTURËS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura rrugore me karakter kombëtar (lidhja me Elbasanin) • Strukturimi i territorit dhe infrastrukturës 	<p>SISTEMI I INFRASTRUKTURËS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura e degraduar; • Mungesa e lidhjeve efikase; • Lidhja e Infrastrukturës me një nivel të ulët; • Infrastruktura rrugore dhe rrjeti hekurudhor jo efikas dhe i braktisur
<p>MUNDËSITË</p> <ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI URBAN: • Zhvillimi i qendrave urbane dhe i fshatrave • Riaftësimi dhe zhvillimi i kryeqytetit • Rritja e vlerave të vëndeve publike, shërbimeve dhe aktiviteteve • Shfrytëzimi i zonave të prodhimit / anijeve ekzistuese dhe përmirësimi i zonave ekzistuese ose të braktisura • Forcimi i aktiviteteve dhe i lidhjeve (pikat e kontrollit doganor) 	<ul style="list-style-type: none"> • RREZIQET <ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI URBAN: • Cilësia e ulët urbane dhe e vëndeve publike • Rritja e degradimit lidhur me vëndet vakante dhe aktivitetet që nuk janë në përdorim (degradimi territorial dhe ekonomik) • Rritja e nivelit të papunësisë
<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI NATYROR: • Potenciali turistik për zonën malore dhe zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm • Potenciali i zhvillimit në lidhje me vlerat mjedisore, të pranishme natyrore dhe ekologjike 	<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI NATYROR: • Rritja e nivelit të ndotjes për shkak të aktiviteteve të prodhimit, minierave dhe pranisë së mbetjeve • Shfrytëzimi i pakontrolluar dhe jo i rregullt në zonat e pyllëzuara
<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI BUJQËSOR: • Shfrytëzimi i aktiviteteve të larmishme dhe të specializuara bujqësore 	<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI BUJQËSOR: • Rritja e nivelit të prapambetjes dhe ulja e prodhimtarisë në zonat bujqësore
<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI UJOR: • Riaftësimi i sistemit të lumit (përmirësimi i niveleve të peizazhit dhe i ndotjes) 	<ul style="list-style-type: none"> • SISTEMI UJOR: • Rritja e nivelit të ndotjes (industriale, nga minierat dhe e mbetjeve)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<ul style="list-style-type: none">• SISTEMI I INFRASTRUKTURËS:• Riaktivizimi i rrjetit hekurudhor dhe përmirësimi i rrjetit rrugor	<ul style="list-style-type: none">• SISTEMI I INFRASTRUKTURËS:• Prapambetja dhe rritja e nivelit të përjashtimit në lidhje me deficitin e infrastrukturës
--	---

7.4. KRITERET PËRJASHTUESE TË ZBATIMIT TË PPV KONFORM VSM-SË.

Veprimet operacionale të planifikuara në PPV sipas fushës përkatëse të parashikuar në ligjin e Planifikimit Hapësinor duhet që të jenë dhe në përputhje me ligjin për VSM.

Praktikisht ekzistojnë kritere mjedisore që duhen parashikuar dhe që kufizojnë zhvillimin hapësinor të Bashkisë, kritere që kufizojnë mundësitë në tejkalim të PPV.

Këto kritere përjashtuese kanë të bëjnë me:

Kritere1. kufizuese, strikte dhe të forta mjedisore dhe shëndetësore;

Këto janë kritere që përcaktojnë dhe kushtëzojnë zona të cilat nuk mund të përfshihen në planin e Përgjithshëm vendor të zhvillimit të Bashkisë, por që duhen mbrojtur dhe të jenë pjesë integrale e PPV në zbatim. Këtu përfshihen:

- a. **Zonat me vlera të veçanta Mjedisore** (zonat e mbrojtura të natyrës sipas statusit që gjëzojnë apo parashikohen të propozohen si tilla, si Parku Kombëtar Shebenik – Jabllonicë);
- b. **Zonat që paraqesin rrezikshmëri** për zhvillimin urban, infrastrukturor, etj të bashkisë (zonat e cilësuar si me rrezik rrëshqitje);
- c. **Zonat e ndotura ose më saktë ato të paraqitura si hot-spote mjedisore** (zona e tokave përreth zonës së minierave, pranë vend depozitimit të mbetjeve, pranë instalimeve industriale, apo teknologjike me shkarkime sinjifikative në mëdus ikuar linjat e prodhimit të material ndërtimive apo të përpunimit agrobujqësor e blegtoriaj)

Gjithashtu përmendim:

- Kështu mund të konsiderohen zonat përgjatë lumenjëve (duke siguruar një fasho blu) apo burimeve të ndryshme hidrike, zonave të identikuara si biokoridore kryesore apo sekondare, etj.
- Shtretërit e lumenjëve dhe zonat buferike të tyre duke respektuar kërkesat ligjore për vijën blu duke respektuar një distancë sipas reliefit, rrjedhjes deri 50m.
- Basenet nëntokësore ujëmbajtëse;
- Mos lejimi i ndërtimeve në tokat produktive për qëllime banimi.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Zonat me pjerrësi më të madhe se 15 apo 20%.

2. Kriterë që kushtëzohen nga trashëgimia kulturore/historike;

Vlerat e trashëgimisë kulturore duhet të evidentohen rast pas rasti me qëllim rinoimin e objekteve në funksion të vlerës së tyre tradicionale, zhvillimin e qëndrueshëm në përputhje me funksionin e tyre kryesor (përkojnë me zonat e cituara në pjesën e vlerësimit të monumenteve kulturore, historike).

3. Kriterë që kushtëzohen nga prezenza dhe kërkesa për zhvillim të peisazhit

Bashkia Prrenjas në shtrirjen e saj hapësinore ka vlera të larta dhe të shumta peisazhike të llojeve të ndryshme sikurse janë peisazhet e krijuara nga pyjet, malet, liqenet, livadhet, shtrirjet luginore, sipërfaqet malore apo kombinime të tyre. Kriteret peisazhike është shumë e vështirë të përcaktohen prandaj duhen konsideruar rast pas rasti dhe duhen vlerësuar në bashkëpunim dhe pajtueshmëri ndërinstitucionale. Peisazhi duhet konsideruar si pasuri turistike dhe duhet të përbëjnë element të zhvillimit ekoturistik të Bashkisë. Për të mundësuar mbrotjen dhe zgjerimin e tyre zonat peisazhike duhet të trajtohen me kujdes duke minimizuar ndërhyrjen e faktorit antrogjen. Veprimitaria antropogjene më impaktuese e këtyre vlerave është shfrytëzimi minerar, shfrytëzimi i pyjeve, zjarret, hapja e karrierave, etj.

Si zona që duhen mirëmenaxhuar dhe ku duhen ndaluar ndërtimet (me përjashtime studimore të lidhura me përdorim materialesh rrëthanore të lidhura me veprimitari ekoturistik) janë:

- Zona e parkut kombëtar Shebenik – Jabllonicë;
- Livadhet dhe zonat kullosore;
- Peisazhet bujqësore që për një periudhë të caktuar të vitit përbëjnë element atraktiv;
- Malet e Shebenikut; Lugina e Shkumbinit (periferia lumore), zona e Stravaj, Sopot, pjesa historike-kulturore e Rrajcës.

4. Kriterë me kushtëzim inxhinierik dhe infrastrukturor.

Relievi, topografia dhe gjeologjia e shtrijes së bashkisë Prrenjas kërkon që paraprakisht për cdo ndërhyrje infrastrukturore të evidentohen zonat që paraqesin rrezikshmëri të lartë sismologjike, mundësi rrëshiqjtje, që nuk kanë strukturë të qëndrueshme dhe kompakte për shmagjen e një investimi të paqëndrueshëm dhe me kosto financiare. Ndërkohë që planifikimi urban duhet të marrë në konsideratë respektimin e distancave ndërtimore nga akset rrugore apo hekurudhore, ndërtimin e korsive për lëvizje me bicikletë, dhe në mënyrë të ngjashme duhen trajtuar ndërtimet e sistemeve të kolektorëve të ujравë të zeza dhe urbane. Sistemi i ujравë të bardha dhe të zeza të jetë evidentuar në sistemin GIS, duke mundësuar ndërhyrje për çdo të papritur të mundshme. Linja elektrike dhe telefonike të jetë e shënuar në sistemin GIS

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

dhe çdo ndërtim duhet të respektoj distancën e kërkuar nga këto sisteme shërbimesh të përbashkëta komunitare.

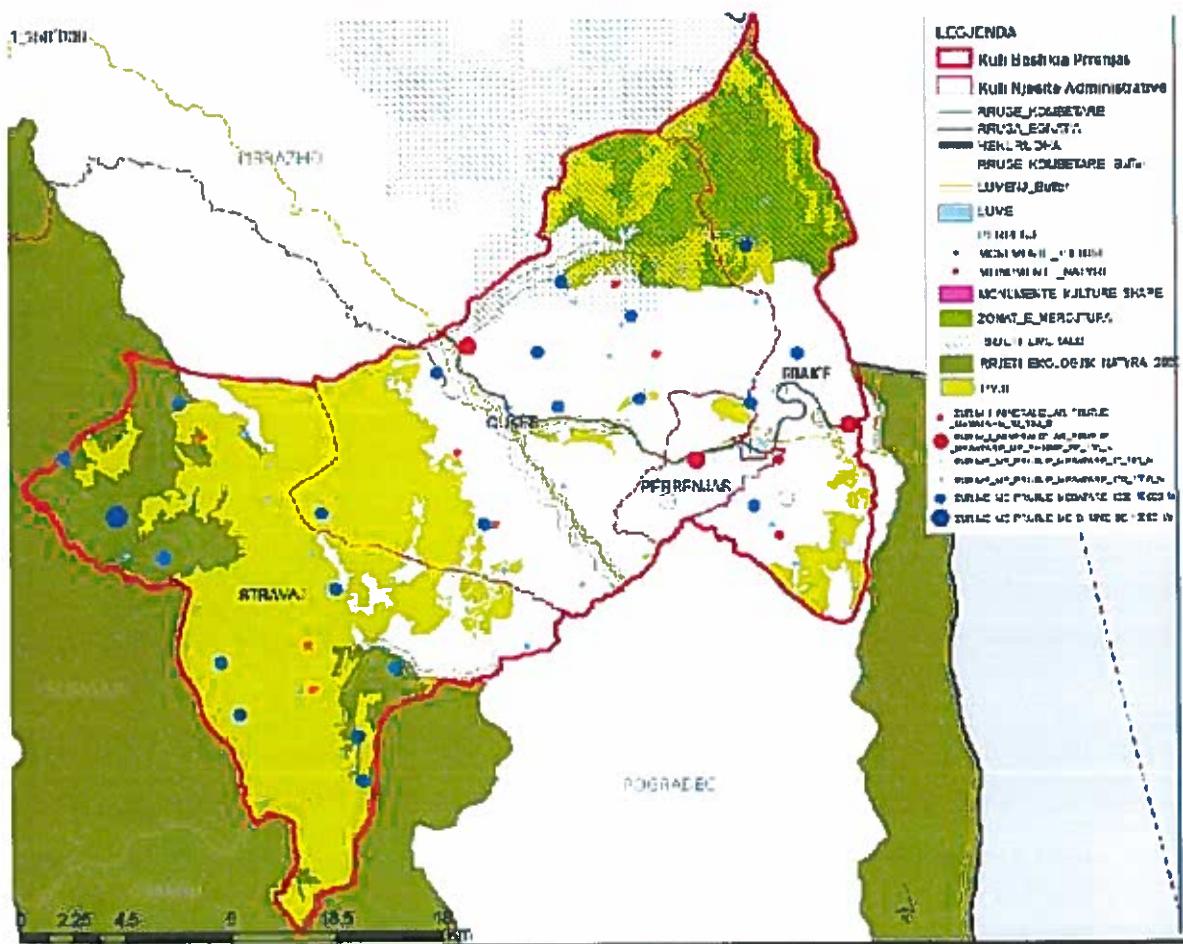

Figura nr.11. Zonat me kushtëzim mjedisor

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

8. OBJEKTIVAT KOMBËTARE DHE NDËRKOMBËTARE PËR NJË ZHVILLIM TË QËNDRUESHËM – PËRFSHIRJA E OBJEKTIVAVE NË PLAN.

Ky kapitull paraqet objektivat mjedisore e zhvillimit të qëndrueshëm të përcaktuara në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar. Analiza është mbështetur në përdorimin e dy dokumentave themelore që janë dokumentat europiane për objektivat përkatëse të politikës së Bashkimit European (BE), si dhe Strategjitet Mjedisore të qeverisë shqiptare mbi mjedisin. Duke qenë se vendi ynë aspiron për të qenë pjesëtar i familjes europiane Strategjitet mjedisore kombëtare, zhvillimet kombëtare si dhe legjislacioni përkatës janë tërësisht në harmoni dhe të drejtuara në drejtim të harmonizimit me politikat e BE. Duke patur parasysh qëllimin dhe konteksin e Planit të Përgjithshëm vendor të Bashkisë Prrenjas, por dhe ligjet bashkëkohore të cilat plotësojnë më së mirë këtë kuadër përshkrues sikurse janë ligji 91/2013 "Për Vlerësimin strategjik Mjedisor", ligjin 1040/2011 për "Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis" si dhe ligjin 10431/2011 "Për Mbrotjen e Mjedisit", materialet e paraqitura në këtë raport nuk janë të kufizuara vetëm në strategjinë kombëtare dhe ndërkombëtare të mjedisit, por shtrihen edhe në fushën e planifikimit territorial.

8.1. OBJEKTIVAT E ZHVILLIMIT TË QËNDRUESHËM NË NIVEL KOMBËTAR.

Qeveria shqiptare ka hartuar dhe miratuar Strategjinë Kombëtare mbi Mjedisin në kuadër të strategjisë kombëtare për zhvillim dhe Integrim (SKZHI). Po kështu është hartuar dhe miratuar një paketë e tërë ligjore mbi mjedisin tërësisht në përputhje me legjislacionin European dhe ndërkombëtar. Si ligje më të qënësishme që kanë të bëjnë me sigurimin e zhvillimit të qëndrueshëm të hartuara dhe miratuara nga qeveria Shqiptare përmendim *ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin strategjik Mjedisor"*, *ligjin 1040/2011* për "Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis" si dhe *ligjin 10431/2011 "Për Mbrotjen e Mjedisit"*.

Në përputhje me aktet ligjore dhe kërkesat e qeverisë shqiptare në lidhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim janë paraparë masa ndërhyrëse për mundësimin e zhvillimit sa më të qëndrueshëm nga pikpamja mjedisore.

a. Biodiversiteti.

Përbën një nga objektivat më të rëndësishëm të zhvillimit të qëndryeshëm mjedisor dhe ka të bëj me: *Mbrotjen dhe shtimin e biodiversitetit, të zonave dhe llojeve të mbrojtura, si dhe me ruatjen e trashëgimisë natyrore dhe mjedisit në përputhje me angazhimet europiane dhe ndërkombëtare.*

Mbrotja dhe zhvillimi i biodiversitetit përbën një nga elementët më të qënësishëm për një zhvillimim të qëndrueshëm. Qeveria shqiptare që nga viti 1999 ka adaptuar Strategjinë dhe Planin e veprimit për Biodiversitetin (SPVB). SPVB është dokument që përcakton qëllimet,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

objektivat dhe masat që duhen marrë lidhur me menaxhimin e biodiversitetit në Shqipëri, masa të pasqyruara dhe në Strategjinë Kombëtare të Mjedisit. Qëllimi i ruatjes së biodiversitetit është:

- a. Përfaqësimi i të gjithave zonave të dallueshme natyrore në rrjetin e zonave të mbrojtura dhe në peisazhet e ruajtura;
- b. Mireruatja e proceseve evolutive dhe ekologjike që mundësojnë një biodiversitet të qëndrueshëm;
- c. Ruatja e specieve e llojeve të qëndrueshme;
- d. Ruatja e grupeve të habitateve të mëdha natyrore duke siguruar elasticitet në një shkallë të gjerë nga shqetësimet rastësore dhe afatgjata;
- e. Përmirësimi i menaxhimit të zonave dhe llojeve të mbrojtura ekzistuese duke u siguruar që objektivat e zonës janë përbushur;
- f. Zgjerimi i rrjetit të zonave të mbrojtura për të siguruar një mbulim të plotë të të gjithave habitateve;
- g. Përmirësimi dhe përshtatja e ligjeve ekzistuese për mbrotjen e mjedisit;
- h. Përmirësimi i informacionit dhe i date baze për menaxhimin e biodiversitetit.

Numri i faktorëve dhe veprimtarive me impakt mbi biodiversitetit është shumë i madh, për pasoj dhe numri i masave të parapara dhe ndërmarra për mbrotjen dhe zhvillimin e tij është shumë i madh. Por tërësia e masave të ndërmarrë duhet që të kenë si qëllim përbushjen e objektivave për mbrotjen e biodiversitetit, të cilat nuk janë të mëvetësuar por të përfshirë në seksione të tjera të strategjisë ku bëjnë pjesë sikurse janë:

- Menaxhimi i burimeve ujore-lidhur me mënyrën e përdorimit dhe ndotjen ujore;
- Menaxhimi i shtretërve të lumenjëve- lidhur me mënyrën e shfrytëzimit;
- Menaxhimi i zonave peisazhere- lidhur me sipërfaqet kufizuese ujore apo hapësira tokësore;
- Planifikimi i kufizimit të përdorimit të tokës – lidhur me peisazhin;
- Menaxhimi i mbetjeve urbane – lidhur me menaxhimin e vendgrumbullimit dhe depozitimit të mbetjeve.

Prandaj për integrimin dhe konsiderimin e biodiversitetit si prioritet mjedisor në planet apo programet e zhvillimit territorial është e domosdoshme të merren disa masa:

1. Forcimi i kuadrit ligjor për Mbrotjen e mjedisit;
2. Forcimi i menaxhimit të administratave të mbrotjes natyrore;
3. Zhvillimi i Planeve të menaxhimit për të gjitha zonat e Mbrojtura;
4. Rritja e menaxhimit të specieve të Mbrojtura;
5. Zbatimi i Planeve të Menaxhimit të Zonës së Mbrojtur dhe specieve;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

6. Integrimi i Objektivave të Strategjisë së biodiversitetit dhe plani i veprimit në politikën e Shtetit;
7. Monitorimi i Biodiversitetit dhe menaxhimi i data baze me të dhënat.

b. Menaxhimi i burimeve ujore

Ky objektiv ka të bëj me mbrotjen e të gjithave burimeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore. Së dyti ka të bëj me sigurimin e ujit të pijshëm për të gjithë popullatën. Sektori i ujit është një nga elementët më të rëndësishëm të menaxhimit mjedisor. Por kërkesat për një menaxhim të qëndrueshëm të trupit ujor janë mjaft komplekse. Prandaj strategjia e adaptuar për sigurimin e ujit për zonat rurale dhe ato urbane si dhe për ujrat e ndotura urbane bazohet në:

- Implementimi në vazhdimësi të strategjive për ujrat urbane dhe rurale, me përmirësimë të vazhdueshme brenda një afati të shkurtër kohor duke aplikuar projekte të ndryshme;
- Tranzicioni drejt zbatimit të projekteve të rrjeteve të furnizimit me ujë krahas implementimit të strategjive ekzistuese duke përfshirë futjen e fondit për mjedisin;
- Identifikimi në vazhdimësi i projekteve të nevojshme në përputhje me udhëzimet e rishikuaradhe me rritjen e mbështetjes teknike në mënyrë të veçantë në zonat rurale;
- Zbatimi i projekteve të rrjeteve të furnizimit.

Me rëndësi të veçantë është mbrotja e ujrale nëntokësore nga ndotja por dhe nga mbi shfrytëzimi për çfarëdolloj qëllimi qoftë. Kjo kërkon:

- Instalimin e një baze ligjore sa më të plotë, që të mbështesë efikasitetin e përdorimit të ujrale nëntokësore;
- Përmirësimin e të dhënavës në lidhje me përdorimin e ujrale nëntokësore duke mbështetur procesin e planifikimit dhe të menaxhimit të shtretërve të lumenjëve;
- Ndërmarrja e veprimeve prioritare që mundësojnë mbrotjen e ujrale nëntokësore nga ndotja dhe mbishfrytëzimi.
- Masat në lidhje me objektivat e strategjisë së burimeve ujore kanë të bëjnë me:
 - ✓ Sistemet efikase dhe të qëndrueshme të menaxhimit në sektorin e ujit;
 - ✓ Zbatimi i projekteve prioritare në sektorin e ujit të pijshëm dhe të ujrale të zeza;
 - ✓ Zhvillimi i programeve afatgjatë të investimeve për ujrat e pijshëm dhe ujrat e zeza;
 - ✓ Reduktimi i ndotjes së ujrale sipërfaqësore;
 - ✓ Mbrotja e ujrale nëntokësore
 - ✓ Monitorimi i ujrale.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

c. Mbrotja e tokës.

Ky objektiv strategjik ka të bëj me mbrotjen dhe përmirësimin e tokës me qëllim për ta bërë sa më pjellore, të minimizohet erozioni dhe të parandalohet ndotja.

Cështjet për mbrotjen dhe menaxhimin e tokës kanë të bëjnë me: erozionin, ndotjen, lëndët organike, përbrytjet, rrëshqitjet, zvogëlimi i biodiversitetit, tharjen, kripëzimin dhe kompaktësimin e saj.

Qëllimi është që:

- Reduktimi i nivelit të erozionit dhe dëmve që shoqërojnë atë;
- Mbatja e tokës bujqësore në kushte të mira mjedisore dhe bujqësore;
- Reduktimi i ndotjes së tokës;
- Sigurimi i të dhënave për menaxhimin e tokës.

Arritura e këtyre qëllimeve është e lidhur me masa referuese të Strategisë sipas seksioneve, kryesisht lidhur me cilësinë e ajrit dhe menaxhimin e mbetjeve që ndikojnë në ndotjen e tokës.

Krijimi i mundësisë së aplikimit të Kodit të Bujqësisë së Mirë do të impaktoj pozitivisht mbrotjen e tokës nga erozioni.

d. Cilësia e ajrit.

Ky objektiv ka të bëj me përmirësimin e cilësisë së ajrit në mbarë Shqipërinë në përputhje me nivelet dhe standartet e BE dhe OSH.

Objektivi i përgjithshëm është përmirësimi i cilësisë së ajrit në mënyrë të veçantë në zonat urbane dhe përreth zonave industriale me qëllim mbrotjen e shëndetit të publikut, përputhjen me direktivat e BE, si dhe me marrëveshjet ndërkombëtare të njohura në lidhje me cilësinë e ajrit dhe kontrollin e çlirimtë të gazeve. Ky objektiv është i arritshëm duke ju referuar disa çështjeve sikurse:

- Shkarkimi i gazeve i lidhur me transportin dhe i kushtëzuar nga numri i automjeteve, lloji i lëndës djegëse, vjetërsia e mjeteve, mirëmbatja dhe cilësia e mjeteve si dhe alternativat e transportit. Por ndikim ka dhe cilësia e rrugëve të përdorura.
- Grimcat e pluhurit nga aktiviteti i ndërtimit dhe nga rrugët e pa asfaltura.
- Shkarkimi i gazeve me origjinë industriale i cili është aktualisht i limituar por rritja ekonomike, zhvillimi i industrisë dhe rritja e kërkesës për energji do të shtoj sasinë e gazeve që çirohen.
- Shkarkimi i gazeve rritet dhe për shkak të djegjes së mbetjeve apo përdorimi i burimeve të ndryshme lëndësh djegëse për qëllime familjare.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Implementimi i legjislacionit europian në këtë fushë kërkon kohë, prandaj strategjia e adaptuar ka për qëllim:

- ❖ Ujlen e nivelit të çirimit të gazeve nga burimet lëvizëse dhe ato fikse në nivelin e legjislacionit të BE;
- ❖ Përmirësimin e minitorimit për të sigruar informacionin eduhur për të mundësuar planet e menaxhimit të cilësisë së ajrit;
- ❖ Implementimi i sistemit të planifikimit për menaxhimin e cilësisë së ajrit, i cili do të mundësoj në praktikë masat që mundësojnë arritjen e standardeve të BE mbi cilësinë e ajrit.

Objektivat e përgjithshëm mbi cilësinë kërkojnë:

- Monitorimin e cilësisë së ajrit në përputhje me kërkesat e BE;
 - Kontrolli dhe reduktimi i emetimeve nga automjetet;
 - Kontrolli dhe reduktimi i emetimeve nga instalimet industriale;
 - Kontrolli dhe reduktimi i emetimeve të pluhurit nga aktiviteti ndërtimor;
 - Reduktimi i emetimeve të pluhurit nga burime të tjera (rrugë të pa asfaltuara, zjarre, etj.).
- ❖ Ndryshimet klimaterike.

Ky objektiv mjedisor ka të bëj me reduktimin e gazeve të efektit serë dhe ato të hollimit të shtresës së ozonit duke kontribuar në parandalimin e ndryshimeve klimaterike.

Shkarkimet e gazeve serë janë të lidhura me disa aktivite, por në në esencë kanë të bëjmë me reduktimin e shkarkimit të këtyre gazeve në ajër. Kjo kërkon trajtim të integruar ku përfshihet qeverisja me strategjitet e saj për energjinë, ekonominë dhe transportet, industria e tregëtia si dhe individët që të aplikojnë veprime me eficënsë të energjisë. Kjo kërkon të ndërmerren disa masa që kanë të bëjnë me:

- Minimizimi i emetimit të gazeve me efekt serë;
 - Menaxhimi dhe reduktimi i emetimeve të substancave që ndikojnë në shtresën e ozonit sipas dispozitave të Konventës së vjenës;
 - Futjen e taksës së karbonit si e ardhur në fondin e Mjedisit;
- ❖ Menaxhimi i mbetjeve

Ky objektiv strategjik ka të bëj me përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve në mënyrë të tillë që të reduktohen rreziqet për shëndetin e publikut, mjedisin dhe tregëtinë për përputhje me kërkesat ligjore të BE. Megjithëse gjenerimi i mbetjeve në vendin tonë është nën nivelin

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

mesatar me trend rritje, sistemi i grumbullimit, mënyra e menaxhimit, mënyra e depozitimit lënë shumë për të dëshiruar, pranda dhe impakti negativ mjedisor është i ndjeshëm. Masat në lidhje me përbushjen e këtij obkjetivi kanë të bëjnë me:

- Përcaktimin e praktikave më të mira të menaxhimit të mbetjeve për periudhë afatshkurtër;
- Sistemi i planifikimit të menaxhimit të mbetjeve në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar;
- Zbatimi i projekteve prioritare për menaxhimin e mbetjeve;
- Menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme;
- Plotësimi në vazhdimësi i kuadrit ligor për menaxhimin e mbetjeve;
- Rritja e ndërgjegjësimit për çështet e trajtimit dhe menaxhimit të mbetjeve.

❖ Ndotja akustike.

Përbën një nga objektivat strategjik mjedisor kombëtar që ka të bëj me kontrollin e tyre me qëllim mbrotjen e shëndetit të njerëzve, të faunës dhe të sjelljeve biologjike të tyre. Niveli i zhurmave është shqetësues aktualisht. Kjo është e lidhur me gjendjen e automjeteve në përdorim, me struktura e ndërtesave, me teknologjitet e aplikuara, etj. kjo kërkon:

- Hartimin e aktit mbi nivelet e pranueshme të zhurmave urbane (automjete, trena);
- Monitormi i zonave të ndjeshme akustike;
- Kufizimi i zhurmave për pajisje të instaluara në mjedise të hapura;
- Implementimi i ligjeve të Be në lidhje me zhurmat kryesisht i:
 - Direktivës 2000/14/CE e PE dhe e këshillit, amenduar nga direktiva 2005/88/CE, që përcakton kufirin e zhurmave dhe etiketimin e e një numri pajisjesh për përdorim të jashtëm;
 - Direktiva 1986/594 mbi zhurmat në ajër të pajisjeve shtëpiake;

Përbushja e objektivës së ndotjes akustike ka të bëj me:

- a. Reduktimin e ndotjes nga zhurmat në ndërtimin e ndërtesave;
- b. Reduktimin e ndotjes nga zhurmat me burim automjetet;
- c. Reduktimin e ndotjes nga zhurmat me burim aktivitetet dhe bizneset.

8.2. Objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm në nivel ndërkombëtar.

Objektivat e zhvillimit kombëtar janë tërësisht në harmoni dhe zbatim të objektivave të zhvillimit të qëndrueshëm ndërkombëtar. Kjo synon arritjen e Objektivave të zhvillimit të Mijëvjeçarit (OZHM), të pranuar nga 189 vende në Konferencën e OKB ë vitin 2000, si dhe detyrat e përcaktuara në Samitin Botëror të vitit 2002 për Zhvillimin e Qëndrueshëm (ËSSD) në

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Johanesburg. Ky samit ishte kurorëzim i Konferencës së Stokholmit mbi Mjedisin (1972) dhe konferencës së Rios mbi Mjedisin dhe Zhvillimin (1992). Ndërkohë që palikat europiane mjedisor udhëhiqen nga parimi i parandalimit dhe se ndotësi paguan duke siguruar instrumentat e duhur për zbatim efektiv. Si pjesë më të rëndësishme të potikave të BE mbi mjedisin konstatojmë:

- a. Plani i Veprimit Mjedisor 6-të, adaptuar nga vendimi 1600/2002.CE të Parlamentit European, Këshilli i Europës së 22 korrikut 2002, që është korniza bazë e politikave mjedisore të BE. Ky plan është përbledhur në 7 tematika strategjike mjedisore:
 1. Strategjia për mbrojtjen e ajrit;
 2. Strategjia për parandalimin e mbeturinave dhe riciklimin;
 3. Strategjia për mbrojtjen dhe konservimin e ambjentit detar;
 4. Strategjia për mbrojtjen e tokës;
 5. Strategjia për përdorimin e qëndrueshëm të pesticideve;
 6. Strategjia për shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve;
 7. Strategjia për mjedisin urban.
- b. Politika e BE për ndryshimet klimaterike që synon stabilizimin e përqëndrimit të gazeve në atmosferë (reduktimi 20% deri në 2020, përfitimi deri 20% e nergjisë nga burime të rinovueshme- deri 2020, reduktimi i energjisë primare 20% - deri në 2020 nëpërmjet përmirësimit të eficënsës së energjisë).
- c. Strategjia e BE për Biodiversitetin duke ndërhyrë në:
 - Ruatjen e burimeve natyrore;
 - Bujqësi;
 - Peshkim;
 - Politikat rajonale dhe planifikim hapësinor;
 - Pyjet;
 - Energji dhe transport;
 - Turizëm;
 - Zhvillimi i ndihmës dhe bashkëpunimi ekonomik;
- d. Strategjia e BE për zhvillimin e qëndrueshëm, që përmban këto objektiva:
 - Mbrotjen Mjedisore;
 - Drejtësi sociale dhe ndërveprim;
 - Prosperitet ekonomik;
 - Pranimin e përgjegjësive ndërkombëtare
- e. Karta e Laipzingut për qytetet e qëndrueshme europiane, që në zhvillimin e integruar urban të përfshihet publiku.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

8.3. Objektivat Mjedisore, treguesit dhe synimet.

VSM përdor në analizën e saj një kombinim të objektivave, treguesëve dhe synimeve për të parashikuar efektet si dhe për të përshkruar dhe monitoruar ndryshimin e planeve, programeve dhe projekteve të propozuara në fushën e mjedisit. Objektivat strategjikë Mjedisor dhe synimet përcaktojnë qëllimet dhe kufizimet të cilat duhet të merren në konsideratë gjatë Vlerësimit të Ndiqimit në Mjedis të Planeve dhe Programeve të propozuara. Indikatorët na ndihmojnë në aspektin e monitorimit të VSM-së, ndërsa synimet e parashkruara në material na afrojnë synime reale dhe të arritshme për të cilat autoritet lokale mund të arrijnë të punojnë. Treguesit përdoren për të ilustruar dhe komunukuar efektin në një mënyrë sa më të thjeshtë dhe efektive. Treguesit mund të përdoren gjithashtu për të formuar bazën për monitorimin e programit të PPV.

Objektivat mjedisore sigurojnë një “qëllim” pikë referuese kundër të cilit efektet mjedisore të PPV mund të testohen. Ato duhet që të janë përafërsisht të ngjashme me masat që janë paraparë në PPV ose që dalin nga objektivat që të ekzistojnë. Objektivat mjedisore në thelb kanë të bëjnë me parametra të tillë si Biodiversiteti, ndotja e tokës, ujit, ajrit, shkarkimet e CO₂ dhe gazeve të tjera, flora, fauna, zhurmat, mbrotja e trashëgimisë kulturore, etj.

Treguesit ofrojnë mjete për të matur progresin drejt arritjes së objektivave mjedisore me kalimin e kohës si niveli akustik i vlerësuar për një periudhë të caktuar kohore, kualiteti i trupave ujor (sipërfaqësore deh nëntokësore), sasia e CO₂ të shkarkuar, etj.

Qëllimet lidhen me gjendjen mjedisore të parametrave të vlerësuar të lidhura me objektivat dhe të shprehur në terma sasior ose cilësor. E rëndësishme është që treguesit që do të vlerësohen të janë të matshëm dhe objektivat e përcaktuara sa më real, duke siguruar ekzistencën e rrjeteve të monitorimit për matjen e çdo treguesi ose të disponojnë mjete për ndërtim struktura të reja monitoruese.

8.4. OBJEKTIVAT MJEDISORE TË PLANIT TË PËRGJITHSHËM VENDOR TË BASHKISË PRRENJAS.

Në përputhje me objektivat mjedisore ndërkomëtare dhe kombëtare si dhe në referencë me objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor të hartuar nga grapi i konsulencës kemi përcaktura objektivat kryesore të VSM si dhe objektivat më specifike për cdo fushë mjedisore të lidhur me të pesë fushat e analizës së PPV, përkatesisht me sistemin e infrastrukturës (I), sistemin ujor (w). Sitemin Natyror (N), sistemin urban (U) dhe sistemin bujqësinë (A).

OBJEKTIVAT E VSM-së – BASHKIA PRRENJAS
I. Biodiversiteti, peizazhi dhe shfrytëzimi i tokës

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

I.1.	Mbrojtja, konservimi dhe shmangia e humbjeve të shumëllojshmërisë dhe të shtrirjes së habitateve, specieve dhe korridoreve të kafshëve të egra;
I.2.	Mbrojtja dhe përmirësimi i cilësisë së jetës së njerëzve duke u bazuar në mjedisin e cilësisë së lartë për banim, të komunitetit, për punë dhe për rekreacion të bazuar në modelet e qëndrueshme të shfrytëzimit të tokës;
I.3	Mbrojtja e cilësisë së jetës së njerëzve duke iu shmangur rreziqeve ose faktorëve përkeqësues (pluhurit, zhurmës, erës) që dalin nga ekspozimi ndaj shfrytëzimeve/zhvillimeve të papajtueshme të tokës (miniera /nxjerrja e gurëve për zhavorr, etj);
I.4	Mbrojtja dhe konservimi i trashëgimisë kulturore përfshirë mjedisin dhe ambientet e ndërtuara; arkeologjike, arkitektonike dhe tiparet e peizazhit të krijuara nga njeriu;
I.5	Mbrojtja e peizazheve dhe pamjeve piktoreske të caktuara, rrugëve, shtigjeve dhe tipareve të peizazhit me vlerë lokale;
I.6	Sigurimi i hapësirave të gjelbëruara për atraksion të thjeshtë apo për mundësi krijimi guidash ekoturistike;
I.7	Mbrojtja, përmirësimi dhe mbajtja e cilësisë së tokës si element bazik i diversifikimit dhe zhvillimit natyror të qëndrueshëm;

OBJEKTIVAT E VSM-së – BASHKIA PRRENJAS	
II. Menaxhimi i mbeturinave të ngurta	
II.1.	Zgjerimi i sistemit të mbledhjes së mbeturinave të ngurta, përkrahja e opsiioneve për trajtimin e qëndrueshëm të mbeturinave (ndarja, riciklimi, dërgimi në kontenjer, etj);
II.2.	Zvogëlimi i sasisë së mbeturinave që dërgohet në pikat e grumbullimit nga vendndodhja nëpërmjet informimit mjedisor;
II.3	Identifikimi i ndotësve mjedisor, i “hot spot” - eve dhe krijimi i një sistemi multifunksional për menaxhimin e tyre;
II.4	Eliminimi i vendeve për hedhjen e mbeturinave në mënyrë kaotike dhe aplikimi i teknologjive Mjedisore;

OBJEKTIVAT E VSM-së – BASHKIA PRRENJAS	
III. Mbrojtja e ujët dhe burime energjitike	
III.1.	Mbrojtja dhe përmirësimi i gjendjes së ekosistemeve ujore dhe, në lidhje me nevojat e tyre për ujë, të ekosistemeve tokësore që varen drejtpërdrejt nga ekosistemit ujor (cilësia, niveli, mënyra e rrjedhjes);

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

III.2.	Zvogëlimi i ndikimit të substancave ndotëse për të gjitha ujërat, të cfarëdolloj tipologjie por sidomos me impakt agrobuqësor e blektorial;
III.3	Parandalimi i ndotjes dhe infektimit të ujit tokësor nga aktivitete e pakontrolluara industrial, sanitare, urbane, bujqësore;
III.4	Mbajtja dhe përmirësimi i cilësisë së furnizimit me ujë të pijshëm nëpërmjet ndërhyrjes në rrjetin hidrografik;
III.5	Përkrahja e mbrojtjes afatgjatë të burimeve të disponueshme të ujit përmes shfrytëzimit të qëndrueshëm të ujit;
III.6	Përmirësimi i infrastrukturës për t'i plotësuar nevojat e ardhshme të furnizimit me ujë dhe standartet për pastrimin e ujërave të zeza;

OBJEKTIVAT E VSM-së – BASHKIA PRRENJAS	
IV. Ndryshimi Infrastrukturor me impakt në klimës dhe efikasiteti i energjisë	
IV.1.	Zvogëlimi i të gjitha formave të ndotjes së ajrit dhe mbajtja/përmirësimi i cilësisë së ajrit të ambientit.
IV.2.	Zvogëlimi i emetimeve të gazrave të serrës dhe kontribuimi në zvogëlimin dhe shmangjen e ndryshimit të klimës të shkaktuar nga njeriu.
IV.3	Shtimi i mënyrave të qëndrueshme të transportit dhe sigurimi i lehtësisë së lëvizjes për të gjithë shfrytëzuesit e rrugës dhe përkrahja e modeleve të zhvillimit për mbrojtjen dhe përmirësimin e sigurisë në rrugë.
IV.4	Zvogëlimi i humbjes së energjisë, përkrahja e shfrytëzimit të burimeve të energjisë së përtëritshme dhe përkrahja e nismave për ruajtjen e energjisë. Përkrahja e ruajtjes së energjisë në të gjithë sektorët. Përkrahja e zhvillimit të tregtisë dhe ndërtesave me karbon të ulët.
IV.5	Përkrahja e burimeve të shfrytëzueshme alternative të energjisë së rinnovueshme dhe teknologjive efikase
IV.6	Zvogëlimi i rrezikut nga aksidente të ndryshme ndaj njerëzve, pronës, faunës, florës, mjedisit tërësor

8.5. Harmonizimi i objektivave të Mjedisore të VSM/kombëtare/ndërkombëtare me PPV.

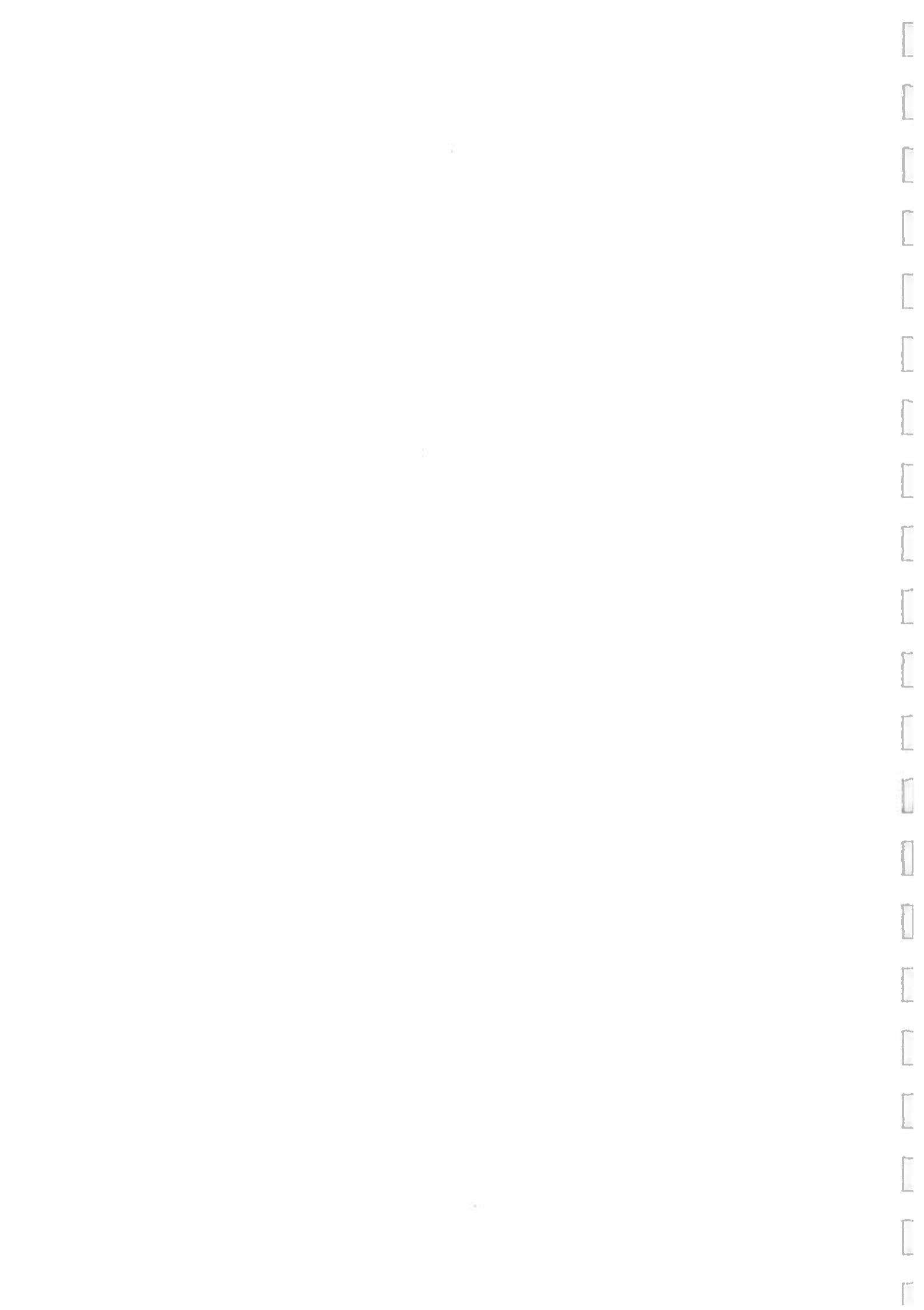
Një nga momentet më të rëndësishme të hartimit të raportit të VSM është përputhshmëria funksionale midis objektivave kombëtare e ndërkombëtare si dhe të VSM mbi mjedisin me objektivat e Planit të Përgjithshëm vendor (PPV). Sigurisht që zbatimi i PPV është i kushtëuar nga efekte financiare, burime njerëzore dhe mënyra e implementimit, por përputhshëria e objektivave jo gjithmonë ështe tërësisht e mundur për shkaqe të lidhura me nivelin e zhvillimit,

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

sidoqoftë në rastet kur kjo nuk është e mundur plotësisht janë planifikuar në reportin e VSM aktivitet që e përafrojnë procesin me atë të BE-së. Grupi i punës për hartimin e PPV ka parashikuar objektiva specifikë për çdo prioritet dhe njëkohësisht projekte konkrete që bëjnë të mundur realizimin e tyre, të cilët janë listuar më poshtë:

OBJEKTIVAT e PPV-së
Objektivi strategjik A: Zhvillimi social-ekonomik i infrastrukturës
Objektivi specifik A1: Fuqizimi i infrastrukturës lidhese, rivitalizimi i transportit intermodal dhe transportit publik lokal
Objektivi specifik A2: Promovimi i një sistemi inovativ dhe të larmishëm të prodhimit
Objektivi specifik A3: Promovimin e territorit si një destinacion turistik
Objektivi specifik A4: Përmirësimi i cilësisë të imazhit urban dhe territorit
Objektivi specifik A5: Përmirësimi i shërbimeve për njeriun
Objektivi strategjik B: Organizimi hapësinor i bashkisë dhe rikualifikimi i imazhit urban.
Objektivi specifik B1: Transformimi i territorit të Prrenjas, në një territor të integruar multipolar mes qyteteve dhe fshatrave
Objektivi specifik B2: Promovimi i qytetit kompakt dhe përmirësimi i hapësirës publike
Objektivi specifik B3: Ribalancimi funksional përmes promovimit të karakteristikave lokale
Objektivi specifik B4: Përmirësim arkitektonik, i peizazhit dhe i mjedisit i qendrave dhe tokave bujqësore dhe natyrore
Objektivi strategjik C: Cilësia mjedisore dhe mbrojtja e territorit.
Objektivi specifik C1: Reduktimi i ndotjes së ujit
Objektivi specifik C2: Reduktimi dhe menaxhimi i mbetjeve
Objektivi specifik C3: Reduktimi i ndotjes së ajrit
Objektivi specifik C4: Mbrojtja dhe përmirësimi i tokës dhe Burimeve hidrogeologjike
Objektivi specifik C5: Promovimi i eficiencës së energjisë dhe ruajtjes së energjisë
Objektivi specifik C6: Përmirësimi i mjedisit natyror
Objektivi specifik C7: Rritja e tokës bujqësore

Lidhja parashikuese ndërvepruese midis objektiva të përgjithshëm (3), specifike (16), projektet Strategjike (11) dhe projekteve e veprimtarive konkrete (60), të paraparë në PPV dhe faktorëve të mjedisit të përfshirë në analizën e objektiva të VSM-së paraqitet nëpërmjet matricës së mëposhtme. Impakti mjedisor për secilën nga objektivat e PPV në mjedis nuk është i barabartë, por dhe projetet e parashikuara për realizm në konkretizim të objektivave nuk tregojnë të njëtin impakt, çka pasqyrohet në mënyrën dhe vlerën e ndryshimit mjedisor të njehsuar si impakt i zbatimit të projektit në mjedis.

8.6. Vepримтари€ e propozuara në lidhje me objektivat dhe projektet strategjike të PPV dhe koheranca me objektivat e VSM.

Koheranca me Objektivat e PPV	Vepримтари€ e Propozuara	Koheranca me objektivat e VSM
	Sistemi – Urban 1: Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	
A1; A4-5; B1; B4; C2; C6.	<ul style="list-style-type: none"> Projekti i planifikimit të brendshëm të qendres urbane, shërbimeve publike, private dhe rrugëve hyrëse; 	I2-3; II1; III.4-6; IV.1; IV.3; IV.6
A1; A4-5; B4; C2-3; C6.	<ul style="list-style-type: none"> Organizimi i një sistemi sheshesh dhe rrugëve hyrëse (lidhjet e brendshme dhe të jashtme në qendër); 	I2-3; II1; III.4-6; IV.1; IV.3; IV.6
A1, A2; A4-5; B1-2; B4; C2-3' C6.	<ul style="list-style-type: none"> Forcimi dhe organizimi i marrëdhënieve: Rizhvillimi i zonës së ish Minierës, Qendra ekzistuese, hapësira publike dhe akset e lidhjeve tregtare, zona e tregut dhe projekti i ri i Bashkisë; 	I2-3; II1-4; III.3-6; IV.1; IV.3; IV.6
A1; A3-5; B1-B4; C2-3.	<ul style="list-style-type: none"> Lidhja me një zonë të re për sportin dhe për kohën e lirë: zhvendosja e kësaj fushë futbollit në qendër të qytetit të Prrenjasit në afërsi të liqenit në jug-lindje të kryeqytetit dhe krijimi i një zone të gjielbër që përdoret për sport, përgatitje për kohën e lire; 	I2-3; 17; II4; III1; III5-6; IV1; IV.3; IV.6.
A1; A4-5; B1-4; C2-3; C6.	<ul style="list-style-type: none"> Zëvendësimi i fushës sportive me një sipërfaqe të projektuar për banim social; 	I2-3; 17; II4; III1; III5-6; IV1; IV.3; IV.6.
A1; A4-5; B1-4; C2-3; C6.	<ul style="list-style-type: none"> Përcaktimi i dy akseve kryesore të lidhjes: qasja e automjeteve në aksin qendror (rrugë kombëtare) dhe akset e tregëtisë Rruge për Gjimmaz; 	I2-3; II1; III.4-6; IV.1; IV.3; IV.6
A1; A4-5; B1-4; C2-	<ul style="list-style-type: none"> Sistemi i identifikimit të rrugëve në hyrje dhe përmbrushja 	

VLERËSIMI STRATEGJIK MËDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>3; C6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • e shërbimeve dhe hapësirës publike; • Strukturimi i shërbimit dhe rrugëve përreth; • Akomodimi i fasadave përgjatë rrugëve hyrëse në qendër të rrugëve dhe riorganizimi i shërbimeve publike dhe private; • Ruaqitja e zonave (në mënyrë të veçantë në lidhje me hartimin e dy rrëthrotullimeve përgjatë rrugës kombëtare me trafikun dhe me pemët e reshtuara); • Rizhvillimi i zonës së Ish Minierës edhe nëpërmjet realizimit të infrastrukturave / impiantet e shërbimit dhe transportit; • Realizimi i një zone muzeore dhe i një qendre shumëfunkksionale me shërbime publike dhe private (ish miniera); • Realizimi/rizhvillimi i ndërtesave ekzistuese dhe ndërtesave të reja tregtare për shitjen e produkteve vendore të prodhuara (ish miniera); 	<p>I2-3; II1; III.4-6; IV.1; IV.3I; IV.6</p> <p>I2-3; II1-4; III.3-6; IV.1; IV.3; IV.6</p>
<p>A1; A3-5; B1-4; C2-3; C6.</p> <p>A1; A3-5; B1; B4; C2-3; C5-6.</p> <p>A1; A3-5; B2; B4.</p> <p>A1; A3; A5; B2; C6</p>	<p>Sistemi – Urban 2: Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsolidimi dhe forcimi i pranisë së shërbimeve në qendra, qendrave të mëdha në shërbime, duke përqëndruar shërbimet dhe strukturat e qytetarëve dhe duke krijuar vende takimi me identitet; • Rritja e pranisë së fshatrave të njohura në këtë zonë, me kusht që në secilin prej tyre të ketë një hapësirë publike në zonën qendrore (vendi i takimit të njohur, shërbimet

		publike ose private);
A1; A5; B1; B4; C5-6.	Sistemi – Urban 3: Riorganizimi i direktivave të lidhjes drejt Maqedonisë dhe të zonës kufitare në Qafë-Thanë:	<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i një strukture të re pritëse në ndërtesën e braktisur të ish-minierës dhe rritja e atyre ekzistuese; Rritja e aktiviteteve për të ofruar shërbime private në trafikun rrugor, stacionin e gazit, oficinën e makinave, supermarketetëve dhe parkingjeve; Organizimi /realizimi i parkimeve dhe i zonës pushuese për kampistët; Organizimi i zonave të gjelbra të hapura: zonat e gjelbra për pushim dhe argëtim; Zhvillimi dhe rigjenerimi i zonës me praninë e bunkerëve përmes sigurimit dhe krijimit të rrugëve/shtigjeve turistike; Projekti parashikon realizimin dhe organizimin e parkjeve dhe realizimit të një fushe pushimi për kampistët, parashikohet organizimi i zonave të gjelbra të zbuluara: zonat e gjelbra për pushim dhe argëtim (zona me statujën e Nënë Terezës).
A2; A5; B3; B4; C3; C6.		<ul style="list-style-type: none"> Rritja e aktiviteteve për të ofruar shërbime private në trafikun rrugor, stacionin e gazit, oficinën e makinave, supermarketetëve dhe parkingjeve; Organizimi /realizimi i parkimeve dhe i zonës pushuese për kampistët; Organizimi i zonave të gjelbra të hapura: zonat e gjelbra për pushim dhe argëtim; Zhvillimi dhe rigjenerimi i zonës me praninë e bunkerëve përmes sigurimit dhe krijimit të rrugëve/shtigjeve turistike; Projekti parashikon realizimin dhe organizimin e parkjeve dhe realizimit të një fushe pushimi për kampistët, parashikohet organizimi i zonave të gjelbra të zbuluara: zonat e gjelbra për pushim dhe argëtim (zona me statujën e Nënë Terezës).
A3; A5; B3; B4; C2; C6.		<ul style="list-style-type: none"> Zhvillimi dhe rigjenerimi i zonës me praninë e bunkerëve përmes sigurimit dhe krijimit të rrugëve/shtigjeve turistike;
A3; A5; B3; B4; C2; C6.	Sistemi – Urban 4: Realizimi i një qendre prodhuese të ujërave mineral në Rrajce	<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i sistemit të largimit/prurja e ujërave Realizimi i objekteve për përpunimin, mbushja e shishevë dhe shijjeve Realizimi i infrastrukturave/ impiantet e shërbimeve dhe
A5; B4; C1; C6.		<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i sistemit të largimit/prurja e ujërave Realizimi i objekteve për përpunimin, mbushja e shishevë dhe shijjeve Realizimi i infrastrukturave/ impiantet e shërbimeve dhe
A5; B4; C1; C6.		<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i sistemit të largimit/prurja e ujërave Realizimi i objekteve për përpunimin, mbushja e shishevë dhe shijjeve Realizimi i infrastrukturave/ impiantet e shërbimeve dhe
A1; A2; A5; B1; B3;		<ul style="list-style-type: none"> Realizimi i sistemit të largimit/prurja e ujërave Realizimi i objekteve për përpunimin, mbushja e shishevë dhe shijjeve Realizimi i infrastrukturave/ impiantet e shërbimeve dhe

VLERËSIMI STRATEGJIK MIJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

C1; C5-6.	qasjet në impiante	<p>Sistemi – Urban 5: Raktivizimi i sistemit prodhues të minierave</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizimi, përmirësimi dhe rregullimi i zonave të minierave; Parashikimi i zhvillimit të minierave (ekzistuese dhe në të ardhmen) Realizimi i infrastrukturave/ impianteve të shembimit dhe aksosit Realizimi/rizhvillimi i strukturave funksionale në lidhje me aktivitetet minerare Mbrojtja e vlerave ekologjike dhe mjedisore dhe reduktimi i niveleve të ndotjes. <p>Sistemi – Urban/natyror 6: Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ përpunimi (trajtimi në Elbasan):</p> <ul style="list-style-type: none"> Prezentimi i menaxhimit të integruar dhe të strukturuar i mbledhjes së mbetjeve Identifikimi dhe ndërtimi i një vendi për grumbullim dhe për mbetjet stok të mbledhura (për çdo njësi administrative) <p>Sistemi – Natyror / Urban 7: Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit të peisazhit natyror, historik dhe arkeologjik</p> <ul style="list-style-type: none"> Zhvillimi, rizhvillimi dhe krijimi i rrugëve të reja për këmbësorë / bëçkleta për përdorimin e zonave malore (si për qasje në zonat malore për lëvizjet në lartësi të madhe,
A1-2; A5; B1; B4; C2-4; C6.		<p>A1-2; A5; B1; B4; C2-4; C6.</p> <p>A1; A2; A5; B1; B3; C1; C5-6.</p> <p>A1-2; A5; B1; B4; C2-4; C6.</p> <p>A2-3; A5; B2; B4; C2-4; C6</p>
A1; A4-5; B1; B4; C2-4; C6		<p>A1; A4-5; B1; B4; C2-4; C6</p> <p>A1; A4-5; B1; B4; C2-4; C6</p>

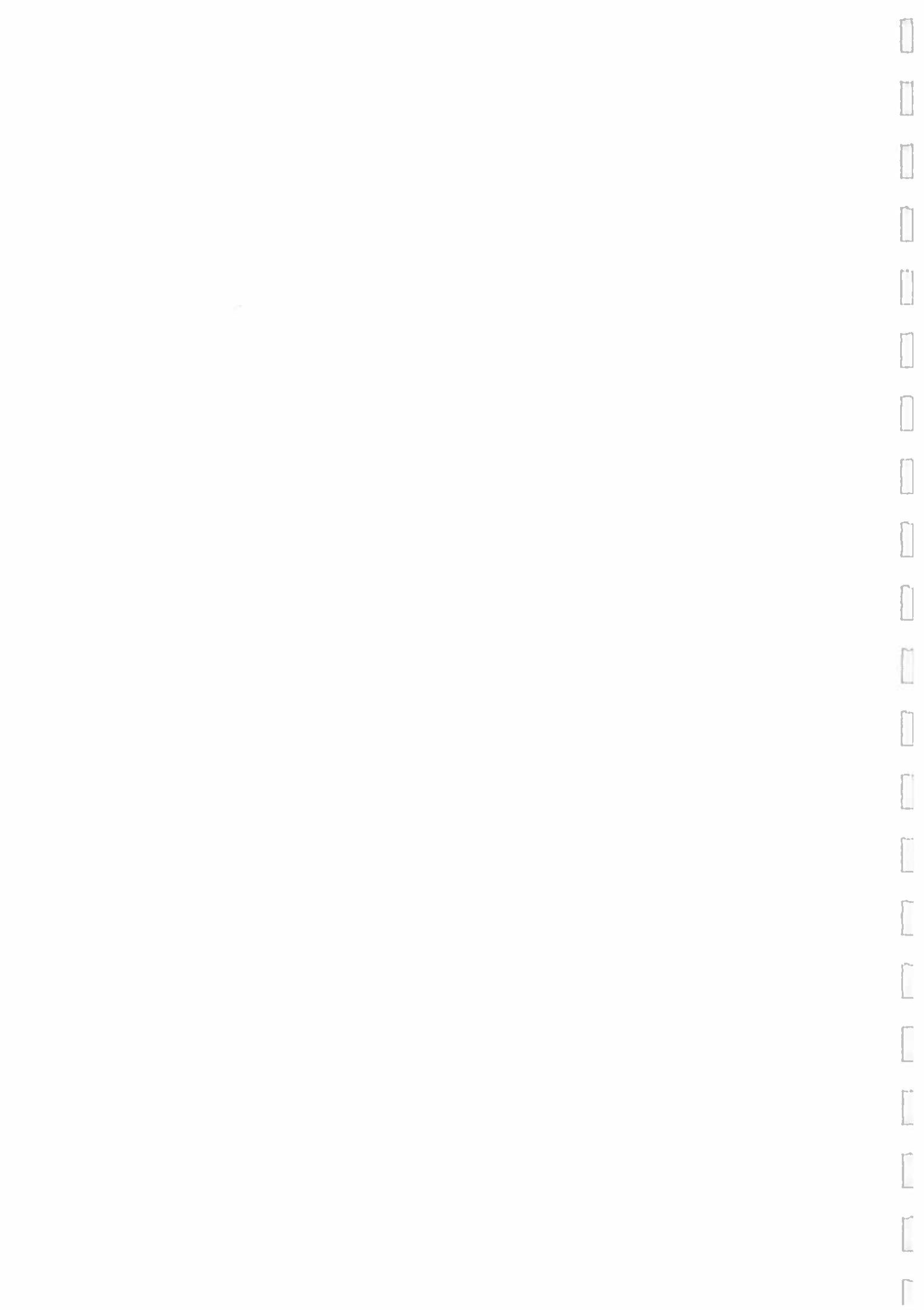
VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Realizimi i rrugëve të integruara në një sistem që lidh Prrenjasin dhe Librazhdin, duke siguruar linjat e lidhjes midis zonave natyrore të këtyre dy Bashkive 	<p>dhe për rrugët përgjatë shtratit të rrijetit lumenor)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizimi dhe integrimi i burimeve mjesidore dhe lidhjet e ofruara brenda sistemit të akseve të gjelbra të rrugëve kombëtare. 	<p>11-7; II3; II.4; IV1; IV3; IV6</p> <p>11-3; I5; I7; II1; II2-3; III.4-6; IV.1; IV.3I; IV.6</p>
A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Fuqizimi i infrastrukturave rrugore në funksion të qasjeve në zonat malore (në vëçanti, ai parashikon konsolidimin e rrugës nga lugina në zonat malore, si në Rajce dhe Skënderbej). 	<p>Fuqizimi i infrastrukturave rrugore në funksion të qasjeve në zonat malore (në vëçanti, ai parashikon konsolidimin e rrugës nga lugina në zonat malore, si në Rajce dhe Skënderbej).</p>	<p>11-3; I5-7; II1; II2-3; III1; III.4-6; IV.1-3; IV.6;</p>
A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i një rruge/teleferike për lidhjen mes zonës së Sopotit dhe luginës 	<p>Ndërtimi i një rruge/teleferike për lidhjen mes zonës së Sopotit dhe luginës</p>	<p>11-3; I5-7; II1; II2-3; III1; III.4-6; IV.1-3; IV.6;</p>
A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i qendrës së promovimit dhe informacionit turistik (Prrenjas dhe në zonat malore) 	<p>Krijimi i qendrës së promovimit dhe informacionit turistik (Prrenjas dhe në zonat malore)</p>	<p>11-3; I5-7; II1; II2-3; III1; III.4-6; IV.1-3; IV.6;</p>
A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Realizimi i një qendre me struktura turistike dhe shërbime në Sopot; 	<p>Realizimi i një qendre me struktura turistike dhe shërbime në Sopot;</p>	<p>11-3; I5-7; II1; II2-3; III1; III.4-6; IV.1-3; IV.6;</p>
A1; A5; A3-5; B1; B4; C2-6. <ul style="list-style-type: none"> • Vendndosja dhe ndërtimi i strukturave me funksione turistike pritëse me objekt akomodimin turistik (akomodim dhe shërbime) 	<p>Vendndosja dhe ndërtimi i strukturave me funksione turistike pritëse me objekt akomodimin turistik (akomodim dhe shërbime)</p>	<p>11-3; I5-7; II1; II2-3; III1; III.4-6; IV.1-3; IV.6;</p>
Sistemi – Bujqësor 8: Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agrorushqimor		<p>12-3; I6-7; II3-4; III1-3; IV1-3; IV5-6.</p>
A1-2; A4-5; B1; B3-4; C2-4; C6-7. <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i sistemit të infrastrukturës bujqësore të lidhur me modalitetet dhe funksionimin e bujqësisë (serra, struktura fikse ose të lëvizshme, makineri, etj.) 	<p>Ndërtimi i sistemit të infrastrukturës bujqësore të lidhur me modalitetet dhe funksionimin e bujqësisë (serra, struktura fikse ose të lëvizshme, makineri, etj.)</p>	<p>I2-3; I6-7; II3-4; III1-3; IV1-5; IV5-6.</p>
A1-2; A4-5; B1; B3-4; C2-4; C6-7. <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i infrastrukturës/impjanteve të shërbimit dhe të aksesueshme për zona me pak të shërbime (sistemi i 	<p>Ndërtimi i infrastrukturës/impjanteve të shërbimit dhe të aksesueshme për zona me pak të shërbime (sistemi i</p>	<p>I2-3; I6-7; II3-4; III1-3; IV1-5; IV5-6.</p>

<p>kullimit dhe i ujites)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupimi i konsorciut të prodhuesve bujqësor në kuadër të marketingut dhe të përpunimit sipas një sistemi të ri menaxhimi; • Konsolidimi i rolit të Tregut të prodhimeve bujqësore të Qukësit • Ndërtimi i një qendre përmbledhjen, përpunimin dhe tregtimin e prodhimeve bujqësore të Prrenjasit (qendër e lokalizuar pranë qendrës logistikë të Prrenjasit) • Ndërtimi i objekteve dhe zonave funksionale që lidhen me këtë aktivitet të ri • Prezantimi i masave dhe ndërhyrjeve që synojnë afirmimin dhe konsolidimin e prodhimeve vendore, krijimi i zinxhirëve të prodhimit vendor, duke marrë masa kontekstuale edhe përkualifikimin e paisazhit <p>A1-2; A4-5; B1; B3-4; C2-4; C6-7.</p> <p>Sistemi – Ujor 9: Rehabilitimi i rrjetit hidrografik (Ujor)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marrja e masave përdoruhën e mbetjeve urbane në rrethin hidrografik; • Marrja e masave përrregullimin e aktiviteteve të pastrimit si të njesive prodhues si dhe atyre që gjenerojnë mbytje urbane; • Përcaktimi i vlerësimit mjedisor përvieni e strategjive në zbatim dhe përmesat që duhen marrë përtë; • Marrja e masave kundër erozionit të lumenjve dhe përsigurinë e zonave me rezik hidrogeologjik; <p>A1; A4-5; B1; B4; C1; C6.</p> <p>A1; A4-5; B1; B4; C1-3; C6.</p> <p>A1-5; B1-4; C1-7.</p> <p>A1; A4-5; B1-2; B4; C1; C4; C6-7.</p>	<p>12; 13; II3; II4; III1-3; III6; IV1; IV3; IV6.</p> <p>12; 13; II3; II4; III1-3; III6; IV3; IV6.</p> <p>12; 13; II3; II4; III1-3; III6; IV1; IV3; IV6.</p> <p>12; 13; II3; II4; III1-3; III6; IV1; IV3; IV6.</p> <p>Sistemi – Ujor 9: Rehabilitimi i rrjetit hidrografik (Ujor)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marrja e masave përdoruhën e mbetjeve urbane në rrethin hidrografik; • Marrja e masave përrregullimin e aktiviteteve të pastrimit si të njesive prodhues si dhe atyre që gjenerojnë mbytje urbane; • Përcaktimi i vlerësimit mjedisor përvieni e strategjive në zbatim dhe përmesat që duhen marrë përtë; • Marrja e masave kundër erozionit të lumenjve dhe përsigurinë e zonave me rezik hidrogeologjik; <p>A1; A4-5; B1; B4; C1; C6.</p> <p>A1; A4-5; B1; B4; C1-3; C6.</p> <p>A1-5; B1-4; C1-7.</p> <p>A1; A4-5; B1-2; B4; C1; C4; C6-7.</p>
--	--

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>A1, A4-5; B1-4; C6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i një stacioni në afërsi të qendrës së Prrenjasit me funksione të lidhura me industrinë dhe transportin e mallrave, ashtu edhe me transportin e njerëzve. • Sistemi i rrjetit hekurudhor, modernizimi; • Lidhja e rrjetit hekurudhor me qendrat logistikë për tregëtinë e prodhimeve bujqësore; 	<p>Sistemi – Infrastrukturës 10: Rizhvillimi / riaktivizimi i rrjetit hekurudhor</p> <p>I2; I7; IV1; IV2; IV3; IV6;</p> <p>A1, A4-5; B1-4; C6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistemi i rrjeteve kryesore dhe dytësore kundrejt modernizimit të rrjeteve (siguria, asfaltimi); • Forcimi dhe përmirësimi i rrjeteve dhe rrugëve lidhëse ndërmjet qendrave të Bashkisë dhe lokaliteteve kufitare; • Sistemi i rrjeteve kryesore dhe dytësore duke krijuar një strukturë të aftë për të organizuar territorin kundrejt lidhjeve të brendshme të Bashkisë.
--	--

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

8.7. VËSHTIRËSITË E TAKUARA GJATË HARTIMIT TË VSM-SË

Vështirësitë e hasura nga Grupi Konsulent VSM janë të lidhura me mungesën e disponueshmërisë së të dhënavëve dhe matjeve shkencore, mos disponiliteti i informacioneve të kërkuarë për realizimin e studimit për shkak se bashkia është e re dhe nuk përmban aktualisht tërësinë e informacionit të nevojshëm për realizimin e studimit. Njëkohësisht për shkaqe të lidhura me prezencën e pajisjeve teknologjike për zonën në studim nuk ka zbatime projektesh moinitoruese gjithëpërfshirëse për problemet mjedisore, ç'ka na ka detyruar të përdorim metoda ekstrapoluese apo dhe konverguese për vlerësimin sa më të mirë të mundshme të gjendjes mjedisore aktuale. Fusha e monitorimit dhe mbrojtjes të mjedisit ka akoma shumë probleme, me gjithë hapat pozitive të ndërmarra në vitet e fundit drejt përbushjes së standardeve të BE, siç është miratimi i Strategjisë Kombëtare të Mjedisit. Matje shkencore të aspekteve bazë janë ende të pakta dhe jo të rregullta në kohë. Monitorimi kërkon një përpjekje të koordinuar dhe angazhimin e të dy palëve, në nivel kombëtar e lokal, në mënyrë që të mbajë të dhëna të besueshme dhe të qëndrojë në bashkëpunim të vazhdueshëm. Proçesi i zbatimit të VSM-së do të jetë një përpjekje kolektive që duhet të zhvillohet me kalimin e kohës, në etapa të rëndësishme, por edhe si pjesë e veprimeve rutinë të autoritetave bashkiake. Ndërtimi i kapaciteteve lokale është një faktor shumë i rëndësishëm, i cili është evidentuar qartë në zhvillimin e përgjegjësive dhe që duhet konsideruar në zbatimin e PPV dhe të VSM-së. Trajnim i administratës bashkiake në lidhje me detyrat dhe përgjegjësitë e tyre, duhet të shoqërohet me angazhimin dhe investimet në pozicionet e tyre të punës. Teknologjia është gjithashtu një faktor shumë i rëndësishëm për monitorimin e VSM-së. Zbatimi i Planit në vetvete përmban një mjet shumë të vlefshëm, që është përditësimi i bazës së të dhënavëve të GIS, i cili mundëson përditësimin e vazhdueshëm të ndryshimit të përdorimit të tokës dhe të procesit të zhvillimit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

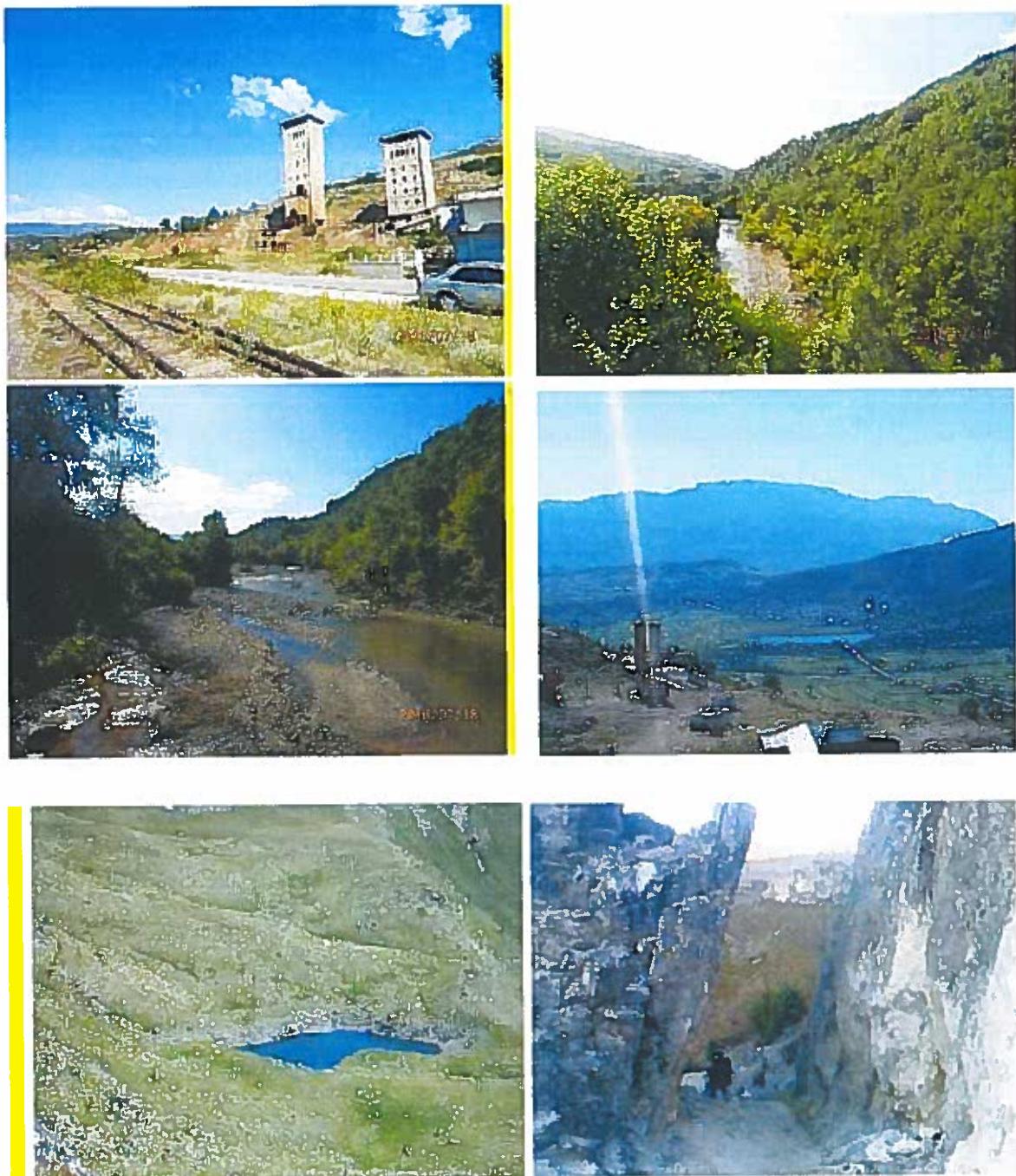

Figura. 12. Pamje nga Qyteti, Mjedisi natyror, hidrik, hekurudhor, historike të territorit të Bashkisë Prrenjas (R. Shkurti & www.google.maps)

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

9. IDENTIFIKIMI I NDIKIMEVE TË MUNDSHME MJEDISORE, PARASHIKIMI, VLERËSIMI DHE MASAT E DUHURA PËR TRAJTIMIN E TYRE.

PPV është rezultante e evidentimit, vlerësimit dhe primarizimit të nevojave strategjike zhvillimore hapësinore dhe mjedisore të Bashkisë së Prrenjasit. PPV ka për qëllim që vizionin e saj mbi zhvillimin hapësinor të bashkisë ta materializoj nëpërmjet një plani të detajuar veprimesh në përputhje me objektivat dhe projektet kombëtare dhe lokale për Planin e Përgjithshëm Vendor. Sigurisht që realizimi i këtij PPV-je do të shoqërohet me një tërësi planesh zonale sipas specifika dhe vend implementimit të tyre të shoqëruara sipas rastit dhe kërkesave ligjore me VNM-në përkatëse.

Konstatojmë se plani i Përgjithshëm Vendor është në tërësi në përputhje me objektivat dhe kërkesat e PPK, si dhe me objektivat e BE, kombëtare dhe vendore të VSM-së mbi mjedisin. PPV do të shërbej njëkohësisht si mundësi adresimi për probleme të zhvillimit dhe mjedisore në të ardhmen.

Zbatimi i PPV-së në bashkinë Prrenjas do të shoqërohet me impakt mjedisor në tërësinë dhe për projekt strategjik apo veprimitari të parashikuar nga grupi i konsulentëve.

PPV në strukturën e saj ka marrë në konsideratë të gjithë faktorët mjedisor dhe ka trajtuar nëpërmjet konceptimeve hartuese objektivat kombëtare, europiane dhe të VSM-së për mjedisin.

Proçesi i vlerësimit është bazuar në një strukturë koreluese të matricës dhe metodologjisë së vlerësimit që ballafaqon, krahason, vlerëson, gjykon dhe propozon masa për trajtimin e impakteve mjedisore të PPV-së (objektivave të përgjithshme, objektivave specifik, projekteve strategjikë dhe projekteve e veprimitarive konkrete), duke konfronuar 23 objektivat zhvillimore (pjesa analitike e 4 objektivave të VSM dhe 10 elementeve mjedisor të trajtuar në VSM) të VSM-së me objektivat, stretegjitë e zhvillimit dhe projektet apo veprimitaritë e propozuara në PPV-së.

Së pari është bërë idenfikimi i ndikimeve në mjedis të zbatimit të objektivave specifike të PPV-së për secilin nga komponentët mjedisor dhe pjesë e objektivave të VSM.

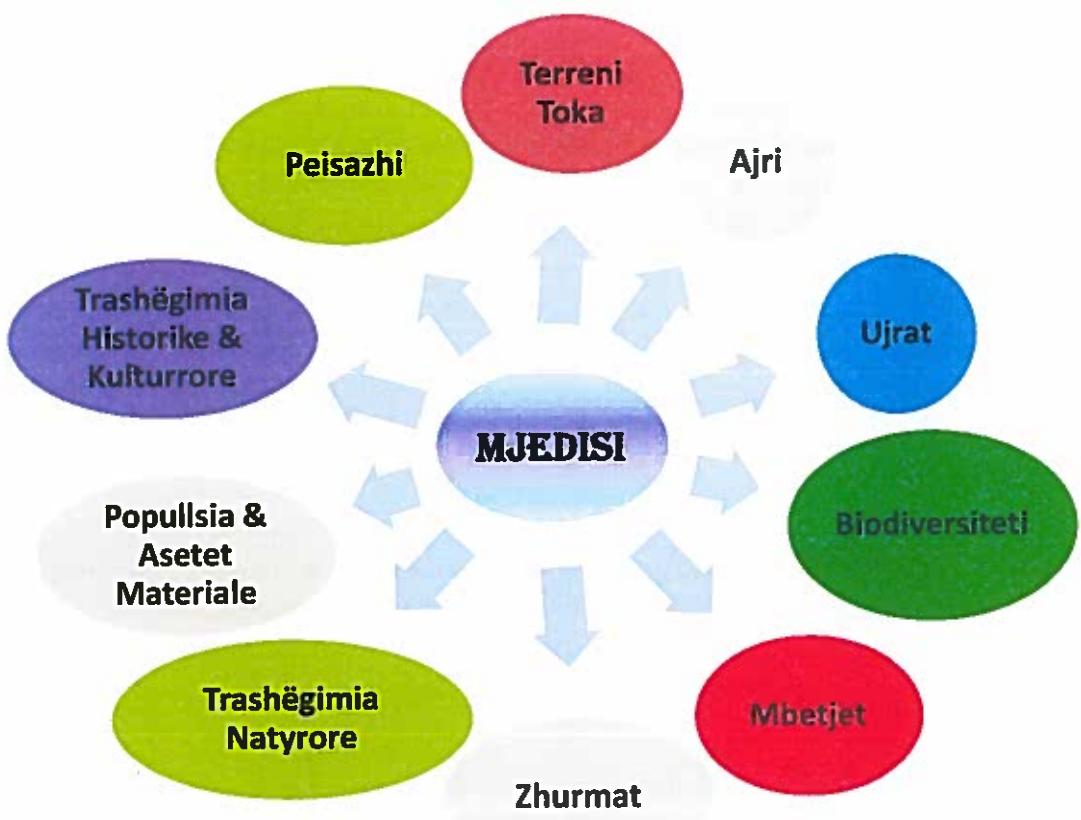
Së dyti është bërë parashikimi sipas indikatëreve mjedisor të ndikimit në mjedis të PPV-së

Së treti është bërë vlerësimi analistik sipas treguesëve të impaktit mjedisor të secilit projekt strategjik në kontekstin e veprimitarive të planifikuara në kuadër të objektivave Strategjike.

Së katërti kemi afruar rrugë, sygjerime, masa për minimizimin deri në eliminim të ndikimeve në mjedis të implementimit të PPV-së.

Së fundi, sigurisht që kërkohen indikator dhe tregues që mundësojnë realizimin praktik të kërkesave të PPV-së dhe harmonizimin e tyre me objektivat dhe masat e parashikuara në VSM-së.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Elementët e mjedisit të trajtuar në konteksin e objektivave të VSM-së dhe raporti i tyre me objektivat, planet dhe veprimtaritë e planifikuara në PPV-së – BASHKIA PRRENJAS.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Matrica fuksionale midis objektivave të PPV-së dhe elementeve përbërës të Mjedisor - BASHKIA PRRENJAS

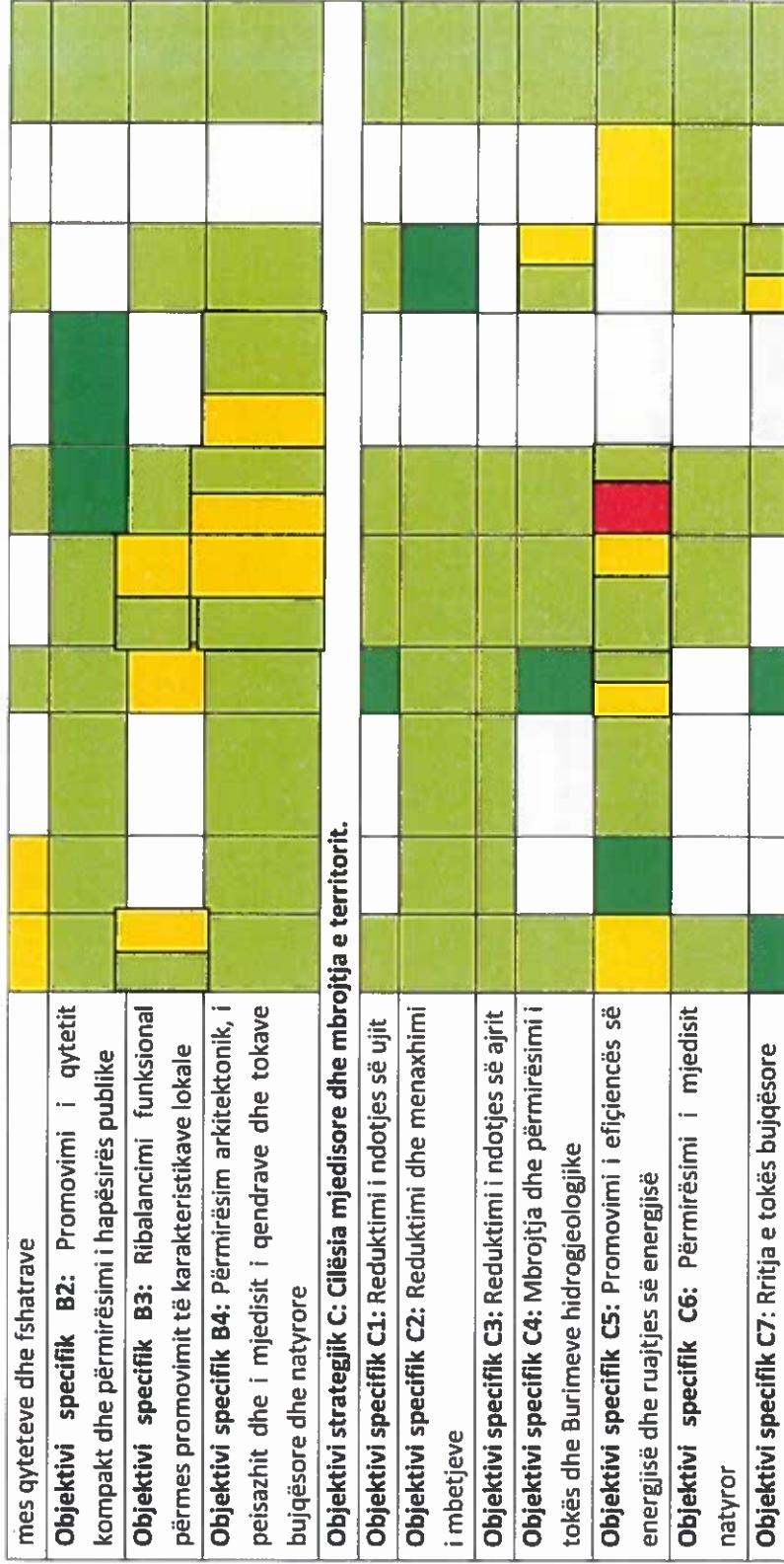
OBJEKTIVAT	To ka	A n	Faktoret klimaterrike	Biodiversitet	Pezazhi	Kulturore trashëgimia	Mjetjet	Zhurma	Popullsia dhe asete materialë
Objktivi strategjik A: Zhvillimi social-ekonomiki i infrastrukturës									
Objktivi specifik A1: Fuzizimi i infrastrukturës lidhese, revitalizimi i transportit intermodal dhe transportit publik lokal;	v	v	v	v	v	v	x	v	v
Objktivi specifik A2: Promovimi i një sistemi inovativ dhe të larmishëm të prodhimit;	v	v	x	v	v	x	v	x	v
Objktivi specifik A3: Promovimin e territorit si një destinacion turistik;	v	v	x	v	x	v	v	v	v
Objktivi specifik A4: Përmirësimi i cilësisë të imazhit urban dhe territorit;	v	v	v	x	v	x	v	x	v
Objktivi specifik A5: Përmirësimi i shërbimeve për njeriun;	x	x	x	x	x	x	x	x	v
Objktivi strategjik B: Organizimi hapësinor i bashkisë dhe rikualifikimi i imazhit urban.									
Objktivi specifik B1: Transformimi i territorit të Prrenjasit, në një territor të integruar multipolar mes qyteteve dhe fshatrave;	v	v	x	v	v	x	v	x	v
Objktivi specifik B2: Promovimi i qytetit kompakt dhe përmirësimi i hapësirës publike;	v	v	x	v	v	v	x	x	v
Objktivi specifik B3: Ribalancimi funksional përmes promovimit të karakteristikave lokale;	v	v	x	v	v	x	v	x	v
Objktivi specifik B4: Përmirësim arkitektonik, i pezazhit dhe i mjesit të qendrave dhe tokave bujqësore dhe natyrore;	v	v	v	v	v	x	v	x	v
Objktivi strategjik C: Ollësia mjedisore dhe mbrojtja e territorit.	v	x	x	v	v	x	v	x	v

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

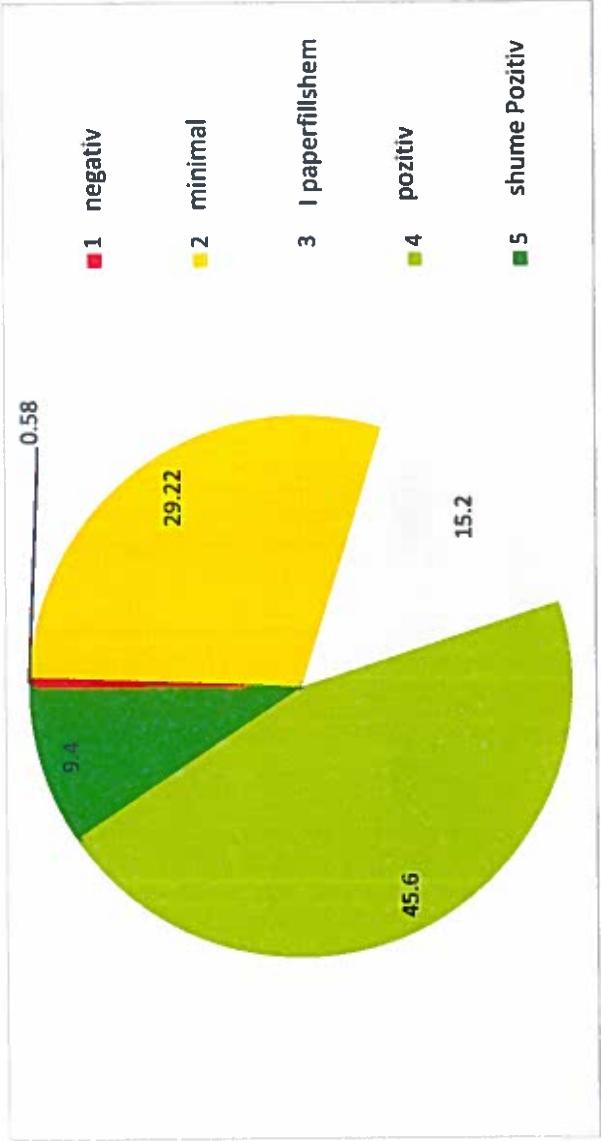
Objektivi specifik C2: Reduktimi dhe menaxhimi i mbetjeve;	v	v	v	v	v	x	x	x	x	v
Objektivi specifik C3: Reduktimi i ndotjes së ajrit;	v	v	v	v	v	x	x	x	x	v
Objektivi specifik C4: Mbrojtja dhe përmirësimi i tokës dhe Burimeve hidrogeologjike;	v	x	v	v	v	x	x	x	x	v
Objektivi specifik C5: Promovimi i eficiencës së energjisë dhe ruajtjes së energjisë;	v	v	v	v	v	x	x	x	x	v
Objektivi specifik C6: Përmirësimi i mjedisit natyror;	v	x	x	x	v	x	x	v	v	v
Objektivi specifik C7: Rritja e tokës bujqësore;	v	v	v	v	v	x	x	v	x	v

OBJEKTIVAT	Tokat	Faktoret klimaterike	Biologjistet	Pezzazhi	Trashegimia kulturore	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asete	materiale	Zurën
Objektivi strategjik A: Zhvillimi social-ekonomik i infrastrukturës										
Objektivi specifik A1: Fuqizimi i infrastrukturës lidhese, rivilizimi i transportit intermodal dhe transportit publik lokal										
Objektivi specifik A2: Promovimi i një sistemi inovativ dhe të larmishëm të prodhimit										
Objektivi specifik A3: Promovimin e territorit si një destinacion turistik										
Objektivi specifik A4: Përmirësimi i cilësisë të imazhit urban dhe territorit										
Objektivi specifik A5: Përmirësimi i shërbimeve për njeriun										
Objektivi strategjik B: Organizimi hapësinor i bashkisë dhe rikualifikimi i imazhit urban.										
Objektivi specifik B1: Transformimi i territorit të përenjasit, në një territor të integruar multipolar										

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

VLERËSIMI STRATEGJIK MIEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Grafiku nr. 19. Efektet mjedisore të zbatimit të Planit të përgjithshëm Vendor.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Nëpërmjet analizës së bashkëveprimit të zbatimit të objektivave të PPV-së dhe ndërveprimit të tyre mbi faktorët mjedisor të marrë në analizë në kuadër të konfirmimit të realizimit të objektivave të VSM-së, impakti parashikohet të jetë nga ndikim i papërfillshëm – minimal - negativ – i mirë – shumë i mirë. Mundësia për të shkaktuar ndikime negative mjedisore është shumë e pakët dhe kushtëzuar nga zbatimi i tërësisë së masave të propozuara në VSM për minimizimin e impakteve negative mjedisore. Analiza mjedisore evidenton parashikimin e mundshëm, por zbatimi konkret i çdo aktiviteti ka potencialisht impaktin e tij që në mënyrën e vlerësimit të ndikmimit mjedisor shprehet si element i pasigurisë teorike.

Në matricën e mëposhtme paraqitet korelacioni ndërveprues midis objektiva specifike të PPV-së sipas projekteve strategjike dhe planeve e veprimtarive të parashikuara për të realizuar me faktorët mjedisor të përfshirë në strukturën e objektivave të VSM-së.

Konstatojmë se PPV në pjesën dërmuese të veprimtarive të parashikuara shoqërohen me përmirësimë të konsiderueshme të faktorëve mjedisor, madje rreziku i impaktit negativ është minimal, gati inekzistent. Masat e parashikuara për trajtimin e ndikimeve do të bëjnë të mundur që impakti negativ apo minimal i PPV-së në mjedis të reduktohen deri në eliminim, çka është e lidhur me procesin e monitorimit nga personat apo autoritetet e përcaktuara nga ligji.

Zbatimi i PPV-së në Bashkinë Prrenjas dhe impakti mjedisor konform kërkesave të parashikuara në objektivat e VSM-së për secilin faktor mjedisor mund të ketë shkallë të ndryshme ndikimi, me kohëzgjatje të ndryshme, me mundësi rikthimi ose jo me mundësi ndërverpimi dhe veprimi ndërkufitar meqënëse bashkia ka kufi shtetëror, etj. Kjo pasqyrohet nëpërmjet simbolikave të mëposhtme.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

KARAKTERISTIKA TË NDIKIMIT	SIMBOLE	SHPJEGIME
Probabiliteti i ndikimit	vv	Shumë i mundur
	v	I mundur
	0	Asnjë mundësi
Shkalla e ndikimit	++	Shumë pozitiv
	+	Pozitiv
	0	Asnjajës
	-	Negative
	--	Shumë negative
Kohëzgjatja	>>	Afatgjatë/përhershëm/ i qëndrueshëm
	>	Afatshkurtër/rastësor
	0	Pa ndikim
Reversibiliteti	IR	Të pakthyeshme
	RK	Kthim i kushtëuar
	R	Të kthyeshme
Ndikimi ndërkuftar	NK	Ndikime të mundshme kufitar
	JNK	Asnjë mundësi ndikimi kufitar
Pasiguria	?	Ndikimi i kushtëuar nga zbatimi i PPV
Sekuenca	P	Ndikime parësore
	S	Ndikime sekondare
Ndërveprimi	A	Ndikim akumulues/grumbullues
	S	Ndikim sinergjik
	0	Asnjë ndikim me parametrat e tjera

Tabela nr. 15. Simbolet për shprehjen e impakteve mjedisore

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Karakteristikat e ndikimeve të parashikuara për secilin nga përbërësit e planit të zhvillimit Territorial dhe për secilën nga objektivat e PPV-së për Bashkinë Prrenjas paraqiten në tabelat e mëposhtme:

Projektit strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në terren	Karakteristika të ndikimit të parashikuara				
	Ndikimi ndërkufitar	Reversibiliteti	Frekuencë/kohezibilitetë	Sekuenca	Ndërvlerimi
Shkalla	Probabiliteti	Frekuencë/kohezibilitetë	Reversibiliteti	Sekuenca	Ndërvlerimi
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot).	vv	+	>>	R	JNK
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave.	vv	+	>>	R	JNK
03.U – Riorganizimi i dijetikave të lidhjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë.	vv	-	>>	R	NK
04.U – Realizimi i një qendre prodhimi ujërašë minerale në Rrajece.	v	0	>>	R	JNK
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave.	vv	-	>>	IR	JNK
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/bartja (në Elbasan).	vv	+	>>	RK	JNK
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyrore, historik arkeologjik.	vv	++	>>	R	NK/JNK
08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agrorushqimor.	vv	++	>>	R	NK
09.W – Rehabilitimi i rrjetit hidrografik.	vv	+	>>	R	JNK
10.I – Riaktivizimi i rrjetit hekurudhor.	vv	-	>>	RK	JNK
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (truga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore.	vv	+/	>>	R	JNK
				-	

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Projektet strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në ajër

	Karakteristika të ndikimit të parashikuara			
	Probabiliteti	Sekuenca	Ndikimi nderkufitar	Ndërveprimi
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	V+	>>	RK	JNK
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	V+	>>	RK	JNK
03.U – Riorganizimi i direktivave të ldhjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë	V-	>>	RK	NK
04.U – Realizimi i një qendre prodhimi ujërašth minerale në Rajce	V+	>>	R	JNK
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	V-	>>	R	JNK
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	V+	>>	R	JNK
07.N – Projekt i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyrore, historik arkeologjik	V-	>>	RK	JNK
08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agroustiqimor	V+	>>	RK	JNK
09.W – Rehabilitimi i rrjetit hidrografik	V+	>>	RK	JNK
10.I – Riaktivizimi i rrjetit hekurudhor	V+	>>	RK	JNK
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombi-tare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	V+	>>	RK	JNK

	Karakteristika të ndikimit të parashikuara			
	Probabiliteti	Sekuenca	Ndikimi nderkufitar	Ndërveprimi
Projektet strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në faktorët klimaterikë				
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	V+	>>	R	JNK
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	V+	>>	IR	P
03.U – Riorganizimi i direktivave të ldhjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë	V+	>>	R	NK

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	v	-	>>	R	JNK	p	A
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	v	+	>>	R	JNK	p	A
07.N – Projekt i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	v	+	>>	IR	NK	p	S
10.I – Riaktivizimi i rrejetit hekurudhor	v	+	>>	R	NK	p	A
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (ruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	v	+	>>	IR	JNK	p	A

Karakteristika të ndikimit të parashikuara							
Projektet strategjike në përpunhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në ujra	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Reversibiliteti	Kohëzgjata	Ndikimi i ndërkuftarës	Sequenca	Ndërvëprimi
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së lish minierës (projekti pilot)	vv	+	>>	R	JNK	p	S
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	vv	++	>>	R	JNK	p	S
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	vv	++	>>	R/IR	JNK	p	A
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	vv	++	>>	R	JNK	p	A
07.N – Projekt i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	vv	++	>>	R/IR	NK	p	S
08.A - Zgjerimi i sistemit prodhimit agroshqimor	vv	++	>>	R	JNK	s	S
09.W – Rehabilitimi i rrjetit hidrografik	vv	++	>>	R	JNK	p	S
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	vv	++	>>	R	JNK	p	S

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Projektit strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në Biodiversitet		Karakteristika të ndikimit të parashikuara	
		Propabiliteti	Sekuenca/ndekuftar
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	V/V	+	>>
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	V	+/-	>>
03.U – Riorganizimi i direktivave të lindjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë	V/V	+	>>
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	V/V	+	>>
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasani)	V	+/-	>>
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	V/V	+	>>
09.W – Rehabilitimi i rjetit hidrografik	V/V	+	>>
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	V/V	+/-	>>

Projektit strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në mbetje		Karakteristika të ndikimit të parashikuara	
		Propabiliteti	Sekuenca/ndekuftar
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	V/V	+	>>
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	V/V	+	>>
03.U – Riorganizimi i direktivave të lindjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë	V/V	+	>>
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	V/V	+	>>
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	V/V	+	>>
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	V/V	-	>>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agroushqimor	vV	++	>>	RK	JNK	P	S
10.I - Riaktivizimi i rrjetit hekurudhor	vV	-	>>	R	JNK	P	C
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	vV	+	>>	RK	JNK	P	A

Karakteristika të ndikimit të parashikuara							
Projektet strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në Zhurma/Ndryshime akustike	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/ Kohëzgjata	Ndikimi/ nderkufitar	Sekunca nderprimitiv	Mderprimi	
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjas dhe të zonës së Ish minierës (projekti pilot)	vV	+	>>	R	JNK	P	O
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	vV	+	>>	R	JNK	P	A
05.U – Riaktivizimi i sistemit prodhues të minierave	vV	+	>>	R	JNK	P	O
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	vV	+	>>	R	JNK	P	C
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	vV	+	>>	R	NK	P	A
08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agroushqimor	v	+	>	R	JNK	P	C
10.I – Riaktivizimi i rrjetit hekurudhor	vV	+	>>	R	JNK	S	A
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	vV	+	>>	R	JNK	P	C

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Projektit strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në paisazh		Karakteristika të ndikimit të parashikuara			
		Probabiliteti	Shkalla	Frekuencë/Reversibilitet	Ndikimi/ndërkufitar
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së lsh minierës (projekti pilot)	V/V	++	>>	RK	JNK
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave;	V/V	++	>>	RK	JNK
05.U – Aktivizimi i sistemit prodhues të minierave	V/V	+	>>	RK	JNK
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	V/V	+	>>	RK	JNK
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	V/V	++	>>	RK	JNK
08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agroushqimor	V/V	+	>>	RK	JNK
09.W – Rehabilitimi i rjetit hidrografik	V/V	+	>>	RK	JNK
10.I – Aktivizimi i rjetit hekurudhor	V	+	>>	RK	JNK
11.I – Rizhvillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	V	+	>>	IR	JNK

Projektit strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat pritet të ndikojnë në trashëgiminë kulturore		Karakteristika të ndikimit të parashikuara			
		Probabiliteti	Shkalla	Frekuencë/Reversibilitet	Ndikimi/ndërkufitar
01.U – Rizhvillimi i zonës urbane të Prrenjasit dhe të zonës së lsh minierës (projekti pilot)	V	+	>>	R	JNK
02.U – Rizhvillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	V	++	>>	R	JNK
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	V	++	>>	R	JNK
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, natyror, historik arkeologjik	V	++	>>	R	JNK

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

11.I – Rizhwillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	✓	++	>>	R	JNK	P	S
--	---	----	----	---	-----	---	---

Projektet strategjike në përputhje me objektivat e PPV të cilat përfit të ndikojnë në populisi dhe assetet aktive	Karakteristika të ndikimit të parashikuara						
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/ Kohëzgjatja	Reversibilitet	Ndikimi	Sekuencia	Ndervëprimi
01.U – Rizhwillimi i zonës urbane të Prrrenjasit dhe të zonës së ish minierës (projekti pilot)	vv	+	>>	RK	JNK	P	S
02.U – Rizhwillimi i identitetit dhe i funksionimit te qendrave dhe fshatrave	vv	+	>>	RK	JNK	P	S
03.U – Riorganizimi i direktivave të lidhjes drejt Maqedonisë dhe drejt zonës kufitare në Qafë-Thanë	vv	-	>>	RK	NK	P	S
04.U – Realizimi i një qendre prodhimi ujërash mineralë në Rajce	v	+	>>	R	JNK	P	A
05.U – Aktivizimi i sistemit prodhues të minierave	v	-	>>	R	JNK	P	A
06.U - Realizimi i sistemit të integruar të mbetjeve mbledhja/depozitimi/ bartja (në Elbasan)	vv	+	>>	R	JNK	S	S
07.N – Projekti i sistemit turistik i orientuar në vlerat e sistemit mjedisor, historik arkeologjik	vv	-	>>	RK	NK	P	A
08.A - Zgjerimi dhe riorganizimi i sistemit të prodhimit agroushqimor	v	+	>>	RK	JNK	S	S
09.W – Rehabilitimi i rjetit hidrografik	v	+	>>	RK	JNK	S	S
10.I – Raktivizimi i rjetit hekurudhor	vv	+	>>	RK	JNK	S	A
11.I – Rizhwillimi i akseve të ndryshme kryesore (rruga kombëtare) dhe qëndrueshmëria ndërmjet qendrave kryesore	v	+	>>	RK	JNK	S	A

9.1. TRAJTIMI I NDIKIMEVE NË MJEDIS.

Mbi bazën e vlerësimit të projekteve të parashikuara nga zbatimi i PPV-së dhe impaktit të tyre në faktorët e mëdusit duhet që të kryhen veprime konkrete me qëllim minimizimin deri në eliminimin të ndikimeve mëdisorë të këtyre veprimeve. Analiza e impakteve mëdisorë dhe mënyra e trajtimit të tyre është analitike për secilin përbës të mëdusit.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

Faktorët Mjedisor: Terren	Ndikime të parashikuara negative	Masat e propozuara për trajtim
Ndërtimi dhe funksionimi i zonave urbane dhe qendrave administrative;	Hartimi i studimeve përputhëse hidrogeologjike për mbrotjen e terrenit, por dhe të azhornuar me projektet e propozuara	Hartimi i studimeve përputhëse hidrogeologjike për zhvillimin e ndërkombe të sektorit agrobujqësor;
Ndërtimi dhe funksionimi i infrastrukturës kombëtare dhe ndërkombëtare;	Hartimi i studimeve hidrogeologjike dhe konfortabëkl me mjedisin praktikave, rregullave dhe udhëzime të Bashkimit European mbi bujqësinë	Zhvillimi i bujqësisë mbi baza mbështetësë shkencore.
Ndotje të terrenit nga pesticidet dhe plehrat kimike në kuadër të fuqizimit të sektorit agrobujqësor;	Mundësia e krijimit të njësive bujqësore të organizuara, Aplikimi i praktikave, rregullave dhe udhëzime të Bashkimit European mbi bujqësinë	Planifikimi në burim i tipologjisë dhe mënyrës së menaxhimit të qëndryshëm sipas politikave më të mira të riciklimit të tyre.
Ndotje të terrenit nga deponime mbetjesh apo produkte veprimtarie shfrytëzimi dhe/ose prodhimi nga rritura e aksesit të punësimit;	Planifikimi i tipologjisë dhe mënyrës së menaxhimit të qëndryshëm sipas politikave më të mira të riciklimit të tyre.	

Faktorët Mjedisor: Ajri	Ndikime të parashikuara negative	Masat e propozuara për trajtim
Ndotja atmosferike për shkak të rivitalizimit të infrastrukturës së transportit;	Kalimi në përdorimin e mjeteve të teknologjisë anti-ndotje. Përdorimi i lëvizjeve alternative të mundshme me reduktim të emisoneve, qoftë me karakter sportiv apo të qarkullimit kolektiv.	
Ndotje atmosferike për shkak të zhvillimit të projekteve të propozuara lidhur me mundësi punësimi, zgjerimi urban, etj;	Zbatimi i projektit sipas parimit të qëndrueshmërisë dhe aplikimi i metodave dhe teknologjive bashkëkohore.	
Ndotje për shkak të deponime sporadike dhe mos aplikimit të masave trajtuese urbane, sanitare, shtëpiake dhe bujqësore;	Organizmi dhe zbatimi i një skemë funksionale për grumbullim të përqëndruar dhe trajtim në pikë të përcaktuara me teknologji sa më rentabel nga pikpamja mjedisore	

Faktorët Mjedisor: Ujra	Ndikime të parashikuara negative	Masat e propozuara për trajtim
Përdormi i ujut për qëllime imbotillimi apo për Organizmi hapshir, kohor dhe teknologjik i njësive operuese në rajonet promovimin dhe zhvillim të prodhimeve dhe	Aplikimi i politikave të përshtashme të faturimit të ujit.	

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

produktive bujqësore, si në sektorin primar dhe atë dytësor të prodhimit;	ekonomike me qëllim menaxhimin e burimeve ujore. Organizimi i kontrollit të mënyrave të shfrytëzimit të burimeve apo depozitimeve ujore. Përdormi dhe aplikimi i riave teknologjike në shfrytëzimin e ujit. Përdormi dhe adaptimi nga njësitat operuese të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor
Ndotje dhe ndikim në sasisë e ujравe nëntokësore nga intesifikimi dhe forcimi i prodhimit primar;	<p>Organizimi dhe zbatimi i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit përvaditje.</p> <p>Ndërtimi i një rrieti hidrografik modern me eficencë, rendiment, kosto të ulët dhe produktiv nga pikpamja e qëndrueshmërisë mjedisore.</p> <p>Ndërtimi dhe mirëmbatja e sistemeve ujore të rezervuarëve apo digave. Menaxhimi i shfrytëzimit të burimeve ujore nëntokësore individuale apo kolektive</p>
Ndotje nga shkarkimet sipërfaqësore apo ndryshme me burime të industriale, bujqësore, urbane, etj.	<p>Ndërtimi i sistemeve teknologjike që shkarkimet përfundimtare të jenë me ndotje të papërfillshme.</p> <p>Përdorimi dhe aplikimi i skemave teknologjike që akumulojnë ndotjen sipas parimit të Zhvillimit të qëndrueshëm.</p> <p>Planifikimi i investimeve apo të çfarëdolloj ndërtimi me fashë mbrojtëse ndaj ujравe sipërfaqësore nga 5 deri në 100m.</p> <p>Organizimi i studimeve hidrogeologjike për shmanje maksimale të raportit funksional aktivitet/burim nëntokësor.</p>

Faktorët Mjedisor: Biodiversiteti	
Ndikime të parashikuara negative	Masat e propozuara për trajtim
Ndërtimi dhe funksionimi i infrastrukturës qarkulluese;	Traitim parandales me vodosjen e rrjetave dhe të infrastrukturës teknike e mjedisore
Promovimi i natyrës, kreacionit, guida ekoturistike;	<p>Përcaktimi i zonave me vlera ekoturistike, shkencore dhe ekonomike. Hartimi i një guidë dhe aplikimi i një sistemi shfrytëzimi konfortabël me mëdisin dhe që siguron zhvillim të qëndrueshëm.</p> <p>Zhvillimi i studimeve faunistike dhe floristike në sistemi shfrytëzimi por sidomos ornitologjike dhe mammalogjike sidomos në zonat e mbrotjtura, me interes ekoturistik, të ndjeshtme dhe problematike</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

Zbatimi i projekteve strategjike me impakt të drejtëpërdrejtë apo të tertiortë si rezultat i shfrytëzimit të burimeve natyrore;	Aplikimet duhet të shmanqin sipas alternative studimore ndërhyrjen drastike në biodiversitet. Të kërkohen dhe zbatohen teknologji që minimizojnë përdorimin e burimeve primare të biodiversitetit me teknologji alternative të eficencës energetike. Shfrytëzimi i biodiversitetit sipas kritereve shkencore dhe alternuar me metoda e programet të zhvillimit të qëndrueshëm.
---	---

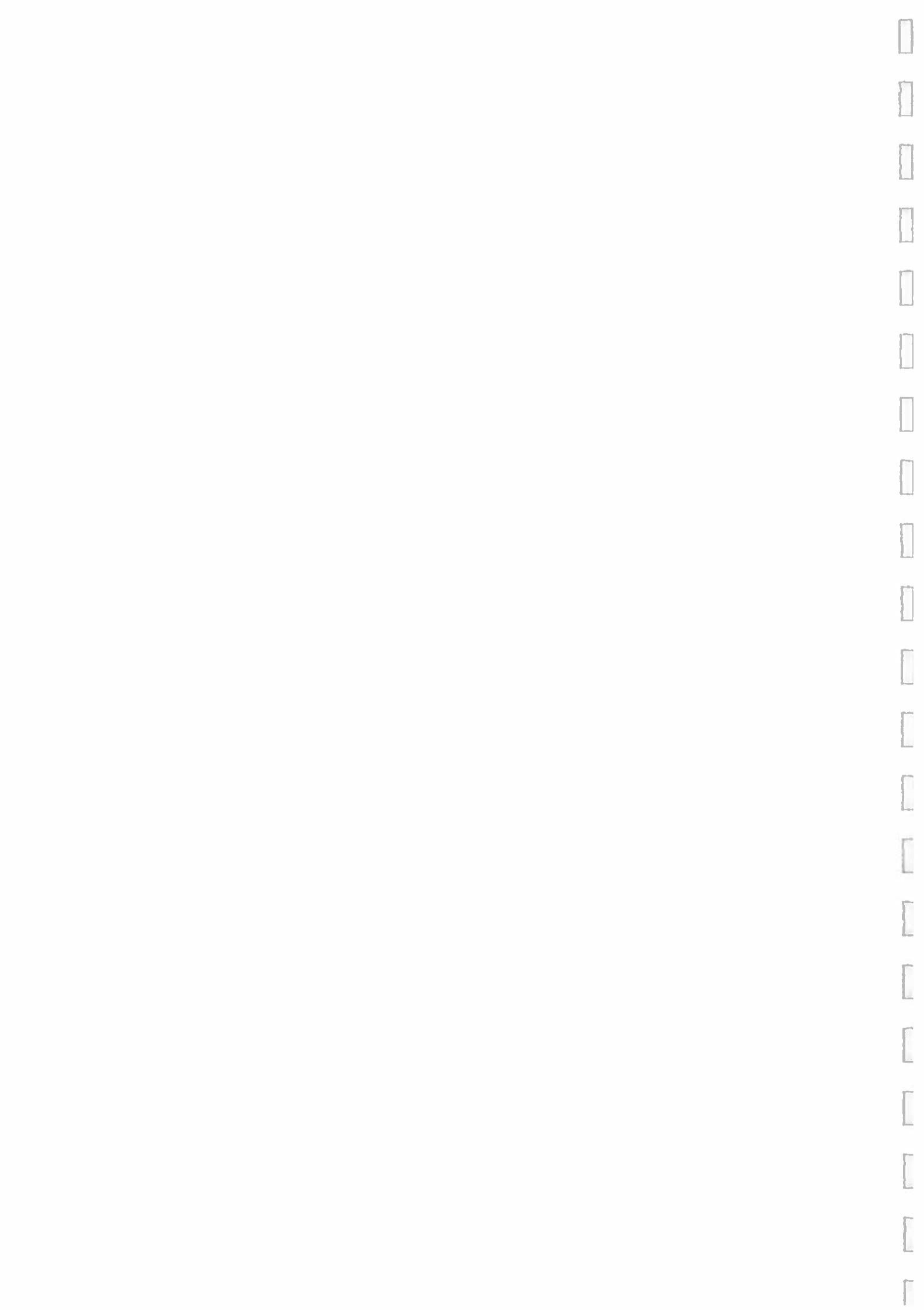
Faktorët Mjedisor: Mbetje	Masat e propozuara për trajtim
Ndikime të parashikuara negative Shtimi i prodhimit të mbetjeve nga aktiviteti në sektorin promat dhe sekondar të prodhimit;	Promovimi i riciklimit të materialeve të ndryshme. Promovimi i bio-kompostimit nga sektori primar dhe sekondar i agrobujqësisë. Informimi i banorëve në lidhje me mundësitë dhe mënyrat e menaxhimit të mbetjeve sipas tipologjisë së tyre. Organizimi i një sistemi trajtimi me grumbullim në pikë të paracaktuara, përpunim paraprak dhe destinim për në pikë përpunuuese teknologjike. Mundësi perspektive të ndërtimit të landfillit
Shtim të gjenerimit të mbetjeve nga aktiviteti komunitar apo dhe zhvillimi i ekoturizmit;	Informim dhe ndërgjegjësim për menaxhimin e mbetjeve dhe krijimi i aksesit të duhuar për grumbullim, ndarje me mundësi përpunimi optimal dhe shfrytëzimi për riciklim.

Faktorët Mjedisor: Mjedisë Akustikë/Zhurma	Masat e propozuara për trajtim
Ndikime të parashikuara negative Zhurma nga funksionimi i infrastrukturës së transportit;	Zhvillimi i infrastrukturës policentrike, por njëkohësisht promovimi i teknologjive bashkëkohore dhe konfortabeli me mjedisin
Zhurmat nga aktivitet e propozura industriale (miniera, imbotilim, etj);	Organizimi hapësinor i njësive operuese. Përdorimi i teknologjive bashkëkohore, aplikimi i aktiviteteve në distancë nga zonat e banuara apo me impakt akustik, sidomos faunistik.
Zhurmat nga aktivitetet sekondore të	Aplikimi i izolimit akustik të ndërtësave.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

agrobuqësise;	Organizimi hapësinor i njësive opertuese në zonat ekonomike
Zhurma nga funksionimi i infrastrukturës së transportit;	Zhvillimi i infrastrukturës policentrike, por njëkohësisht promovimi i teknologjive bashkëkohore dhe konfortabel me mëdisin

Faktorët Mjedisor: Mjedisë Peisazh	
Ndikime të parashikuara negative	Masat e propozuara për trajtim
Ndryshime të peisazhit nga aktiviteti në infrastrukturë dhe mëdisin urban;	Zbatimi i projekteve infrastrukturore dhe urbane me arkitekturë zhvillimore konfortabel me mëdisin.
Ndryshime të peisazhit nga zbatime të sektorit primar industrial;	Organizimi i shfrytëzimive të tillë me strukturë sipërfaqësore me impakt minimal estetik mjedisor. Zbatimi i teknologjive që gjenerojnë mundësi ndryshimi sa më të vogël të peisazhit. Rritja e eficiencës së shfrytëzimit për njësi sipërfaqe me mundësi ndryshimi minimal të peisazhit.
Ndryshime të peisazhit nga aktiviteti i sektorit primar të bujqësisë;	Zbatimi i programeve rehabilituese për formësimin e peisazhit.
Përdormi i burimeve natyrore për qëllime ekoturistike apo ekonomike.	Respektimi i distancës minimale të aktiviteteve ndërtimore në zonat rurale me distancë minimale 20m nga kufiri fqinjë për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe mëdësor me mëdisin, si rezultat i ruatjes së densitetit të ndërtimit-shfrytëzimit-gjenerimit të faktorëve impakta të mëdisit
	Përgjedhja e pikave të aksesueshme pa impakt në mëdisin shkencor, të kërcënuar sensibël. Përdorimi i teknikave dhe aseteve me më pak mundësi impakti negativ mjedisor. Përdormi i mjeteve natyrore për të ruajtur harmonizimin midis elementëve natyror dhe ndërrhyres antropogjene.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

10. MONITORIMI

Si pjesë e procesit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor, në Raportin VSM duhet të përfshihen masat e parashikuara për monitorimin e efekteve të mundshme të rëndësishme të zbatimit PPV-së. Qëllimi kryesor i monitorimit të rregullt është identifikimi i efekteve të mundshme negative të zbatimit të PPV-së sa më herët që të jetë e mundur dhe të përfshihen mjetet e nevojshme për parandalimin dhe/ose lehtësimin e ndikimeve negative.

Qëllimi i sugjerimeve të monitorimit është të ofrojë mbështetje për autoritetin përgjegjës (Bashkia Prrenjas) që t'i vlerësojë ndryshimet në mjedisin natyror gjatë zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Prrenjas. Gjatë monitorimit, duhet të ketë mundësi të zbulohet nëse qëllimet strategjike, dispozitat e zbatimit, etj. të planit kanë shkaktuar rezultatet ose përmirësimet e pritura. Një element thelbësor i monitorimit VSM-së është që herë pas here të vëzhgohet përparimi i arritjes së objektivave mjedisore, përbushja e qëllimeve të caktuara

Suksesi i PPV-së dhe VSM-së përkatëse do të përcaktohen nga respektimi i kushteve, rregullave dhe objektivave të shpallura dhe të aprovuara. Në mënyrë të veçantë, puna do vijojë me hartimin e Planeve dhe projekteve të tjera që do të detajojnë dhe qartësojnë më tej elementet kryesore të cilat paraqiten përbledhës në PPV-së. Si të tilla, duhet që këto Plane dhe projekte të ndjekin fryshtën e parimet e PPV-së e të mos cënojnë rregullat përkatëse. Monitorimi i respektimit të PPV-së edhe gjatë hartimit të Planeve dhe projekteve të tjera do jetë përgjegjësi dhe detyrim i bashkisë Prrenjas.

Monitorimi i elementeve të mjedisit është aspekt kryesor për të mbajtur nën kontroll zbatimin e strategjive, planeve, programeve dhe projekteve. Në ligjin e "Vlerësimit Strategjik Mjedisor", kërkohet monitorimi i pasojave të ndjeshme mjedisore ose shëndetësore të zbatimit të planit apo programit, në mënyrë që të identifikohen në fazë të hershme pasojat negative të paparashikuara dhe me qëllim marrjen e masave rregulluese.

E njëjta kërkesë është parashikuar në nenin 10 të Direktivës së BE-së për VSM-në. Sipas po kësaj direktive, me qëllim që të shmangen duplikimet në procesin e monitorimit, mund të përdoret sistemi aktual i monitorimit, nëse konsiderohet i përshtatshëm.

Institucioni përgjegjës për monitorimin e mjedisit në vendin tonë është Ministria e Mjedisit nëpërmjet AKM-së, e cila zbaton monitorimin në bashkëpunim me institucionet përkatëse të ministritive të tjera dhe institacioneve në nivel qendror dhe lokal.

Me qëllim që PPV-ja të zbatohet me efektivitet dhe të realizohen objektiva dhe synimet janë përcaktuar në plan, është e domosdoshme dhe siç e parashikuam dhe më sipër, është kërkesë

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

ligjore, që të monitorohet plani i zbatimit, për të shmangur që në fazat fillestare ndikimet eventuale negative në mjedis.

Për të qënë sa më racional dhe efektiv në monitorimin e mjedisit, do të referohemi atyre treguesve që kanë rezultuar nga objektivat dhe synimet që janë përcaktuar për mbrojtjen e mjedisit dhe kapitullin mbi ndikimet dhe masat zbatuese të PPV-së. Plani i monitorimit përbledh shumë tregues që përfaqësojnë një numër të konsiderueshëm të elementeve të mjedisit. Realizimi me sukses i kësaj **ndërrmarjeve** kërkon angazhimin e mjaft institucioneve të cilët duhet të bashkërendojnë aktivitetet përkatëse monitoruese nën drejtimin e autoritetit përkatës të ministrisë së linjës. Mbështetur në ligjin për mbrojtjen e mjedisit, ligjin për VNM-në ka për detyrë të kryejë monitorimin e aktiviteteve që kryhen në kuadrin e zbatimit të PPV-së. Këtu përfshihen qoftë planet, projektet e infrastrukturës që po hartohen ndërkokë, edhe detajimi i PPV-së në planet rregulluese për vendbanimet policentrike, njësi administrative, etj. Bashkia Prrenjas ka karakter administrativ dhe pa struktura të plotësuara në specialist dhe teknologji për të mundësuar kryerjen e procesit të monitorimit, ç'ka e bën të domosdoshme bashkërendimin e veprimtarive të punës për zbatimin e PPV-së dhe të kërkesave të VSM-së me institucionet përkatëse kompetente. Rezultatet e monitorimit, Basshkia Prrenjas sipas ligjit të VSM-së duhet ti publikojë në mënyrë periodike cdo vit. Për elementet e tjera të mjedisit duhet të proçedohet sipas ligjeve që mbulojnë fushën VSM,VNM për monitorimin dhe rezultatet ti përcillen **bashkisë Librazhd** dhe **Ministrisë së Mjedisit**. Mbi bazën e informacioneve të marra ka detyrim ligjor ti publikojë në kuadër të raportit vjetor për gjendjen e mjedisit në Republikën e Shqipërisë.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PPRENJAS

Matricat funksionale midis masave të propozuara, treguesëve të monitorimit, kohës së hartimit të raportit dhe autoritet përgjegjese për realizimin e zbatimit të VSM-së - Bashkia Prenjas.

Faktorë mjedisorë: Terren			
Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Hartimi i studimeve përputhëse hidrogeologjike përmbrötjen e terrenit, por dhe të azhornuar me projektet e propozuara Hartimi i studimeve hidrogeologjike dhe geologjike përmbrötjen e projekteve të qëndrueshme dhe konfortabël me mijdisin. Zhvillimi i bujqësisë mbi bazë mbështetese shkencore. Mundësia e krijimit të njësive bujqësore të organizuara. Aplikimi i praktikave, rregullave dhe udhëzime të Bashkimit European mbi bujqësinë. Planifikimi në burim i i tipologjisë dhe mënyrës së menaxhimit të qëndrueshëm sipas politikave më të mira të riciklimit të tyre.	Gjetje dhe konkluzione të studimeve gjeologjike. Numri i njësive strukturara sipas PDV. Numri i familjeve të përfshira në strukturat e organizuara bujqësore / njësi kohore vjetore. Numri i produkteve bujqësore të certikuara /njësi kohore vjetore. Numri i Work shop të organizuara përmbrötjen e akreditimin sipas normave të BE / njësi kohore vjetore	Studimet gjeologjike do të zhvillohen përmbrötjen e organuar, në bashkëpunim me Bashkinë që do të ketë mblikëqyjen e tyre. Raport vjetor ku do të përskrivhet objekti i trajnimit përmbrötjen e objekti i kooperativave dhe objekti i veprimitarës së tyre, numri i anëtarëve i kooperativave rregjistrim të prodhimit bujqësor të gjithësecilit dhe numrin dhei llojin e produkteve organike.	Ministria e Energjisë dhe Industrisë. Cdo njësi e organizuar, në bashkëpunim me Bashkinë që do të ketë mblikëqyjen e tyre. Transportit dhe Instat

Faktorë mjedisorë: Ajri			
Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Kalimi në përdormin e mjeteve të teknologjisë anti-ndotje. Përdormi i lëvizjeve alternative të mundshme me	Përqindje të automjeteve të teknologjisë Euro V e lart, në lidhje me totalin e automjeteve ne Bashki.	Raport vjetor me të dhëna nga Ministria e Transportit dhe nga	Bashkia në bashkëpunim me Ministri e Transportit dhe INSTAT

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

reduktim tē emisoneve, qote me karakter sportiv apo tē qarkullimit kolektiv.	Zbatim tē Sistemit tē Menaxhimit funksionimit tē aeroportit.	INSTAT.	Institucionet bashkikake
Zbatimi i projektit sipas parimit tē qëndrueshmërisë dhe metodave dhe	Kilometra tē rrjetit tē rrugëve përbicikleta përvit Kilometra tē rrjetit tē trotuarëve përvit	Në kuadër të Sistemit tē Menaxhimit Mjedisor, do qëndrueshëm mjedisor. Mjedisore, profesional Bashkisë	dhe qeveritare lokale mbi menaxhimin e zhvillimit të publikohet Deklarata Shërbim profesional i objektivat mjedisore dhe rezultatet në vit.

Organizmi dhe zbatimi i një skeme funksionale përgjendruar dhe trajtimi në pika tē përcaktuara me teknologji sa më rentabël nga pikpamja mjedisore. Përqindje tē lëvizjes që shërbehen nga mijeti të transportit publik në Bashkë Mënyra e funksionimit dhe teknologjia e pikave tē trajtimit tipologjik pikave të grumbullimit.

Masa tē propozuara tē trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshësia e hartimit tē raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Zbatim i një plani tē qëndrueshëm menaxhimit tē ujit për ujite – mbështetje shkencore të fermerëve – ndërtim tē rrjeteve kolektive tē ujites – ndërtim tē rezervuarëve dhe digave – kontrolli i puseve të shpërndara të fermerëve.	Kodifikim tē propozimeve tē planit tē menaxhimit tē ujite përmblehdjen Numri i seminareve/vit Kilometra tē rrjeteve tē ujites kolektive/vit Vëllimi i ujit tē rezervuarëve dne digave Vendndodhja dhe sigurimi i shpimeve private tē ujites	Raport përmblidhjen propozimeve tē planit tē menaxhimit tē ujite përmblidhjen tē ujite, objektin e trajnimit në cdo seminar, evoluimin e ujites, evoluimin e vëllimit tē rezervuarëve tē ujite dne digave Vendndodhja dhe sigurimi i shpimeve private tē ujites	Bashkia në bashkëpunim me shërbimin competent të ujравë të Prefekturës apo të Ministrisë.

Ushtrim i politikës së përshtatshme tē faturimit	Kostoja e ujite përvitje/m ³	Raport vjetor me koston e	Bashkia në bashkëpunim
--	---	---------------------------	------------------------

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

te ujtit – organizim hapësinor dhe përqëndrim i njësive prodhuuese në rajonet ekonomike për menaxhimin kolektiv të ujtit – kontroll të shpimeve individuale nga njësità – përdorim të makinerive bashkëkohore nga njësítet përdoruese – adaptim të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor prej këtyre njësive prodhuuese.	në vit për konsumatorët Konsumimi i ujit m ³ /vit për përpunuesit Vendndodhja dhe sigurimi i shpimeve private industrial Përshkrim i makinerive dhe paisjeve në Studimet e Ndjikimit në Mjedis Numri i ndërmarrjeve me Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit	ujit për ujje/m ³ vit për konsumatorët, konsumin e ujit m /vit për përpunuesit, vendndodhjen dhe sigurimin e private industriale, si edhe numri i kompanive me Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit.	me shërbimin kompetent të ujrate të Prefekturës apo të Ministrisë. Shënim: Në Vlerësimin e Ndjikimit në Mjedis që do të miratohet nga agjencia kompetente e licencimit mjedisor, te shqyrtohen me kujdes makineritë.
---	---	--	--

Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Faktorë mjedisorë: Ujëra	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Aplikimi i politikave të përshtashme të faturimit të ujtit. Organizimi hapësinor, teknologjik i njësive rajonet ekonomike menaxhimin e shfrytëzimit depozitimeve ujore. Përdormi dhe teknologjike në shfrytëzimin e ujit. Përdormi dhe adaptimi operuese të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor	Përshkrimi i masave menaxhimit të ujtit në njësítet agroturistike në Ndjikimit në Mjedis Numri i njësive burimeve apo sistemi të mënyrave të ujore. Organizimi i kontrollit të burimeve burimet ujore. Numri i aplikimi i risive tipologjive që sipas burimet ujore. Numri i rezervuarëve, kapaciteti disponibiliteti i tyre. Përshkrimi i masave inxhinierike	Raport vjetor për konsumin e ujit m /vit për cdo njësi të Agroturizmit. Numri dhe kapaciteti i njësive agroturistike dhe numri i njësive sisteme të kursimit të ujtit Numri i njësive të agroturizmit me Sistem të Menaxhimit të Mjedisit. Numri i instalimeve sipas tipologjive që shfrytëzojnë ujor. Numri i rezervuarëve, kapaciteti disponibiliteti i tyre. Numri i ndërtimeve ekzistuese rië fashon mbrojtëse.	Bashkia bashkëpunim me shërbimin kompetent të ujrate të Prefekturës ose të Ministritës. Numri i instalimeve me impakt të drejtëpërdrejtë në mjedisin ujor. Numri i baseve ujore, kapaciteti i tyre dhe gjendja. Numri i ndërtimeve ekzistuese rië fashon mbrojtëse.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

Organizimi dhe zbatimi i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit përvaditje.	mbi shkarkimet tipologjike në mëdisin ujor.	Evidentimi i ndërtimeve me impakt në mëdisin ujor monitorimi i ndërtimeve të reja në periferi të fashos mbrojtëse (tampon).	Evidentimi i ndërtimeve me studjuar i shhangje impakti drejtëpërdrejtë në mëdisin ujor.	Raport vjetor me përmblehdje e propozime të planit të menaxhimit të ujit.
Ndërtimi i një rrjeti hidrografik modern me eficencë, rendiment, kosto të ulët dhe produktiv nga pikpamja e qëndrueshmërisë mjedisore.	Kostoja e ujit në m/vit sipas tipologjisë së përdorimit.	Kostoja e ujit në m/vit sipas tipologjisë së makinerive dhe përshtatje në Studinet e Ndikimit në Mjedis.	Kostoja e ujit në m/vit sipas tipologjisë së makinerive dhe përshtatje në Studinet e Ndikimit në Mjedis.	Raport vjetor me përmblehdje e propozime të planit të menaxhimit të ujit.

Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Ndërtimi apo mirëmbatja e sistemeve ujore të rezervuarëve apo digave. Menaxhimi i kapaciteti, disponibiliteti i tyre. Përshtakimi i sistemeve teknologjike që inxhinierike	Numri i rezervuarëve, kapaciteti, disponibiliteti i tyre. Përshtakimi i sistemeve teknologjike që inxhinierike	Raport vjetor për konsumin e ujit m ³ /vit për cdo njësi të Agroturizmit. Numri dhe kapaciteti i njësive agroturistike dhe numri i	Bashkia bashkëpunim me shërbimin kompetent të ujave të Prefekturës ose të Ministrisë.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

<p>shkarkimet përfundimtare të jenë me ndotje të papërfillshme.</p> <p>Përdorimi dhe aplikimi i skemave teknologjike që akumulojnë ndotjen sipas parimit të Zhvillimit të qëndrueshëm.</p> <p>Planifikimi i investimeve apo të cfarëdolloj ndërtimi me fushë mbrojtëse ndaj ujравe sipërfaqësore nga 5 deri në 100m.</p> <p>Organizmi i studimeve hidrogeologjike për shhangje maksimale të rapportit funksional aktivitet/burim nëntokësor.</p>	<p>tipologjike në mjedisin ujor. Evidentimi i ndërtimeve me impakt në mjedisin ujor dhe monitorimi i ndërtimeve të reja në periferi të fashos mbrojtëse (tampone).</p> <p>Evidentimi dhe planifikimi i studjuar i ndërtimeve me shhangje impakti të drejtëpërdrejtë në mjedisin ujor.</p> <p>Kostoja e ujit në m^3/vit sipas tipologjisë së përdorimit. Përshkrimi i makinerive dhe pajisjeve në Studimet e Ndikimit në Mjedis.</p> <p>Numri i njësive vepruse me sistem Menaxhimi Mjedisor. Gjatësia dhe gjendja e sistemit hidrik.</p>	<p>njësive të agroturizmit me Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit.</p> <p>Numri i instalimeve me impakt të drejtëpërdrejtë në mjedisin ujor.</p> <p>Numri i baseve ujore, kapaciteti i tyre dhe gjendja.</p> <p>Numri i ndërtimeve ekzistuese në fashon mbrojtëse.</p> <p>Raport vjetor me përbledhje e propozime të planit të menaxhimit të ujit.</p> <p>Raportime sistematike për gjendjen e rrethin hidrologjik. Sistemi i informimit mbi vendodhjeen e burime hidrike të shfrytëzueshme sipas tipologjisë së tyre.</p> <p>Raporte mbi koston e ujit/m³/vit.</p> <p>Raporte mbi mirëfunkcionimin e instalimeve, impianteve, burimeve të shfrytëzueshme, etj.</p> <p>Raporte mbi shfrytëzimin e burimeve ujore sipas konceptit mjedisor të qëndrueshmërisë mjedisore.</p>
---	---	--

Masa të propozuara të trajtimit	Faktorë mjedisorë: Biodiversiteti	Shpeshësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Tregues monitorimi			
<p>Trajetim parandalues me vendosjen e rrijetave dhe të infrastrukturës teknike e mjedisore.</p> <p>Përcaktimi i zonave me vlera ekoturistike, shkencore dhe ekonomike.</p> <p>Hartimi i një guide dhe aplikimi i një sistemi shfrytëzimi konfortabël me mjesidisin dhe që siguron zhvillim të qëndrueshëm.</p> <p>Zhvillimi i studimeve faunistike dhe floristike në përgjithësi por sidomos ornitologjike dhe mammalogjike sidom në zonat e mbrojtura, me interes ekoturistik, të ndjeshme dhe problematike.</p> <p>Aplikimet duhet të shmangin sipas alternative studimore ndërhyrjen drastike në biodiversitet.</p> <p>Të kërkohen dhe zbatohen teknologji që minimizojnë përdorimin e burimeve primare të biodiversitetit me teknologji alternative të eficencës energjikë.</p> <p>Shfrytëzimi i biodiversitetit sipas kritereve shkencore dhe alternuar me metoda e programë të zhvillimit të qëndrueshëm.</p>	<p>Rajone ku do të pozicionohen parqet ekoturistike dhe zona të rëndësishme për mbrojtjen e faunës.</p> <p>Përbledhje e kritereve për zhvillimin e ekoturizmit.</p> <p>Zbatimi i studimeve Mjedisore për projektet e infrastrukturës dhe urbanistike.</p> <p>Raporte mbi gjendjen e biodiversitetit dhe mënyrat e shfrytëzimit të tij.</p>	<p>Nuk kërkohet hartimi i ndonjë rapporti, por hartimi i Planit Kombëtar për Burimet e natyrore në Shqipëri.</p> <p>Sasia vjetore e shfrytëzimit të mjesidist natyror sipas operatorëve funksional</p>	<p>Ministria e Energjisë dhe Industrisë për hartimin e Planit Kombëtar.</p> <p>Ministria e Mjedisit Inspektorati mjedisor i njësisë vendore.</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Masa të propozuara të trajtimit	Faktorë mjedisore: Mbetje	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
<p>Promovimi i riciklimit të materialeve të ndryshme Promovimi i bio-kompostimit nga sektori primar dhe sekondar i agrobuqësisë.</p> <p>Informimi i banorëve në lidhje me mundësië dhe mënyrat e menaxhimit të mbetjeve sipas tipologjisë së tyre.</p> <p>Organizimi i një sistemi trajtimi me grumbullim në pikat paracaktuara, përpunim paraprak dhe destinim për në pikat përpunuese teknologjike.</p> <p>Mundësi perspektive të ndërtimit të landfilit.</p> <p>Informim dhe ndërgjegjësim për menaxhimin e mbetjeve dhe krijimi i akcessit të duhur për grumbullim, ndarje me mundësi përpunimi optimi dhe shfrytëzimi për riciklim.</p>	<p>Numri i landfilave të mbetjeve. Hapësirë e disponueshme e mbetur për varrosje e mbetjeve në odo njësi. Regjistrim të numrit të eventeve informative, të përmbytjes dhe numri i pjesëmarrësve.</p> <p>Sasia e mbetjeve organike që ndahan, me qëllim kompostimin e tyre.</p> <p>Sasia e materialeve që ndahan për riciklim (qelqi, metali, plastike,letër,etj)</p>	<p>Raport vjetor me të dhënët ku referohen treguesit, në lidhje me ambientet landfilave, por edhe të eveneve informative.</p> <p>Raport vjetor mbi sasi të e mbetjeve sipas treguesve, sipas të dhënavë të marra nga prodhuesit e mbetjeve.</p>	<p>Prefektura bashkëpunim edhe me Bashkinë.</p> <p>Bashkia në bashkëpunim me Prefekturat, duke mbledhur të dhëna nga prodhuesit e mbetjeve dhe njësiti e menaxhimit të tyre.</p>	

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Faktorë mjedisori: Mjedisit akustik/Zhurma		Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
		Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përpjekja e zhurmave	
Zhvillimi i infrastrukturës policentrike, por njëkohësisht promovimi i teknologjive bashkëkohore dhe konfortabël me mjedisin.	Ekzaminimi i projekteve të ndërtimit për njësi të përpunimit, në mënyrë për të kontrolluar paisjet (PDV) nuk kërkohet mekanike dhe masat e izolimit akustik.	Përpjekja e zhurmave të Raportit të vlerësimit të Ndkmimit në Mjedis (PDV) nuk kërkohet raportim i vecantë.	Përpjekja e zhurmave të Bashkisë për licencim do të marrin në konsideratë dhe do të shqyrtojnë studimet e ndërtimit të njësive operuese.	Institutionet kompetente të Bashkisë për licencim do të marrin në konsideratë dhe do të shqyrtojnë studimet e ndërtimit të njësive operuese.
Organizimi hapsinor i njësive operuese. Përdormi i teknologjive bashkëkohore, aplikimi i aktiviteteve në distancë nga zonat e banuara apo me impakt akustik, sidomos faunistik.	Aplikimi i izolimit akustik të ndërtuesave. Organizimi hapsinor i njësive operuese në zonat ekonomike	Regjistrimi i numrit të njësive operuese në Bashki dhe theksim të distancës së tyre nga kufiri i zonave të banuara.	Nuk kërkohet rapport, por regjistrimi do të bëhet në sistem informativ. Raportimi i respektimin e normative aplikuese.	Regjistrimi do të bëhet nga Bashkia në bashkëpunim me Prefekturën. Ministria e Transportit dhe Bashkia, e cila do të jap mendimin e vet në lidhje me Vlerësimin e Ndikmit në Mjedis qe do të hartohen në kuadër të ndërtimit të projekteve të infrastrukturës të transportit kombëtar.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Faktorë mjedisori: Peisazhi					
Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit		
Zbatimi i projekteve infrastrukturore dhe urbane me arkitekturë zhvillimore konfortabël me mjedisin.	Raporti midis arkitekturës urbane dhe instrukturës me peisazhin ekzistues Shkalla e ndërhyrjes në mjedisin natyror.	Raporte për cdo projekt të aplikuar	Bashkia ne bashkëpunim me Autoritetin Drejtues dhe zbatues të projekteve		
Organizimi i shfrytëzimive të tillë me strukturë sipërfaqësore me impakt minimal estetik mjedisor.	Teknologjia e zbatuar në hapësirën e Bashkisë. Efikasiteti i pajisjeve teknologjike.	Raporte analitike teknonjinë, gjendjen, shtarkimet, impaktet dhe sipërfaqet në m ² të përmirësuara.	vjetore mbi Shërbimet kompetente të Bashkisë.		
Zbatimi i teknologjive që gjenerojnë mundësi ndryshimi sa më të vogël të peisazhit.	Rritja e eficiencës së shfrytëzimit për njësi sipërfaqe me mundësi ndryshimi minimal të peisazhit.	Programet e hartuara për përmirësimin e cilësisë së mjedisit.	Specialistët e Ministrisë së Mjedisit		
Zbatimi i programeve rehabilituese për formësimin e peisazhit	Respektimi i distancës minimale të aktiviteteve ndërtimore në zonat rurale me distancë minimale 20m nga kufiri fqinjë për të siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe miqësor me mjedisin, si rezultat i ruatjes së densitetit të ndërtimit-shfrytëzimit-gjenerimit faktorëve impaktues të mjedisit	Numri i njësive të organizuar në hapësirën e agrobisnezit. Respektimi i kërkeseve projektuese dhe ndërtuese sipas distancave paraprake.	Raporti numrin, vendodhjen dhe harta topografike e secilit objekt.	Shërbimet profesionale të Bashkisë.	
Përgjedhja e pikave të aksesueshme pa impakt në mjedisin shkencor, të kërcënuar sensibël.	Zonimi i pikave të përgjedhura për ushtrim apo zbatim projekti.	Paraqitja paraprake me plan vendljosje e pikave të përgjedhura.	Specialistët e Bashkisë sipas sektorëve përkatës		
Përdorimi i teknikave dhe aseteve me më pak mundësi impakti negativ mjedisor.	Natyra e lëndëve dhe materialeve të përdorura.	Raportimi mbi teknologjinë e aplikuar			
Përdormi i mjeteve natyrore për të ruajtur harmonizimin midis elementeve natyror dhe ndërhyrjes antropogjene					

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

Matrica funksionale midis Objektivave, Synimiveve, Indikatorëve dhe Mënyrës së raportimit për gjendjen mjedisore nga implementimi i PPV-së sipas objektivave të VSM-së-Bashkia Prenjas.

Mjedisi	Objektivat	Synimet	Indikatorët	Raportimi	Institucioni përgjegjës
Aj	1. Përmirësimi i cilësisë së ajrit 2. Rrugë të asfaltuara rishatas 3. Ulja e nivelit të zhurmave në zonat problematike të Bashkisë 4. Aplikimi në banesat e reja i materialeve termoizoluese dhe mbrojtje akustike	1. Ulja e nivelit të ndotjes së ajrit për NO ₂ ; CO; PM10; PM2.5; = deri 50% 2. Gjatësia e rrugëve të asfaltuara rishatas 3. Respektimi i niveleve të lejuara të zhurmës gjatë ditës dhe natës 4. Ulja e nivelit të zhurmave në mjediset e banimit.	1. Arrija e vlerave të standartit për cilësinë e ajrit lidhur me treguesit mbi normë ; 2. Gjatësia e rrugëve të asfaltuara rishatas 3. Respektimi i niveleve të lejuara të zhurmës gjatë ditës dhe natës 4. Ulja e nivelit të zhurmave në mjediset e banimit	2 & 4 raportimi i herë ne vit 1 & 3 raportimi i herë ne 6 muaj	1-4 Drejtoria Regionale e Mjedisit dhe struktura përgjegjëse te Bashkia Prenjas

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

<p>Cilësia e ujравe sipërfaqësore në përputhje me kërkosat e legjislativit të Shqipërisë dhe Direktivës kuadër për ujin të BE</p> <p>Uj:</p>	<p>1. Shmangja e shkarkimeve të ujравe së ndotur në lumë.</p> <p>2. Sigurimi i mos hedhjes së mbeturinave në lumë, me qëllim ruajtjen e niveleve minimal të ndotjes</p>	<p>1a. Vëllimi i ujравe që shkarkohen në lumë apo ujra sipërfaqësore;</p> <p>1b. Vëllimi i ujравe mbi normat e lejuara që shkarkohen në ujë.</p> <p>2. Sipërfaqja e ndotjes (m^2), vëllimi i mbeturinave (kg ose m^3), lloji i mbeturinave (shkruehet emri i saktë i mbeturinave të gjelitura në shtrat të lumit)</p>	<p>Te paktien dy herë ne vit perBëgjëse të Bashkia Prenjas</p> <p>1-2 Drezitoria Rajoionale e Mjedisit dhe Strukturat</p>
<p>Kursimi i energjisë</p>	<p>1. Promovimi i objekteve me izolim adekuat për çdo projekt</p> <p>2. Promovimi i paneleve diellore për gjenierim energjie në ndërtesat rezidenciale dhe sociale dhe energjia e krijuar nga era</p>	<p>1.Sipërfaqja e objekteve (m^2) me izolim adekuat</p> <p>2.Sipërfaqja (m^2) e paneleve të instaluar dhe sipërfaqja e ngrohur nga energjia e erës (m^2)</p>	<p>Raportimi i herë ne vit</p>
<p>Faktorët klimatik</p>			

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

Mjedisë	Objektivat	Synimet	Indikatorët	Raportimi	Institucionin përgjegjës
	<p>1. Identifikimi i krijimi i habitateve të reja dhe korridoreve të gjelber.</p> <p>1.7gjelimi i parkut dhe zonave të ruajtura dhe tampon. Krijimi i parqeve tokësor të reja nëpër disa mjedise, Stravaj, Rajcë, etj</p> <p>2. Krijimi i mjediseve te gjelbra sipas Vendbanimeve.</p> <p>3. Rehabilitimi i sipërfaqeve pyjore në zonat pyjore dhe ato të gjelbra në zonat e banimit</p> <p>4. Mbjellja e pemëve dhe dekorative përgjatë rrugëve regionale, shtratit të lumenit dhe mjediseve me atraksion human</p> <p>5. Krijimi i korridoreve të gjelbëra dhe të zonave tampon.</p>	<p>1. Sipërfaqet e reja të krijuara, sip. M^2 –drejt normës 8-9m^2/person</p> <p>2. Sipërfaqet rehabilituara, m^2 = 1000-150m^2/vit</p> <p>3. Numri i drurëve, pemëve dhe shkurreve dekorative të mbjella = 1pemë /person/vit</p> <p>4. Sipërfaqe të kthyera në zona të gjelbër, pjesë e koridorrit dhe zonës tampon, në m^2.</p> <p>Instalimi i një brezi prej 25-50 në periferi të zonës Park të shpalluar dhe zonave propozuara në Stravaj, Rajcë, Qukës.</p>	<p>1. Bashkia Prenjas</p> <p>2. Drejtoria e inspektoriatit rajonal i mjedisit</p> <p>3. Ministria e mjedisit</p>	<p>1-4 Raportimi te pakte i herë ne vit</p>	

Biodiversiteti

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Mjedis	Objektivat	Synimet	Indikatorët	Raportimi	Institucioni përgjegjës
					Përisazhi përfjetet dhe tokës zhvillimin e përisazhit, përvjeve dhe tokës perëndimore lokale e denдрative për Bashkia Prenjas dhe strukturat përgjegjëse te bashkise
Mjedis	<p>1.Pakesimi i sasisë se mbetjeve manaxhimi qëndrueshem i tyre</p> <p>2.Shnderrimi i hot spoteve mjedisore ne si përfaqe gjelbra/parqe ose zona urbane</p>	<p>1.a. Pakësimi në burim dhe riciklimi i mbetjeve i 1.b. Vendosja e sistemit me disa konteniere për ndarjen në burim te mbetjeve urbane =qyteti i Prenjasit dhe qendrat kryesore rurale, Stravaj, Rajcë dhe Qukës.</p> <p>2. Rehabilitimi/inkapsulimi i hot -spoteve në territoret industrial të mbyllura – mbyllja e pikës aktuale të qytetit Prenjas-2018.</p>	<p>1.a. Sasia e mbetjeve urbane/person/vit dhe sasia(ton) e mbetjeve ricikluara.</p> <p>1.b. Numri i banorëve që mbulohen nga shërbimi me kontenier.</p> <p>2. Sipërfaqja e pikave hot spot të rehabilititura në m².</p>	<p>1. Raportimi i herë në vit</p> <p>2. Strukturat përgjegjëse te bashkise Prenjas</p> <p>3. Operatori i trajtimit të mbetjeve ngea</p>	<p>zhvillimi i përisazhit, përvjeve dhe tokës perëndimore lokale e denдрative për Bashkia Prenjas dhe strukturat përgjegjëse te bashkise</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRENJAS

		të gjelbëra/parqe ose banim.	(ha).
		4. Zhvillimi i pyjeve ekzistuese = shtimi 40-50%	
		5. Pyllëzimi i hapësirave të zhveshura = 15-25%	

Mjedis	Objektivat	Synimet	Indikatorët	Raportimi	Institucioni përgjegjës
Trashëgimi kulturore	1.Shtimi dhe mbrojtja e vlerave kulturore, përfshirë ato arkeologjike.	1. Rehabilitimi, mirëmbajtja dhe ruajtja e objekteve të trashëgimisë kulturore.	1. Numri i objekteve / ndërtesave me status mbrojtës 2. Numri i objekteve / ndërtesave të restauruara	1 herë në vit	Bashkia Prenejjas Instituti i mbrojtjes se monumenteve të kultures

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

2. Riedukimi i intesitetit të trafikut nëpërmjet promovimit të transportit publik, qarkullimi me biçikleta ku është e mundur të ndodhë	<p>1. Zgjerimi i rrjetit rrugor pëtrafikun publik.</p> <p>2. Zgjerimi i rrjetit të korsive përbicikleta = me sipërfaqen e infrastrukturës rehabilituese të qytetit të Prrenjasit</p> <p>3. Ndërtimi i rrugëve të reja me hapësira të përshtatshme trotuaresh (përfshire korsitë e bicikletave). Zgjerimi i trotuareve gjatë rehabilitimit të rrugëve ekzistuese.</p> <p>4. Rehabilitimi/asfaltimi i rrugëve lokale = me trend 1 njësi administrative/2 vjet</p>	<p>1. Km rrugë shtesë që mbulohen nga trafiku urban.</p> <p>2. Km korsi shtesë përlëvizje me bicikleta. Numri i bicikletave në qarkullim.</p> <p>3. Km rrugë të reja dhe të rehabilituara, trotuaresh dhe korsi bicikletash të shtruara, në m².</p> <p>4. Km rrugë lokale të rehabilituara ose/dhe të asfaltuara.</p>	<p>1 here: në vit</p> <p>Ministria e Transportit Bashkia Prenejas</p> <p>Autoriteté përgjegjëse slpas linjës përkate</p>

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

Mjedisi	Objektivat	Synimet	Indikatori	Raportimi	Institucioni përgjegjës
1. Promovimi për krijuimin e një bashkie me të gjitha njësitet administrative të qëndrueshme dhe të shëndetshme.	1. Cilësia e burimeve të pijshëm Konform standardeve të BE për ujrat sipërfaqësorë dhe nëntokësorë të destinuara për ujë të pijshëm. 2. Cilësia e ujit të pijshëm konform standartit - pa coliform, enterobacter, me mineralogji të normuar 3. Dendësia e popullsisë së qëndrueshme në vendbanimet me trend të tritjes së popullsisë = statistika vjetore e qytetit por dhe njësive administrative periferike.	1. Cilësia e burimeve të ujut të pijshëm kundrejt standartit të BE. 2. Cilësia e ujit të pijshëm në përputhje me standartin. 3. Dendësia mesatare për keto vendbanime.	Drejtoria e shërbimit publik Ministria e Mjedisit Bashtka Prrenjas	Raportim vjetor	

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

11. KONKLUZIONE

Plani i Përgjithshëm Vendor bazohet dhe konsideron kriteret e zhvillimit të Qëndrueshëm. Sipas analizës dhe vlerësimit, PPV-ja në përmbatje, strategji dhe objektiva ka në tërësi orientim miqësor në lidhje me mjedisin. Vlerësimi i impakteve mjedisore të implementimit të PPV-së evidenton një bilanc pozitiv në shumicën e elementëve. Në mënëyrën e strukturimit, konceptimit dhe idesë së materializimit PPV-ja unifikon dimensionin mjedisor – parametrat e mbrotjes dhe mekanizmat përmirësues të mjedisit natyror, kulturor dhe social.

Gjatë implementimit të PPV shkalla e shfaqjes dhe mundësia impaktuese e ndikimeve negative është e kushtëzuar nga mënyra e zbatimit të PPV-së dhe jo nga përmbatja propozuese e saj.

Ndërkojë që nëpërmjet VSM-së kemi identifikuar, vlerësuar dhe parashikuar të gjitha impaktet e mundshme mjedisore të PPV-së, në referencat e kushteve të propozimeve përbajtëse. Për zhvillimin e PPV-së në harmoni të plotë dhe të qëndrueshme me mjedisin, konform kërkesave të VSM-së si garanti i zhvillimit mjedisor janë propozuar masa konkrete për mënyrën e trajtimit të impakteve mjedisore. Ndërkojë për vlerësimin e zhvillimit përputhës midis veprimeve të propozuara në PPV-në dhe kërkesave të VSM-së për zhvillim të qëndrueshëm është hartuar program i monitorimit të impakteve mjedisore sipas përmbatjes propozuese të PPV-së dhe kërkesave të matshme të legjislacionit Mjedisor.

Vlerësimi tërësor mjedisor i PPV-së evidenton se impaktet pozitive të planit janë shumë të rëndësishme dhe kanë të bëjnë me tërësinë vepruese të faktorëve Mjedisor. Kjo është pritshmëria e hartuesëve të PPV që në ideimin e planit dhe më tej në formulimin e propozimeve përkatëse, c'ka konfirmohet dhe garantohet akoma më tej nga Vlerësimi Strategjik Mjedisor.

IMPLEMENTIMI I KËTIJ PLANI TË PËRGJITHSHËM VENDOR PËR BASHKINË PRRENJAS DO TË MUND:

- Të krijoj një imazh tërësish të transformuar të qytetit të Prrenjasit;
- Të japë zgjidhje përfundimtare për probleme të infrastrukturës, sistemit të kanalizimeve, sistemit social, kulturor dhe mjedisit gjelbërues, çlodhës, argëtues të qytetit të Prrenjasit;
- Të trajtoj me eficënsë mjedisore dhe urbane zonat përreth qyteti që konsiderohen si pika të nxehta, duke i kthyer në pjesë funksionale dhe lidhëse të qytetit;
- Do të mund të ndryshoj tërësisht cilësia e parametrave mjedisor të qytetit si ajri, uji, klima, zhurma, etj duke shmangur qarkullimin nacional nga qendra e qytetit dhe duke instaluar rrjetin urban të periferisë;

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

- Do të mund tju krijohen kushte urbane më të shëndetshme për banorët nga sistemimi i trotuareve, rrjeteve komunikuese, energjitetike dhe kriji i korsive për biçikletat;
- Zonat rurale nëpërmjet sistemit infrastrukturor do të janë pjesë e rrjetit funksional të bashkisë me tërësinë e shërbimeve sipas konceptit policentrik;
- Performanca dhe disponibiliteti i aseteve do të jetë më i madh në bashki në saj të instalimit të sistemit të menaxhimit dhe ruatjes cilësore të sistemit hidrik dhe mirëmenaxhimit të mbetjeve urbane;
- Evidençohen më së mirë asetet kulturore, historike, tradicionale, kulinare, etj duke u kthyer një nga atraksionet dhe burimet e zhvillimit ekonomik;
- Turizmi malor, ekoturizmi, pylltaria, agrobujqësia, etj tipare zotëruese dhe përshtatëse të zonës bëhen burim atraktiv vendas dhe për të huaj, burim zhvillimi ekonomik dhe social.

Përbushja e misionit të PPV dhe të kërkesave sipas objektivave të VSM-së mbështetet në faktin se:

1. Bashkia Prrenjas karakterizohet nga pasuri të mëdha natyrore (flora, fauna, biodiversitet, pyje, zonave të mbrojtura, burime ujore, etj);
2. Bashkia Prrenjas ka një pasuri të konsiderueshme dhe me vlera zhvillimore turistike të tipologjisë kulturore, historike, gastronomike, etj;
3. Shpërndarja hapësinore e pasurive natyrore mundëson zhvillim policentrik dhe mundësi integrimi multifunksional;
4. Pasuritë/monumentet e natyrore & kulturore përbëjnë bazën dhe mundësi potenciale të shkëlqyera për zhvillimin e turizmit malor, kulinari, familjar, kulturor, historik, etj;
5. Relievi, klima, pedologjia, regjimi hidrik përbëjnë një bazë zhvillimore të sukseshme për bashkinë e Prrenjasit në fushën e mbarështrimit të blegtorisë dhe të prodhimit mishit e qumështit si dhe të nënprodukteve të tyre.
6. Nëntoka e kësaj Bashkie përbën një burim zhvillimi ekonomik me rëndësi për komunitetin dhe potencialet zhvillimore të Bashkisë;
7. Menaxhimi i sfidave mjedisore ekzistuese por dhe potenciale do të krijonte suport të qëndrueshëm për zhvillimin e mirëqënies së komunitetit, të jetës urbane dhe rurale, infrastrukturës, agroturizmit, etj.

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR – BASHKIA PRRENJAS

12. REFERENCA

1. Çullaj A., Hasko A., Miho A., Schanz F., Brandl H., Bachofen R., 2005: The quality of Albanian natural Waters and the human impact (Review article). Environment International, 31, p. 133-146 (www.sciencedirect.com)
2. Çullaj A., Miho A., Baraj B., Hasko A. Bachofen R., Brandl H., Schanz F. (2003): Preliminary water quality report for some important Albanian Rivers. Journal of Environmental Protection and Ecology (JEPE), Special Issue. p. 5-11.
3. Direktivën 2001/42/KE të Parlamentit European dhe të Këshillit, datë 27 qershor 2001 “Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara”, Numri CELEX: 32001L0042, Fletorja Zyrtare e Bashkimit European, Seria L, Nr. 197, datë 21.7.2001, faqe 30 – 37.
4. Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013, Greening Regional Development Programmes Network, 2006
5. Implementation of Directive 2001/42 on the Assessment of the Effects of Certain Plans and Programmes on the Environment, European Commission, DG Environment.
6. INSTAT.GOV.AL
7. INSTITUTI METEOREOLOGJIK
8. Methods of Environmental Impact Assessment, Edited by Peter Morris and Riki Therivel, 3rd Edition, 2009.
9. Pani, N. (1984). Hidrology of Albania. Science Academy ao Albania.
10. Qirjazi, P. (2001). Gjeografia fizike e Shqipërisë
11. Relacioni teknik i Planit të Përgjithshëm Vendor
12. Shërbimi gjeologjik Shqiptar. Drejtoria e Hidrogjeologjisë. Sektori i Monitorimit të Rrjetit Iumor (shkurtimore), 2016.
13. The Relationship between the EIA and SEA Directives, Imperial College of London, Final Report to the European Commission, 2005.
14. www.bashkiacerrik.gov.al
15. www.mjedis.gov.al
16. www.qpmt.al

